

IX 9Marks IZGRAJEVANJE ZDRAVIH CERKVA

BIBLIČNA TEOLOGIJA

KAKO NAJ
CERKEV
ZVESTO UČI
EVANGELIJ

**NICK ROARK in
ROBERT CLINE**

»Danes ni niti enega uspešnega razlagalca Svetega pisma, ki se ne bi oprl na biblično teologijo, da bi lahko smiselno interpretiral svetopisemsko besedilo in razbral njegovo kristocentrično sporočilo. Avtorja Roark in Cline nadvse jasno in neposredno razlagata, kako biblična teologija cerkvam in pastorjem pomaga pri razumevanju in oznanjevanju vélike zgodbe Svetega pisma.«

Augustus Lopes, pastor, Prva prezbiterijanska cerkev, Goiânia, Brazilija

»Poskus, da bi združili različna zgodovinska obdobja in literarne zvrsti 66 knjig Svetega pisma v eno povezano celoto – to je izjemno zahtevna naloga. Avtorja Roark in Cline v tej nadvse berljivi in praktični knjigi prikažeta, da ta težavna naloga vendarle ni tako težka; kajti, kot pravi Jezus, vse Sveto pismo kaže nanj. Avtorjema gre priznati, da sta napisala knjigo, ki bo učiteljem in tudi študentom Svetega pisma pomagala razumeti bistvo Božje besede ter kristjane obvarovala pred tem, da bi Božjo besedo napačno aplicirali v življenju in v cerkvah.«

Shawn D. Wright, profesor cerkvene zgodovine, Južnobaptistični teološki seminar; pastor za področje usposabljanja voditeljev, Baptistična cerkev Clifton, Louisville, Kentucky, ZDA

»Kot pastor sem pogosto naprošen, da naj priporočim jedrnatno knjigo, ki povzema svetopisemsko zgodbo in prikazuje enotnost Svetega pisma oz. njegovo osredotočenost na križanega in vstalega Gospoda Jezusa Kristusa. Odslej bo moj odgovor na takšna vprašanja ta knjiga. Avtorjema je z njo uspelo celo več kot le predstaviti biblično teologijo: bralcu namreč pokažeta tudi, kako nas lahko ta pogosto zapostavljena disciplina varuje pred številnimi zmotami – tako v interpretaciji Svetega pisma kot tudi v cerkveni praksi.«

Lee Tankersley, pastor, Skupnostna cerkev Cornerstone, Jackson, Tennessee, ZDA

»Že nekaj časa sem iskal knjigo o biblični teologiji, ki bi jo lahko z mirno vestjo pripočil vsakomur v naši cerkvi. Končno sem jo našel. Ta knjiga je odgovor na molitve.«

Jason Meyer, pastor za področje pridiganja in vizije, Baptistična cerkev Bethlehem, Minneapolis, Minnesota, ZDA

BIBLIČNA TEOLOGIJA

IZGRAJEVANJE ZDRAVIH CERKVA

BIBLIČNA TEOLOGIJA

KAKO NAJ
CERKEV
ZVESTO UČI
EVANGELIJ

NICK ROARK in ROBERT CLINE

Biblična teologija: Kako naj cerkev zvesto uči evangelij

2. knjiga iz zbirke 9Marks: Izgrajevanje zdravih cerkva

Naslov izvirnika:

Biblical Theology: How the Church Faithfully Teaches the Gospel

Copyright © 2001 Mark E. Dever

Copyright © za izdajo v slovenščini 2019: 9Marks

Vse pravice pridržane.

Prevedla: Živa Hren

Uredil: Joe Kelley

Jezikovno pregledala: David Okorn in Rok Banko

Prelom in priprava za tisk: Studio oko d.o.o.

Izdal in založil: Joe Kelley, Spodnje Gorje 59, 4247 Zgornje Gorje, Slovenija

Naklada: 1.000 izvodov

Knjiga je brezplačna.

Svetopisemsko besedilo je vzeto iz Slovenskega standardnega prevoda Svetega Pisma (SSP), Copyright © 1996, 2003 Društvo Svetopisemska družba Slovenije

Radovljica, maj 2020

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-278

ROARK, Nick, 1979-

Biblična teologija : kako naj Cerkev zvesto uči evangelij / Nick Roark in Robert Cline ; [prevedla Živa Hren]. - Zgornje Gorje : [samozal.] J. Kelley, 2020. - (9Marks : izgrajevanje zdravih cerkva ; knj. 2)

Prevod dela: Biblical theology

9Marks ISBN: 978-1-951474-62-1

1. Cline, Robert

COBISS.SI-ID 13937411

Posvečam svetim
Baptistične cerkve Franconia –
z željo, da bi po Božji milosti častili
Kristusa in ga oznanjali na podlagi
vsega Svetega pisma.

VSEBINA

Predgovor k zbirki	11
1 Potreba po biblični teologiji	13
2 Kaj je biblična teologija?	21
3 Kaj je vélika zgodba Svetega pisma? 1. del	29
4 Kaj je vélika zgodba Svetega pisma? 2. del	55
5 Biblična teologija oblikuje poučevanje v cerkvi	73
6 Biblična teologija oblikuje poslanstvo cerkve	99
Sklep	113
Dodatek: Še nekaj primerov uporabe biblične teologije	117
Opombe	139
Priporočeni viri	141

PREDGOVOR

K ZBIRKI

Ali menite, da ste soodgovorni za izgradnjo zdrave cerkve? Če ste kristjan oz. kristjanka, po najinem mnenju ste.

Jezus vam zapoveduje, da vse narode naredite za učence (Mt 28,18–20). Juda pravi, da se izgrajujete na temelju svoje vere (Jud 1,20–21). Peter vas poziva, da drugim strezite s svojimi darovi (1 Pt 4,10). Pavel vam pravi, da živite iz resnice v ljubezni, tako da bo cerkev dozorela (Ef 4,13.15). Ali vidite, kam meriva?

Naj ste član cerkve ali cerkveni voditelj, s knjižno zbirko *Izgrajevanje zdravih cerkva* vam želiva pomagati, da bi izpolnjevali takšne svetopisemske zapovedi in tako odigrali svojo vlogo pri izgrajevanju zdravih cerkva. Knjižice naj bi vam bile v pomoč, da boste svojo cerkev ljubili vedno bolj in tako, kot jo ljubi Kristus.

Organizacija 9Marks namerava izdati po eno kratko, berljivo knjižico o vsaki izmed devetih značilnosti zdrave cerkve ter še nekaj knjižic o zdravi doktrini, molitvi in misijonih. Na voljo vam bodo knjige o ekspozicijskem pridiganju, biblični teologiji, evangeliju, spreobrnjenju, evangelizaciji, cerkvenem članstvu, cerkveni disciplini, učenčevstvu in rasti ter cerkvenem vodstvu.

Predgovor k zbirki

Lokalne cerkve obstajajo zato, da bi Božjo slavo prikazovale narodom. To počnemo tako, da pogled upremo v evangelij Jezusa Kristusa, v zaupanju glede odrešenja, nato pa ljubimo drug drugega z Božjo lastno svetostjo, edinstvo in ljubeznijo. Moliva, da vam bo ta knjiga v pomoč.

Z upanjem,
Mark Dever in Jonathan Leeman,
urednika zbirke

POTREBA PO BIBLIČNI TEOLOGIJ

RAZUMETI BISTVO ZGODBE

Ko sem bil (*Nick Roarke*) osnovnošolec, je nekoč eden izmed sošolcev poročal o knjigi, ki jo je prebral – in sicer je bila to zgodba C. S. Lewisa o štirih otrocih, levjem kralju, beli čarovnici in skrivni čarobni deželi, v katero je bilo mogoče vstopiti skozi garderobno omaro. Zgodba me je povsem očarala. Tako sem si tudi sam kupil knjigo *Zgodbe iz Narnije* in jo z užitkom prebral. Čez leta, po moji spreobrnitvi v krščanstvo, sem spoznal, da sem kot šolar ob branju spregledal avtorjevo očitno namero, da bi bralce usmeril h Kristusu.

Lahko se zgodi, da človek prebere kakšno zgodbo in se mu ta sicer zdi zanimiva, a da povsem zgreši njeno bistvo. Morda se bralec preveč osredotoča na prizorišče ali stranske like. Mogoče bere le po nekaj odstavkov naenkrat ali brezciljno preskakuje med stranmi. Morda celo poskuša skupaj spackati oris dogodkov v zgodbi ali svetovni nazor, ki je v zgodbi zastopan, iz vrste nepovezanih odlomkov. Če počne kar koli od tega, je več kot verjetno, da bo zgodbo – glavnega junaka in glavne teme – razumel napačno.

Sveto pismo je zbirka besedil, ki jo je navdihnil Bog. Vključuje vrsto pripovedi, pesmi, modrostnih izrekov, evangelijev, pisem in apokaliptične literature. Vsa ta raznovrstna besedila skupaj pripovedujejo resnično zgodbo o Božjem odrešujočem delu v zgodovini. Sveto pismo vključuje 66 knjig izpod peres najrazličnejših avtorjev. K pisanju jih je navdihnil Sveti Duh, ki je uporabil njihove edinstvene osebnosti in kontekste ter tako za nas ustvaril svetopisemski kanon z enim samim glavnim sporočilom in pripovedno linijo.

Kristjani priznavajo božansko avtoriteto Svetega pisma. Celo vsakodnevno ga prebirajo in proučujejo. Pa vendar številni zgrešijo bistvo. Jezus v Evangeliju po Janezu 5,39–40 skupini ljudi spregovori takole: »Preiskujete Pisma, ker mislite, da imate v njih večno življenje, a prav ta pričujete o meni. Toda vi nočete priti k meni, da bi imeli življenje.«

Prav lahko se torej zgodi, da Sveto pismo sicer spoštujemo, a ga beremo in uporabljamo napačno – tako, da spregledamo veliko sliko, ki jo je zasnoval Bog. K sreči nam je avtor Svetega pisma namenil nekaj jasnih navodil o poanti svoje zgodbe. Naj navedemo enega ključnih namigov, ki jih je izrekel sam Jezus Kristus:

Nato jim je rekel: »To so besede, ki sem vam jih povedal, ko sem bil še pri vas: Mora se izpolniti vse, kar je pisano o meni v Mojzesovi postavi, prerokih in psalmih.« Tedaj jim je odprl um, da so doumeli Pisma. Rekel jim je: »Tako je pisano: Mesija bo trpel in tretji dan vstal od mrtvih, in v njegovem imenu se bo oznanilo vsem narodom spreobrnjenje v odpuščanje grehov, s čimer bodo začeli v Jeruzalemu. Vi ste pričé teh reči. In glejte, jaz pošiljam na vas obljubo svojega Očeta; vi pa ostanite v mestu, dokler ne boste odedi v moč z višave.« (Lk 24,44–49)

Jezus v tem odlomku razloži dvoje. Prvič, izreče šokantno dejstvo, da vsa Stara zaveza – od Peteroknjžja do prerokov in psalmov – pravzaprav govori o njem samem; z drugimi besedami, Jezus se identificira z obljubljenim Mesijem. Drugič, Jezus pravi, da bodo njegovi privrženci o tem pričevali vsem narodom, tj. vsem ljudem vsepovsod.

Preprosto rečeno, zgodbe Svetega pisma ne boste razumeli, če ne doumete, da *vseskozi govori o Jezusu!* Od prve Mojzesove knjige do Razodetja je junak in poanta zgodbe Jezus. Še več: če ne razumete širše zgodbe, ki v celoti govori o njem, ne boste razumeli, kdo on je! Jezus je interpretacijski ključ do razumevanja Svetega pisma – kar pomeni, da pozoren bralec Pisma najde Jezusa na začetku, sredini in koncu te zgodbe.

Bog nam v Svetem pismu razodeva Kristusove namene, načrte in obljube. Ker so ti uresničeni v zgodovini, moramo biti na zgodbo pozorni in jo brati, kot je rekel Jezus. Božja zgodba je veličastna zgodba – pravzaprav najveličastnejša izmed vseh zgodb – in je osredotočena na Božji načrt odkupitve v osebi in delu Jezusa Kristusa. Za zvesto branje Svetega pisma pa potrebujemo ustrezno orodje. Eno od koristnih orodij je disciplina biblične teologije.

1. *Biblična teologija nam pomaga razjasniti glavni namen Svetega pisma.* Nekateri k Božji besedi pristopijo, kot da bi bila to zbirka neodvisnih zgodb ali izbor nasvetov in napotkov ali celo splošno uporaben priročnik z navodili za dobro življenje, natrošenimi sem in tja po 66 knjigah Svetega pisma. A ti pristopi zameglijo osrednji namen Svetega pisma.

V Svetem pismu troedini Bog razloži, kdo je in kakšen je, kako skozi vso zgodovino deluje po svojem Duhu in v svojem Sinu Jezusu Kristusu ter kako bi ga morali v tem svetu častiti. Biblična teologija nam pomaga doumeti ta glavni namen, saj si vsak svetopisemski odlomek ogledamo v luči celotnega Svetega pisma in tako razumemo, kako so vsi deli Svetega pisma povezani z Jezusom.

2. Biblična teologija nam pomaga varovati in voditi cerkev. Pravilno branje Svetega pisma pomeni, da vemo, kako se vsaka knjiga vklaplja v krovno pripoved. Poznavanje te krovne pripovedi nam pomaga, da pravilno beremo in razumemo vse dogodke, like ali nauke, ki so bili zabeleženi v okviru postopoma se razodevajoče Božje besede. Razumevanje celotne zgodbe Svetega pisma razjasni, kdo je Jezus Kristus in kaj je njegov evangelij.

Bog je obljubil, da bo iz vseh rodov, narodov in jezikov rešil ljudstvo sebi v slavo, in sicer prek svojega Sina in po svojem Duhu. Ti odkupljeni ljudje so udje Kristusovega telesa, cerkev. Kaj naj bi Jezusova cerkev bila in kaj naj bi počela? Jezus je svojim privržencem – ljudem, ki so se pokesali svojih grehov in zaupali samo vanj – rekel, da Pismo pričuje o tem, da se bo v Jezusovem imenu vsem narodom oznanilo »spreobrnjenje v odpuščanje grehov, s čimer bodo začeli v Jeruzalemu« (Lk 24,47). Torej bi moralo biti v jedru poslanstva cerkve – namreč da naj cerkev naredi narode za učence – oznanjevanje Jezusa Kristusa. Tako biblična teologija cerkev varuje pred smrtonosno napako, da bi oznanjevala lažen evangelij, in jo vodi tako, da cerkev vztraja pri oznanjevanju resničnega evangelija kot bistva svojega poslanstva na tem svetu, Bogu v slavo.

3. *Biblična teologija nam pomaga pri evangelizaciji.* Če želimo dobro novico sporočiti tistim, ki krščanstva ne poznajo, je treba razložiti mnogo več kot le to, da »te Bog ljubi in ima čudovit načrt za tvoje življenje«. Ljudje morajo najprej doumeti, da krščanski pogled na svet spremlja celostno preobrazbo miselnosti. Pri evangelizaciji moramo začeti z Bogom in stvarjenjem, če želimo videti, kaj se je spridilo. Od tam naprej zmoremo slediti Božjemu delovanju skozi vso zgodovino – in to nam bo pomagalo ugotoviti, zakaj je Bog na svet poslal Jezusa in zakaj je to danes pomembno. Šele ko pravilno razumemo te pretekle dogodke v ustreznih kontekstih, smo usposobljeni za odkrivanje, kaj Bog počne ta trenutek in kaj bo storil v prihodnosti.

4. *Biblična teologija nam pomaga, da beremo, razumemo in poučujemo Sveto pismo tako, kot je naročil Jezus.* Jezus sam je v Evangeliju po Luku 24 rekel, da je on interpretacijski ključ do razumevanja Svetega pisma. Če torej Svetega pisma ne beremo in ne razumevamo tako, da nas pri tem Pismo vodi k Jezusu, zgrešimo njegovo bistvo. Posledica je, da bomo tudi druge učili delati isto napako.

KADAR CERKVE ZGREŠIJO BISTVO

Če torej cerkev zgreši bistvo svetopisemske zgodbe, so rezultat lažni evangeliji, lažni spreobrnjenci in lažne cerkve. Oglejmo si nekaj primerov tovrstne napake, ki jo sicer lahko preprečimo z biblično teologijo.

Cerkev evangelija blaginje (ang. *prosperity gospel*)

Predstavljam vam Jonathana. Jonathan vsak dan prebira Sveto pismo in moli; še nikoli pa ni nobene izmed svetopisemskih knjig prebral v celoti. Če pogledamo v njegov izvod Svetega pisma, v Stari zavezi zagledamo podčrtane vrstice, v Novi zavezi pa obkrožene odlomke.

Njegova žena Rebekah se je na pamet naučila kar osupljivega izbora svetopisemskih vrstic; zdaj teh vrstic drugo za drugo uči svoje otroke. Jonathan, Rebekah in njuni otroci so člani lokalne cerkve domačega mesta v Afriki (čeprav bi bilo to prav lahko tudi v Aziji, Evropi ali Ameriki). Ko sem Rebekah prosil, naj mi navede katero od na pamet naučenih vrstic, mi je recitirala 24. vrstico iz 11. poglavja Evangelija po Marku: »Zato vam pravim: Za vse, kar molite in prosite, verjemite, da ste že prejeli, in se vam bo zgodilo.« Nato je dodala: »Tako je naredil Abraham, zato tako počnem tudi jaz.«

Nekoliko vznejevoljen sem se (*Robert Cline*) odločil, da govorim z enim izmed njenih pastorjev. Ko sem ga vprašal, kaj je po njegovem mnenju glavno sporočilo Svetega pisma, je odgovoril: »No, to pa ni težko. Bog je poslal Jezusa, da bi po veri dal življenje v izobilju vsem, ki verujejo. Bog nam bo dal to življenje zdaj – z vsem bogastvom in brezmejnimi blagoslovi, če bomo le verovali. Lahko si sami ustvarimo blagoslove, če molimo v veri, kot je molil Abraham.«

Cerkev civilnega evangelija

Če bi vprašali tradicionalnega vernika, ki živi v tradicionalno »krščanski« državi, kaj je sporočilo Svetega pisma, bi verjetno odgovoril nekako tako:

No, smo tradicionalno krščanski narod. Bog je ta narod blagoslovil, a kot je zapisano v Drugi kroniški knjigi 7,14: »[...] pa se bo moje ljudstvo, ki kliče nase moje ime, ponižalo, molilo in iskalo moje obličje ter se odvrnilo od svojih hudobnih poti, bom prisluhnil iz nebes, jim odpustil greh in ozdravil njihovo deželo.«

In bi nadaljeval:

Bog in država – za to gre pri moji cerkvi. To naj bi bil krščanski narod, pa vendar na stenah svojih javnih šol ne smemo imeti desetih zapovedi! Ko bi le bili tudi mi pravični, moralni ljudje, kot so bili Abraham, Mojzes in David! Potem bi vsi uživali blaginjo ter varnost in tolažbo Božjega blagoslova.

Cerkev v slogu ljudske kuhinje

John se je pred časom preselil v mesto in aktivno sodeluje v mreži cerkva, ki pomagajo revnim. Njegova glavna naloga je upravljanje t. i. banke hrane. Johnova cerkev si želi ubogati svetopisemsko zapoved, da moramo ravnati pravično, ljubiti dobrohotnost in ponižno hoditi z Bogom (Mih 6,8). John priznava, da njihova cerkev pri svojem učenju nedvomno bolj poudarja zahtevo, kaj vse moramo mi narediti za Boga, kot pa sporočilo o tem, kaj je Bog naredil za nas v Kristusu. »Vse svoje moči moramo usmerjati v lajšanje trpljenja – vsepovsod,« pravi John. »Kot cerkev smo znani po tem, da hranimo »te najmanjše brate«. S tem vendar ne more biti nič narobe.«

Cerkev, ki potrjuje nemoralnost

Biblična teologija zvestim Kristusovim privržencem pomaga, da prepoznavajo in izpodbijajo zmotne interpretacije Svetega pisma, ki so v navzkrižju s svetopisemsko zgodbo kot celoto. Cynthia je študentka iz krščanske družine. Odraščala je ob spoznavanju Svetega pisma in dobro pozna véliko sliko njegove zgodbe. Eno leto je celo proučevala Novo zavezo v grščini. Njen svetovni nazor je stabilno krščanski, a zadnje čase je zmedena, saj srečuje ljudi, ki se izrekajo za kristjane, a so odkrito istospolno usmerjeni – in tudi zelo prijazni, širokosrčni in ljubeči.

»Le kako bi bilo lahko Sveto pismo proti takim ljudem?« se čudi Cynthia.

Brala je članke različnih proučevalcev Svetega pisma, ki dvomijo v točnost prevodov ključnih besedil, ki so tradicionalno služila kot podlaga za razlago, da je homoseksualnost grešna. Ne more si kaj, da se ne bi vprašala: »V Svetem pismu ni vrstic, ki bi izrecno prepovedovale zakon med osebama istega spola. Kaj če npr. dve ženski druga drugo resnično ljubita?«

SKLEP

Navedla sva le nekaj težav, pri katerih utegne kristjanom in lokalnim cerkvam pomagati biblična teologija. Podobnih težav je še več. V nadaljevanju knjige bomo videli, kako nam biblična teologija pomaga pravilno razumeti edino resnično svetopisemsko zgodbo, s tem ko Jezusa postavlja na njen začetek, sredino in konec.

A zdaj že prehitevamo. Začnimo s tem, da odgovorimo na vprašanje: Kaj je biblična teologija?

KAJ JE BIBLIČNA TEOLOGIJA?

SLEDIMO ZEMLJEVIDU SVETEGA PISMA NARAVNOST DO JEZUSA

O sebi lahko brez zadržka zatrdim, da imam (*Nick*) slab občutek za orientacijo. Moji prijatelji in družina bi vam potrdili, da nikoli nisem blestel pri navigaciji po golem občutku za smer. Pri tej pomanjkljivi orientaciji mi je v tolažbo misel, da moram, če želim priti do cilja, samo slediti zemljevidu.

Videli smo, kako nas, če zgrešimo bistvo svetopisemske zgodbe, to privede do lažnih evangelijev, lažnih spreobrnjenec in lažnih cerkva. Zdaj potrebujemo okvir za razumevanje celotnega Svetega pisma. Tak okvir zagotavlja biblična teologija, saj nas vodi pri branju Svetega pisma in nas tako varuje pred slabim interpretiranjem. Biblična teologija je pristop k branju celotne zgodbe Svetega pisma, pri čemer se osredotočamo na njegov glavni vidik, Jezusa Kristusa. Z drugimi besedami: biblična teologija je svetopisemski zemljevid, ki nas vodi k Jezusu.

Toda kako *vemo*, da je Jezus bistvo celotnega Svetega pisma? Vemo zato, ker on sam tako pravi.

NAJBOLJŠE SVETOPISEMSKO PROUČEVANJE VSEH ČASOV

Predstavljajte si, da ste v družbi tistih učencev, ki sta na poti v Emavs srečala vstalega Jezusa. Ta neverjetni dogodek je opisan v Evangeliju po Luku 24. Srečanju je sledilo dobesedno najboljšo proučevanje Svetega pisma, kar jih je kdaj bilo.

Učenca stopata po poti proti vasi, ki je bila dobrih deset kilometrov oddaljena od Jeruzalema. Luka pravi: »In medtem ko sta se pogovarjala in razpravljala, se jima je približal sam Jezus in hodil z njima. Njune oči pa so bile zastrte, da ga nista spoznala.« (24,15–16) Učenca sta nato Jezusu povedala o neverjetnih stvareh, ki so se pravkar pripetile v Jeruzalemu: v zvezi z Jezusom Nazarečanom,

ki je bil prerok, mogočen v dejanju in besedi pred Bogom in vsem ljudstvom; kako so ga naši veliki duhovniki in poglavarji izročili v smrtno obsodbo in ga križali. Mi pa smo upali, da je on tisti, ki bo odkupil Izrael. Vrh vsega pa je danes že tretji dan, odkar se je to zgodilo. Vsi iz sebe smo tudi zaradi nekaterih žena iz naših vrst. Ko so bile zgodaj zjutraj pri grobu in niso našle njegovega telesa, so se vrnile in pripovedovale, da so imele celó videnje angelov, ki so dejali, da živi. Nekateri izmed naših so šli h grobu in so našli vse takó, kakor so pripovedovale žene, njega pa niso videli. (24,19b–24)

Jezus je odgovoril:

»O nespametna in počasna v srcu za verovanje vsega, kar so povedali preroki! Mar ni bilo potrebno, da je Mesija to pretrpel in šel v svojo slavo?« Tedaj je začel z Mojzesom in vsemi preroki ter jima razlagal, kar je napisano o njem v vseh Pismih. (24,25b–27)

Pozneje je Jezus učencema rekel:

Nato jim je rekel: »To so besede, ki sem vam jih povedal, ko sem bil še pri vas: Mora se izpolniti vse, kar je pisano o meni v Mojzesovi postavi, prerokih in psalmih.« Tedaj jim je odprl um, da so doumeli Pisma. Rekel jim je: »Tako je pisano: Mesija bo trpel in tretji dan vstal od mrtvih, in v njegovem imenu se bo oznanilo vsem narodom spreobrnjenje v odpuščanje grehov, s čimer bodo začeli v Jeruzalemu.« (24,44–47)

Z drugimi besedami: ko je Jezus preiskoval besedila Stare zaveze – Peteroknjžne, preroške knjige in psalme oziroma t. i. Spise – je hotel, da bi njegovi privrženci doumeli, da vse te knjige govorijo o *njem*. Luka pravi takole: »[Razlagal jima je], kar je napisano o *njem* v vseh Pismih.«

Jezus govori kristalno jasno. Neumno je, če beremo Stara zavezo in pri tem ne razumemo, da gre za Jezusa. Celotna svetopisemska zgodba govori o *njem*. Stara zaveza obljublja in nakazuje Mesija in njegovo nalogo, Nova zaveza pa razčleni izpolnitev teh veličastnih obljub v Kristusu.

Svetopisemska zgodba torej v celoti govori o Božjem Sinu ter njegovi milostni vladavini in kraljevanju; v celoti govori o odpuščanju grehov, ki ga je Sin pridobil za svoje ljudstvo, rešeno iz vseh rodov, narodov in jezikov. Če Sveto pismo razumemo pravilno, vidimo, da se vsa zgodba, od začetka do konca, osredotoča na Jezusa Kristusa.

KAJ JE BIBLIČNA TEOLOGIJA?

Razložimo na kratko, kaj razumemo pod pojmom biblična teologija. Če verjamemo, da je Sveto pismo navdihnjena, nezmo-

BIBLIČNA TEOLOGIJA

tljiva in zadostna beseda Boga, mar ni tako, da si moramo potemtakem prizadevati, da bi bila vsa naša teologija »biblična«? Da, tako je. Toda v tej knjigi pojem biblična teologija uporabljamo v natančneje opredeljenem pomenu.

Po eni strani se sistematična teologija začne s ključnimi temami (Bog, človek, greh, Kristus, odrešenje itd.), nakar sledi preiskovanje Svetega pisma, da bi videli, kaj Pismo uči o teh temah. Po drugi strani pa v okviru biblične teologije prebiramo celotno svetopisemsko zgodbo in se sprašujemo, v kakšnem odnosu do celote je vsak posamezen del.

Biblična teologija je branje Svetega pisma kot ene zgodbe enega božanskega avtorja, pri čemer je vrhunec zgodbe resnica o tem, kdo je Jezus Kristus in kaj je storil. Vsak posamezen del Pisma torej razumemo v povezavi z Jezusom Kristusom. Biblična teologija nam pomaga Sveto pismo razumeti kot eno veliko knjigo, sestavljeno iz številnih manjših knjig, ki vse pripovedujejo eno veliko zgodbo. Junak in žarišče te zgodbe je od prve do zadnje strani Jezus Kristus.

Biblična teologija je namenjena cerkvi, začne se s Svetim pismom ter se konča z Jezusom Kristusom in njegovo cerkvijo.

Biblična teologija je namenjena cerkvi

Čeprav je lahko biblična teologija kot disciplina izjemno tehnična in kompleksna, so jo že prvi kristjani cenili in so razumeli, kako koristna je za cerkev.

V Apostolskih delih 17 beremo, kako sta Pavel in Sila evangelij oznanjevala v Tesaloníki, nato pa o Božji besedi govorila obiskovalcem judovske shodnice v Beróji. Pavel je »razpravljaval z njimi. Iz Pisem jim je razlagal in dokazoval, da je Mesija moral trpeti in

vstati od mrtvih. »Ta Mesija,« je govoril, »ki vam ga jaz oznanjam, je Jezus.« (17,2–3) Kaj se je zgodilo? Mnogi izmed teh Judov so »sprejeli vero in tudi nemalo uglednih grških ženā in moŹ« (17,12).

Prebivalci Beróje so poslušali Pavlovo utemeljevanje, njegove razlage in dokaze iz Stare zaveze. Slišali so njegovo učenje, da je moral obljubljeni BoŹji Sin Jezus Kristus »trpeti in vstati od mrtvih« (17,3). Apostol Pavel je poslušalcem pomagal razumeti, kako je zgodba Svetega pisma osredotočena na Jezusa, ki je tudi njen vrhunec. Pavel je poslušalcem ponudil zemljevid, ki jih je vodil do Kristusa. Po BoŹji milosti so številni BeróŹčani sprejeli vero.

A bodite pozorni na to, da Pavlu niso verjeli kar na lepe oči. Luka, pisec Apostolskih del, nam pove: »Tamkajšnji Judje so bili bolj prijazni od onih v Tesaloníki. Z veliko naklonjenostjo so sprejeli besedo in vsak dan preiskovali Pisma, če je res tako.« (17,11) BeróŹčani so naklonjeno sprejemali besedo in proučevali Pisma, da bi dobili potrditev o tem, kar so slišali.

Prvi kristjani niso imeli biblične teologije za zgolj domeno apostolov. Niso bili mnenja, da je biblična teologija rezervirana za profesionalce, akademike prestiŹnih teoloških fakultet. Pač pa so menili, da so sami odgovorni za proučevanje Pisem in oblikovanje svetopisemskega okvira za razumevanje tega, kako se svetopisemska zgodba osredotoča na Jezusa in ima v njem vrhunec.

Razumeli so, da je biblična teologija namenjena cerkvi. Če ste v Kristusu, je biblična teologija za vas.

Biblična teologija se začne z Biblijo

Biblična teologija se začne tako, da pozorno in ob molitvi prebiramo Sveto pismo. K Svetemu pismu pristopimo poniŹno; ob

branju poskušamo razumeti véliko zgodbo Pisma pod njegovimi, ne pod našimi pogoji.

Sveto pismo je neverjetno raznovrstno. To je ena knjiga, ki vključuje številne knjižice mnogih od Boga navdihnenih človeških piscev, ki so pisali v različnih časih ter izbirali najrazličnejše književne zvrsti in vrste. Ob prebiranju Svetega pisma torej naletimo na izjemno raznovrstno zbirko besedil: pripovedi, poezijo, zakonike, modrostno slovstvo, preroška besedila, pisma in evangelije. Morda se nam zdi, da je izjemno zahtevno v celoto povezati te različne knjige, napisane v različnih obdobjih, na različnih krajih, za različne bralce. In tudi res je tako!

Pa vendar ne smemo misliti, da je naloga nemogoča. Biblična teologija je mogoča zato, ker je vse Sveto pismo ena sama, od Boga navdihnjena knjiga: »Vse Pismo je navdihnjeno od Boga [...]« (2 Tim 3,16) Enotnost svetopisemske zgodbe je utemeljena v najvišjem avtorju Svetega pisma, samem Bogu.

Oglejmo si, kaj o Svetem pismu pravi apostol Peter: »[Nobena] prerokba v Pismu ni stvar zasebne razlage. Nikoli namreč nobena prerokba ni prišla po človeški volji, ampak so ljudje, nošeni od Svetega Duha, govorili v imenu Boga.« (2 Pt 1,20–21) Če je knjige navdihnili sam Gospod, to pomeni, da jih moramo brati ob molitvi in pozorno ter se truditi, da bi razumeli véliki Božji namen in načrt.

Predstavljajte si, da vsaka posamezna svetopisemska knjiga žari kot zvezda, združena z drugimi zvezdami v velikanskem, čudovitem ozvezdju. Biblična teologija analizira vsako posamezno zvezdo v luči prelestnega panoramskega ozvezdja Božjega veličastva.

In kaj je v jedru tega veličastnega ozvezdja? Bog Oče, ki po Duhu pošilja svojega Sina pridobiti ljudstvo Bogu v slavo.

Biblična teologija se konča z Jezusom Kristusom in njegovo cerkvijo

Vsa cerkev ima privilegij in odgovornost, da se ukvarja z biblično teologijo. Prebrati moramo vse dele Svetega pisma, in sicer pozorno in ob molitvi – edino tako lahko namreč razberemo sporočilo celote. Ko beremo in znova prebiramo celotno zgodbo Svetega pisma, jasno vidimo, s kakšno kirurško preciznostjo se ta osredotoča na Jezusa.

Pavel pravi: »On je obstajal pred vsemi stvarmi in v njem je utemeljeno vse [...]« (Kol 1,17) Kristus sam, obljubljeni Kralj, je tisti, ki vse vzdržuje – vključno z veliko zgodbo Svetega pisma. Stara zaveza nakazuje prihod Mesija in pripravlja pot zanj. Nova zaveza oznanja prihod Mesija in njegovo poslanstvo, namenjeno vsem narodom. Biblična teologija se torej konča z Mesijem Jezusom in izpolnitvijo njegovih obljub, da bo rešil ljudstvo ter ga odkupil zase in sebi v slavo.

SKLEP

Biblična teologija nam pomaga razumeti, kako veličastni zemljevid Svetega pisma kaže v prihodnost ter se osredotoča na vstalega, vladajočega Kralja Jezusa Kristusa in njegovo ljudstvo, odkupljeno s krvjo. Tako kot učenca na poti v Emavs tudi mi želimo, da bi se nam odprle oči in um (Lk 24,31.45) ter bi prepoznali Jezusa v celotnem Svetem pismu – zato, da bi ga lahko ljubili in ga razbirali iz vsega Svetega pisma (Lk 24,32). Če pravilno beremo zemljevid Svetega pisma, bi nas moralo

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Pismo nenehno voditi k Jezusu in k temu, kakšni smo v njem kot njegovo ljudstvo. Zdaj pa se skupaj lotimo proučevanja svetopisemskega zemljevida ter se na lastne oči prepričajmo, kako celotno Pismo govori o Mesiju in njegovem načrtu, da bo pridobil slavo zase in za Očeta, s tem ko si bo odkupil ljudstvo.

KAJ JE VÉLIKA ZGODBA SVETEGA PISMA?

1. del

Zgodba Svetega pisma je Božja zgodba. To je zgodba o Bogu, ki kraljuje. Sveto pismo se začne in konča z veličastnim Bogom, ki je suvereni vladar in stvarnik vsega (1 Mz 1; Raz 20–22) ter obstaja vso večnost kot Oče, Sin in Sveti Duh. Bog in samo Bog vlada in kraljuje nad svojim stvarstvom. Bog je ta svet – naš svet – ustvaril kot dober svet. Ta svet je njegov in on v celoti vlada nad njim. Zgodba Svetega pisma je Kraljeva zgodba. Govori o Kralju in njegovi slavi.

Zgodba se začne ob začetku stvarjenja.

KRALJ USTVARI IN SKLENE ZAVEZO

Božja zgodba se začne z izjavo o stvarjenju: »V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo.« (1 Mz 1,1) Bog je ustvaril vse, kar je ustvarjenega, in kot Stvarnik vsega ustvarjenega kraljuje nad vsem ustvarjenim redom.

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Gospod je postavil svoj prestol v nebesih,
njegovo kraljestvo vlada nad vesoljstvom. (Ps 103,19)

Bog je samo s tem, da je izgovoril svoje mogočne besede, naredil stvarstvo in ga napolnil z morji in rastlinami in bitji ter s tem pripravil dober kraj, v katerem bo z njim prebival vrhunec njegovega stvarstva. Prva Mojzesova knjiga to opiše takole:

Bog je ustvaril človeka po svoji podobi,
po Božji podobi ga je ustvaril,
moškega in žensko je ustvaril. (1 Mz 1,27)

Bog je ljudi – v nasprotju z drugimi bitji – ustvaril za edinstven odnos z njim, Bogom. Adam in Eva sta bila kot krona stvarstva ustvarjena po Božji podobi in sta uživala v prebivanju sredi razkošne navzočnosti svojega Boga. Bog je želel, da bi nosilca njegove podobe to podobo ponesla po vsej zemlji: »Bodita rodovitna in množita se, napolnita zemljo in si jo podvrzita; gospodujta ribam v morju in pticam na nebu ter vsem živalim, ki se gibljejo po zemlji!« (1 Mz 1,28b)

Posebno Adama je Bog določil, da mu bo služil kot čuvaj in upravitelj ter da bo izvajal oblast; začel naj bi v vrtu in vladavino razširil po vsej zemlji. Opis Adamovih del in nalog najdemo v Prvi Mojzesovi knjigi 2,15: »Gospod Bog je vzel človeka in ga postavil v edenski vrt, da bi ga obdeloval in varoval.« Adam je častil Boga in mu služil, s tem ko je varoval vrt – tako kot je pozneje duhovnik varoval Božji šotor (4 Mz 3,8). Moral je preprečevati vsemu nečistemu, da bi vstopilo v Božji sveti prostor.

Adam in Eva sta bila skupaj ustvarjena, da bi uživala Božje stvarstvo skladno z Božjo besedo. Od samega začetka vidimo zavezni odnos med Bogom in njegovim ljudstvom. Beseda zaveza se v prvih dveh poglavjih Prve Mojzesove knjige sicer ne pojavi, vendar je na več mestih nakazano, da je Bog človeka ustvaril zato, da bi bil ta v zaveznem odnosu z Bogom (gl. Rim 5,12–21).

To zveni lepo, a kaj sploh je zaveza? Te besede danes ne slišimo prav pogosto. Preprosto povedano: zaveza je »svečana zaobljuba, s katero se zagotavljajo obljube ali obveznosti, h katerim se obveže ena ali obe stranki zaveze. Zaveza se zapечатiti s prisego.«¹ Božji napotki Adamu so bili jasni kot beli dan: »Gospod Bog je človeku zapovedal in rekel: ›Z vseh dreves v vrtu smeš jesti, le z drevesa spoznanja dobrega in hudega nikar ne jej! Kajti na dan, ko bi jedel z njega, boš gotovo umrl.« (1 Mz 2,16–17) Bog je Adamu poveril seznam dolžnosti in obveznosti ter mu obljubil, da ga bo za poslušnost blagoslovil, in mu zagrozil, da ga bo za neposlušnost preklel.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Kadar pridigate ali poučujete prvo Mojzesovo knjigo, lahko kaj hitro izpred oči izgubite bistvo – tisto, kar je resnično najpomembnejše. Morda bodo vam in vašim poslušalcem v pomoč naslednje povezave:

- Večni Bog, ki je vse ustvaril (1 Mz 1,1), bo nekega dne vse naredil novo (Iz 65,17; Raz 21,5).
- Poučevanje in pridiganje o Adamu se v končni fazi navezuje na poslednjega Adama, Kristusa (Rim 5).
- Božji Sin je tisti, po katerem je Bog ustvaril vse (Kol 1,15–20; Heb 1,1–3).

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Gospod svoje ljudstvo obvezuje s svojo izrečeno zaobljubo, prisego, zavezo. Pozneje v svetopisemski zgodbi odkrijemo, da so zaveze namenjene nadaljnjemu utrjevanju in širjenju Božje kraljevske oblasti in vladavine. Na začetku zgodbe pa je v Božjem svetu vse čudovito.

KRALJ PREKOLNE

Zgodba Svetega pisma se je začela kot srečna zgodba. Toda blaženost prvega in drugega poglavja Prve Mojzesove knjige se je v tretjem poglavju razblinila. Adam naj bi varoval in ščitil Božji kraj in ljudstvo, vendar mu je spodletelo. Adam in Eva sta, namesto da bi bila poslušna glasu svojega dobrega Stvarnika, nespametno ubogala varljive besede nekega ustvarjenega bitja. Prvič v naši zgodbi srečamo podleža, kačo, ki jo bomo pozneje spoznali kot satana, hudiča, hudega in zapeljevalca. Kača je zapeljala Evo. Vprašala jo je: »Ali je Bog res rekel, da ne smeta jesti z nobenega drevesa v vrtu?« (1 Mz 3,1b)

Do tega trenutka je samo Bog v svoji mnogovrstni modrosti določal, kaj je v njegovem stvarstvu dobro (1 Mz 1.4. 10.12.21.25.31; 2,17–18). Kača pa je Evo zapeljala: zanikala je, kar je rekel Bog, in izrazila dvom v Božjo dobroto. Kača je Evo premamila, da se je Eva uprla dobremu, modremu Bogu:

Žena je videla, da je drevo dobro za jed, mikavno za oči in vredno poželenja, ker daje spoznanje. Vzela je torej od njegovega sadu in jedla, dala pa je tudi možu, ki je bil z njo, in je jedel. (1 Mz 3,6)

Namesto da bi Adam in Eva zaupala dobri besedi dobrega Boga, sta se mu uprla in ubogala glas kače.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Povežite kozmično kletev Prve Mojzesove knjige z Evinim zarodom, ki bo kači strl glavo, z njim, ki nas je odkupil od prekletstva tako, da je za nas postal prekletstvo (1 Mz 3,15; Gal 3,13), in zaradi katerega »se bo tudi stvarstvo iz suženjstva razpadljivosti rešilo v svobodo slave Božjih otrok« (Rim 8,21). Kot pravi znamenita krščanska himna, bodo »Jezusovi blagoslovi segli vsepovsod, kamor je segla kletev«.*

Človek zlahka pridiga iz Prve Mojzesove knjige 3 in odlo-mek prikaže tako, kot da govori le o upiranju skušnjavi: »Adam je bil skušan in je podlegel. Kako lahko doživimo skušnjava in ne podležemo, kot je podlegel Adam?« To je moralistično pridiganje – kot če bi rekli: »Adam je bil slab. Ne bodite kot Adam.« A kot beremo v Pismu Rimljanom 5, smo pravzaprav padli v Adamu. On je bil naš zavezni predstavnik (glava) in mu je spodletelo – in mi smo krivi v njem. Potrebujemo zvestega Adama, nekoga, ki je skušan, a se izkaže za zvestega Sina. Ta zvesti Sin je seveda Jezus (Lk 4,1–13).

* Isaac Watts, »Joy to the World! The Lord Is Come« (1719).

Posledice greha Adama in Eve so bile katastrofalne. Kmalu je sledilo prelaganje krivde: »Žena, ki si mi jo [ti] dal, mi je dala z drevesa in sem jedel.« (1 Mz 3,12b) Prekletstvo je predvidelo razdor med možem in ženo. Grenki sadovi njunega kozmičnega upora bodo vključevali smrt, sodbo in izgon. Namesto da bi ju Bog blagoslovil, ju je zaradi tega upora preklel (1 Mz 3,14–19). A celo na ta mračni dan je preostala iskrica upanja za prihodnost. Gospod je obljubil, da bo Evin zarod nekoč prežal na kačino glavo.

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Sovraštvo bom naredil med teboj in ženo
ter med tvojim zarodom in njenim zarodom.
On bo prežal na tvojo glavo,
ti pa boš prežala na njegovo peto. (1 Mz 3,15)

V kozmični bitki za človeške duše je bil satan poražen: odločilno zmago proti njemu je pred dva tisoč leti izbojeval Jezus s svojo odkupitveno smrtjo na križu (Kol 2,13–15). Vemo, da je ta končna poguba neizogibna. Toda dokler ne bo zlo popolnoma izkoreninjeno – to se bo zgodilo poslednjega dne – se bodo odkupljeni upirali, kot če bi še vedno živeli za sovražnikovo črto (Ef 6,11–18; 1 Pt 5,8–9; Jak 4,7). Ta vojna med kačo in Evinim zarodom bo torej besnela naprej, vse do konca svetopisemske zgodbe (Raz 20,7–10.14).

Medtem je Bog Adama in Evo zaradi njune upornosti izgnal iz vrta in ju poslal na vzhod, proč od svoje kraljevske navzočnosti. Življenje pod prekletstvom ni bilo takšno kot prvotno načrtovano življenje v dobrem Božjem svetu.

KRALJ SODI

Žal je šlo življenje vzhodno od edenskega vrta s slabega na slabše. Ko je na svet vdrlo zlo, se je stanje v dobrem Božjem svetu strašno spridilo. Le nekaj poglavij po poročilu o stvarjenju beremo: »Gospod pa je videl, da na zemlji narašča človekova hudobija in da je vse mišljenje in hotenje njegovega srca ves dan le hudobno.« (1 Mz 6,5) Ljudje se v srcu niso več nagibali k čaščenju Boga, temveč k zlu – in to »ves dan«.

Človek po imenu Noe pa je »našel milost v Gospodovih očeh« (1 Mz 6,8). Gospod je sklenil, da bo svet sodil z vesoljnim

potopom, pri čemer pa se bo usmilil Noeta in njegove družine (1 Mz 6–8). Prek enega človeka je bilo rešeno ljudstvo. Nato je Bog z Noetom sklenil zavezo, s katero je obljubil, da nikoli več ne bo na tak način uničil sveta. »Tako sklepam zavezo z vami in ne bom več iztrebil vsega mesa z vodami potopa. Ne bo več potopa, ki bi opustošil zemljo.« (1 Mz 9,11)

A tudi po potopu se je svetovni upor proti Bogu nadaljeval in problem človeškega srca je ostal. Ljudje so, namesto da bi odsevali in povečevali Božje ime, poskušali »narediti ime« sami sebi (1 Mz 11,4). Bog pa jih je razkropil po zemlji, saj je imel drugačne načrte: želel je, da bi po vsem svetu zaslovelo *njegovo* ime. In to je nameraval storiti po svojem izbrancu, Abrahamu.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Bog celo v sodbi izkazuje usmiljenje. Rešitev Noeta in njegove družine iz potopa jasno uči, da Bog rešuje tiste, ki zaupajo vanj – čeprav so morda maloštevilni (1 Pt 3,20; 2 Pt 2,5). Bog ohrani ostanek svojega ljudstva, tudi če je videti, kot da so se vsi odvrnili od njega (Rim 11,2–6).

KRALJ BLAGOSLAVLJA

Videti je, kot da sta kača in greh onemogočila Božji načrt, da se bo Božja slava razširila po vsem svetu. Toda Bog ni samo sodil; tudi blagoslavljal je. Gospod je poklical in blagoslovil moža iz Ura Kaldejcev, ki mu je bilo ime Abram (pozneje Abraham). Bog je obljubil, da bo njegovo ime naredil veliko ter da bo po njem in njegovih potomcih blagoslovil svet. Bog je načrtoval, da bo

BIBLIČNA TEOLOGIJA

po Abrahamu ustvaril ljudstvo – izvoljeno ljudstvo, svet narod. In načrtoval je, da bo po Abrahamovem rodu blagoslovil svet.

Iz tebe bom naredil velik narod, blagoslovil te bom in naredil tvoje ime veliko, da bo v blagoslov. Blagoslovil bom tiste, ki te bodo blagoslavljali, in preklel tiste, ki te bodo preklinjali, in v tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje. (1 Mz 12,2–3)

Gospod je rekel, da bodo iz Abrahamove družine izšli celo kralji (1 Mz 17,6.16). Gospod je obljubil, da bo Abrahama in njegovo družino blagoslovil z oblastjo in tudi rodbino. Obljube Abrahamu je slovesno zapečatil s še eno zavezo (1 Mz 15).

A pri vsem tem je obstajala očitna težava: Abraham je bil star in njegova žena Sarája (pozneje Sara) je bila neplodna. S človeškega vidika so bili obeti, da bi Abraham dobil sina, v najboljšem primeru dvomljivi. Abraham je vseeno verjel Bogu in on mu je to »štel v pravičnost« (1 Mz 15,6).

Bog je obljubo držal: Abrahamu in Sari se je v visoki starosti čudežno rodil otrok. Od tedaj naprej preostanek starozavezne zgodbe pripoveduje o Abrahamovi družini: Izaku (1 Mz 22,17–18), Jakobu (1 Mz 35,11) in Jakobovih dvanajstih sinovih (1 Mz 49). Čeprav se Prva Mojzesova knjiga konča z Abrahamovo družino zunaj obljubljenе dežele, je bila prihodnost svetla. Abrahamov vnuk Jakob, znan tudi kot Izrael, je prerokoval, da bo zadnje dni iz rodu njegovega sina Juda izšel kralj. O tem kralju je rekel:

Ne bo se umaknilo žezlo od Juda,
ne vladarska palica izmed njegovih nog,

dokler ne pride tisti, ki mu pripada,
in njemu bodo ljudstva pokorna. (1 Mz 49,10)

Ali bo ta bodoči kralj tisti, ki bo kači strl glavo, obnovil Božji blagoslov nad svetom in kraljeval nad ljudstvom Bogu v slavo?

Napotek za pridiganje in poučevanje

Kadar pridigate ali poučujete iz Prve Mojzesove knjige, poskrbite, da boste poudarili odrešujoči Božji načrt za ves svet, vsa ljudstva, po veri v Jezusa Kristusa. Božja namera, da bo blagoslovil »vse narode«, se ni začela šele v vélikem pooblastilu v Evangeliju po Mateju 28. Božji načrt je bil že od vsega začetka ta, da bo blagoslovil svet ter da se bosta Adam in Eva razmnoževala in napolnila svet z nosilci Božje podobe, ki bodo odražali Božjo slavo. V Abrahamu in prek njega si bo Bog naredil ime sebi v slavo in Abraham bo postal oče vseh, ki verujejo (Gal 3,7–9). Bog je Abrahamovemu potomcu Jakobu obljubil, da bo iz njega nastal narod – celo občestvo narodov – in da bodo iz njegovih ledij prihajali kralji (1 Mz 35,11). Bog bo svoje obljube Abrahamu popolnoma izpolnil v Abrahamovem potomcu Jezusu Kristusu (Gal 3,16).

KRALJ REŠUJE

Bog je obljubil, da bo blagoslovil Abrahama in njegovo družino. Obljubil je, da jih bo namnožil, tako da jih bo kakor zvezd na nebu. Obljuba se je začela izpolnjevati, ko se je Izrael množil v Egiptu: »Izraelovi sinovi pa so bili rodovitni, da jih je kar mrgolelo. Namnožili so se in postali silno močni; napolnili so deželo.« (2 Mz 1,7) A podobno kot v edenskem vrtu je tudi tokrat

Božji načrt naletel na nasprotovanje. Izraelsko ljudstvo je živel velo zaslužnjeno pod faraonom in trpelo pod kraljevanjem tega krutega vladarja (2 Mz 1–2). Vzdihovali so k svojemu pravemu Kralju, da bi jih rešil iz suženjstva – in Bog se je »spomnil« svojih zaveznih obljub (2 Mz 2,23–24).

Napotek za pridiganje in poučevanje

Izhod Izraela iz egiptovskega suženjstva kaže v prihodnost – nakazuje celo večji izhod Božjega ljudstva prek Kristusovega križa (Kol 1,12–14). Pashalno jagnje nakazuje popolno, brezmadežno »Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta« (Jn 1,29). Tim Keller pravi:

Predstavljajte si, da ste v Egiptu ravno po tisti prvi pashi. Če bi takrat ustavili Izraelce in jih vprašali: »Kdo ste in kaj se tu dogaja?«, bi oni odgovorili: »Bili smo sužnji pod smrtno kaznijo, a smo se zatekli pod kri jagnjeta in zbežali iz tega suženjstva; Bog zdaj živi med nami in mi mu sledimo v obljubljeni deželici.« Natanko to kristjani pravijo o sebi danes.*

* Timothy Keller, *King's Cross: The Story of the World in the Life of Jesus* (New York: Dutton, 2011), str. 172.

Tako se je Gospod razodel Mojzesu (2 Mz 3) in ga povzdignil na položaj rešitelja Izraelcev. Prek Mojzesa je Bog z mogočno roko *in* po krvi brezmadežnega jagnjeta svoje ljudstvo rešil iz Egipta (2 Mz 12). Vrhunec zgodbe je bila rešitev Izraela na Rdečem morju; odtlej je vse ljudstvo praznovalo svojo rešitev (2 Mz 14). V odziv na to mogočno odrešitev je Mojzes ljudstvo vodil v petju, s katerim so slavili svojega mogočnega Boga:

Kdo je kakor ti, Gospod, med bogovi?

Kdo je kakor ti, veličasten v svetosti,
strašen v sijaju, ki delaš čudeže?

.....

Gospod kraljuje na vekov veke. (2 Mz 15,11.18)

Rešitev Božjega ljudstva iz suženjstva v Egiptu vsemu svetu kaže, da nihče ni večji od Gospoda. On je Kralj in bo kraljeval na veke.

KRALJ ZAPOVEDUJE

Po rešitvi iz Egipta je Gospod Izraelce popeljal h gori Sinaj, kot je obljubil. Ko se je razodel Mojzesu, mu je rekel: »Jaz bom s teboj. In to ti bodi znamenje, da sem te jaz poslal: ko izpelješ ljudstvo iz Egipta, boste častili Boga na tej gori.« (2 Mz 3,12b) Preden je Bog ljudstvo popeljal v dobro deželo, ki jo je obljubil Abrahamu, je pod Sinajem ljudstvu razodel svoje dobre besede.

Ljudstvo Izrael, ki ga je Bog imenoval »moj prvorojenec« (2 Mz 4,22), naj bi bil nekakšen duhovniški predstavnik v svetu – tako kot Adam. Bodite pozorni na to, kaj je Gospod rekel Izraelcem: »Zdaj pa, če boste res poslušali moj glas in izpolnjevali mojo zavezo, mi boste posebna lastnina izmed vseh ljudstev, kajti moja je vsa zemlja. Vi mi boste kraljestvo duhovnikov in svet narod.« (2 Mz 19,5–6a). Božja namera je bila, da bi svetost Izraelcev odsevala Božjo svetost: »Bodite sveti, kajti jaz, Gospod, vaš Bog, sem svet.« (3 Mz 19,2b) Izrael naj bi Gospodu zaupal in ga ubogal – tako bo postal edinstveno ljudstvo, ki bo Gospodovo modrost prikazovalo vsem narodom sveta. S tem ko se bodo Izraelci držali Božjih zapovedi in jih izpolnjevali, bo svet videl Božjo modrost (5 Mz 4,4–6).

Toda enako kot Adam se je tudi Izrael izkazal za nezvestega sina, ki ni bil poslušen dobrim Božjim besedam. Celotno medtem ko je na gori Sinaj Mojzes prejemal Božje razodetje, si je ljudstvo ob vznožju že izdelovalo malika (2 Mz 32). Kralj veselja je s svojim ljudstvom sklenil zavezo, ljudstvo pa jo je prekršilo.

Mojzes je hrepenel po tem, da bi Božja navzočnost spremljala Izraelce na poti v obljubljeni deželo, zato je pri Bogu posredoval zanje (2 Mz 34). Bog je obljubil, da njegova navzočnost ne bo zapustila Izraelcev, a je vseeno izrekel obsodbo nad takratnim pokvarjenim rodом. Izraelcem je namenil, da bodo štirideset let tavalili po puščavi, preden bodo vstopili v obljubljeni deželo.

Ves čas izraelskega tavanja je Bog prebival sredi ljudstva v šotoru in vso pot pozorno skrbel zanj. A Izraelci, v nasprotju z Abrahamom, spet niso hoteli po veri slediti Bogu (4 Mz

14:11; 5 Mz 1,32; 9,23; Ps 95) – bili so tako zelo neposlušni, da je Mojzes proti koncu svojega življenja izgubil upanje, da bo po njegovi smrti Izrael ostal poslušen (5 Mz 31,29).

V tej fazi zgodbe je jasno, da je temeljni problem, ki je mučil človeštvo vse od Adamovega upora naprej, še vedno isti (5 Mz 31,20–21). Jasno je tudi, da mora biti, če naj bi se kdaj kar koli spremenilo, za nevero Božjega ljudstva opravljena sprava in da se morajo Izraelci v srcu preobraziti.

Toda kako? Upanje za to spremembo je bilo v prihodnosti. Bog je na Sinaju ukazal, da je treba vedno znova opravljati pravne daritve – in to je nakazovalo potrebo po prihodnji dokončni žrtvi. Celotno Mojzes se je veselil dne, ko bo Bog obrezal srce svojega ljudstva (5 Mz 30,6) – namreč takrat, ko bo nad Izraelce izlil svojega Duha (4 Mz 11,29).

Napotek za pridiganje in poučevanje

Žrtveni sistem, ki je opisan v Mojzesovi postavi, je v svetopisemski zgodbi tista tirnica, ki se boči vse do Jezusa, brezgrešne žrtve, ki je bil spravna daritev za grehe svojega ljudstva (Rim 3,25; Heb 2,17; 1 Jn 2,2; 4,10).

Ko poučujete odlomke, ki podrobno opisujejo šotor (2 Mz 25), jih kristocentrično povežite z drugimi deli Svetega Pisma, ki obravnavajo Božje prebivanje z njegovim ljudstvom. Ta tema se razteza po celotni svetopisemski zgodbi, začenši z edenskim vrtom. Temo lahko spremljamo od šotora do jeruzalemskega templja in nato do samega Boga, ki se je s svojim ljudstvom »ušotoril« v Jezusu Kristusu, večni Besedi, ki je postala meso (Jn 1,14).

V njem je cerkev postala novi Božji tempelj (1 Kor 3,16–17; 2 Kor 6,16; 1 Pt 2,4–5). Nekega dne bo Bog s svojim ljudstvom prebival v novem Jeruzalemu (Raz 21–22). Namesto presvetega, tempeljskega prostora v obliki kocke se bo pojavilo mesto v obliki kocke (Raz 21,16). Vse mesto bo nekakšno presveto in bo odprto za vse Božje ljudstvo, kajti »njegovo svetišče je Gospod, Bog, vladar vsega, in Jagnje« (Raz 21,22b).

KRALJ VODI

Po štiridesetih letih, kolikor so jih ljudje prebili tavajoč po puščavi, jih Bog prek svojega služabnika Józqueta končno povede v deželo, ki jim jo je obljubil (1 Mz 13,15; 2 Mz 3,8). Gospod je Józquetu rekel: »Zdaj vstani, pojdi čez ta Jordan, ti in vse to ljudstvo, v deželo, ki vam jo dajem, o Izraelovi sinovi. Vsak kraj, kjer bo hodilo stopalo vaših nog, vam dajem, kakor sem govoril Mojzesu.« (Joz 1,2b–3) Bog je svojemu ljudstvu pokazal, da je absolutno zanesljiv kralj:

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Tako je Gospod dal vso deželo Izraelcem, kakor jo je bil prisegel dati njihovim očetom. Prejeli so jo v last in v njej prebivali. [...] Tudi nobena beseda od vsega dobrega, kar je Gospod govoril v prid Izraelovi hiši, ni ostala neizpolnjena; vse so se izpolnile. (Joz 21,43.45; prim. 23,14)

Ko pa se v Józuetovi knjigi zgodba razvija naprej, se razjasni, da ljudje, čeprav so medtem prispeli v obljubljeno deželo, v srcu niso bili popolnoma posvečeni Bogu. Med osvajanjem Kánaana je nad Izraelom ves čas visela grožnja sodbe in izgnanstva. Izrael je vedel, da bo, če bo prekršil zavezo z Bogom, kaznovan.

Po Józuetovi smrti, ko bi bili Izraelci morali upoštevati Božje svarilo in ubogati njegove besede, so namesto tega ravnali, kot se je zdelo prav njim samim – in hudobije je bilo na pretek. Pisec knjige Sodniki je dogajanje povzel takole:

Izraelovi sinovi so delali, kar je hudo v Gospodovih očeh, in služili Báalom. Zapustili so Gospoda, Boga svojih očetov, ki jih je izpeljal iz egiptovske dežele, ter hodili za drugimi bogovi, za bogovi ljudstev, ki so prebivali okoli njih, in jih molili. Tako so razjezili Gospoda. Zapustili so Gospoda in služili Báalu in Astartam. (Sod 2,11–13)

Čeprav so Izraelci vedeli, da je njihov kralj Gospod, so ga zavrnili in si zaželeli kralja tako kot okoliška ljudstva (Sod 17,6; 18,1; 19,1; 21,25). Nič čudnega torej, da jim je Bog dal kralja, kakršnega so si želeli. Savel je imel vse lastnosti, ki so si jih želeli pri svojem kralju. Vendar Savel ni ubogal Božjega ukaza (1 Sam 13,13) in je na koncu postal zelo zloben. Gospod je želel

ustoličiti kralja po svoji izbiri (1 Sam 13,14; Apd 13,22), zato je izbral moža izmed Judovcev (spomnite se Jakobove prerokbe v 1 Mz 49,9–12). Ime mu je bilo David, Jesejev sin.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Namesto da pridigate ali učite o tem, kako je »treba biti močan in pogumen kot Józue«, se osredotočite na Józuetovega zvestega Boga. Ime Józue pomeni »Jehova rešuje«! Samo zaradi delovanja čudovite Božje milosti in moči so lahko Izraelci vstopili v obljubljeno deželo (Joz 1–5), jo osvojili (6–12), razdelili (13–21) ter v njej služili Bogu (22–24). Vse to je kazalo na Božjo zvestobo zavetim obljubam. Junak te knjige je Bog, ne Józue.

KRALJ VLADA

Gospod je tako sklenil zavezo z Davidom. Ta je želel Bogu sezidati hišo, a nalogo je navsezadnje opravil Davidov sin Salomon. Presenetljivo pa je, da je Bog obljubil Davidu, da mu bo naredil hišo, rodbino:

Gospod ti oznanja, da ti bo Gospod naredil hišo. Ko se ti dopolnijo dnevi in boš legel k svojim očetom, bom povzdignil tvojega potomca, ki bo izšel iz tvojega telesa, in bom utrdil njegovo kraljestvo. Ta bo sezidal hišo mojemu imenu in prestol njegovega kraljestva bom utrdil na veke. (2 Sam 7,11b–13)

Božja namera je bila, da bo David kot Izraelov kralj svetu prikazoval, kako modra in čudovita je Božja vladavina. Upanje na pravično kraljevanje večnega Boga na večnem prestolu je

povezano z Davidom in njegovim potomstvom. Milozvočne božanske obljube, polne upanja, ki jih je prejel David, odmevajo po vsej preostali Stari zavezi. Bog je Davidu in izraelskemu ljudstvu naklonil veliko blaginjo (1 Krn 29). Kot se je godilo kralju, tako se je godilo kraljestvu.

Za Davidom je postal kralj Izraela Davidov sin Salomon in zgradil velikansko hišo za Gospoda: tempelj v Jeruzalemu. Bog je znova manifestiral svojo veličastno navzočnost med svojim ljudstvom. Salomonu se je ob tem utrnilo vprašanje: »Toda mar Bog res more prebivati na zemlji? Glej, nebo in nebes nebesa te ne morejo obseči, koliko manj ta hiša, ki sem jo sezidal!« (1 Kr 8,27) Dokončani tempelj je bil veličasten (Ps 48,1–3.9–11), Salomonova slava in bogastvo sta bila velika (1 Kr 10). »Tako je kralj Salomon po bogastvu in modrosti prekašal vse kralje na zemlji. Ves svet je želel videti Salomona, da bi poslušal modrost, ki mu jo je Bog položil v srce.« (1 Kr 10,23–24)

Videti je bilo, kot da se Božja obljuba Davidu in celo obljube, ki jih je Bog dal Mojzesu, uresničujejo. »Slavljen Gospod, ki je naklonil počitek svojemu ljudstvu Izraelu povsem tako, kakor je obljubil. Neizpolnjena ni ostala niti ena od lepih obljub, ki jih je izrekel po svojem služabniku Mojzesu.« (1 Kr 8,56) Pa vendar se je na obzorju že kazala katastrofa, saj je bil modri kralj Salomon nespameten in se ni menil za Božja svarila.

Modrostno slovstvo Svetega pisma (Job, Psalmi, Pregovori, Pridigar, Visoka pesem) predstavlja med drugim modrost Davida in Salomona v najžlahtnejši obliki. Njune knjige prikazujejo, kako je videti modro življenje, zaznamovano s strahom Gospodovim, sredi tega padlega, nepredvidljivega, včasih nepravič-

nega, pa vendar urejenega sveta. V knjigah se ozirata nazaj k stvarjenju in Božjim nameram, a tudi naprej h Kristusu in Božjim obljubam.

Salomon je, namesto da bi Božje ljudstvo usmerjal in vodil v skladu z dobro Božjo besedo, kopičil zlato (2 Krn 9,13–21), mogočne konje in vozove (2 Krn 9,15–26) ter žene (1 Kr 11,3). To je bil recept za katastrofo – prav kakor je svaril Bog (5 Mz 17,14–20). Najhujše pa je bilo to, da Salomon ni le dopustil malikovalskega čaščenja na višinah, ampak vrh tega niti on sam, ko je dosegel visoko starost, ni več sledil samo Gospodu (1 Kr 11,5–10). V nasprotju z obetavnim začetkom Salomonovega kraljevanja se je zdaj napovedovala katastrofa – kajti kot se je godilo kralju, tako se je godilo kraljestvu.

Na kakšen način je to del Božjega suverenega načrta? Gospod je rekel Salomonu: »Ker si bil tak in se nisi držal moje zaveze in zakonov, ki sem ti jih zapovedal, ti bom iztrgal kraljestvo iz rok in ga dal tvojemu služabniku.« (1 Kr 11,13b) Salomon je Izraelu kraljeval štirideset let. Po njegovi smrti je kraljestvo razpadlo na dva dela, prav kot je obljubil Gospod (1 Kr 12,16–20). Izrael se je razcepil na severno kraljestvo (Izrael) in južno kraljestvo (Juda). Nobeden od prihodnjih kraljev v Izraelu in Judu (razen Ezekíja in Jošíja) ni uničil malikovalskih višin. Kralji so grešili in ljudstvo je grešilo. »[Častili so] druge bogove. Živelí so po zakonih narodov, ki jih je Gospod pregnal izpred Izraelovih sinov, in po razvadah, ki so jih vpejljali Izraelovi kralji.« (2 Kr 17,7b–8) Kot se je godilo kralju, tako se je godilo kraljestvu.

Napotek za pridiganje in poučevanje

V pridigi ali lekciji se nikar ne ukvarjajte samo z Davidovim pogumom ali s tem, kako naj »se spoprijemamo z velikani v svojem življenju«. Pač pa se posvetite temu, kako je bila Božja izbira Davida – človeka, ki je bil Bogu všeč – za kralja Božjega ljudstva sredstvo, s katerim je Bog obnavljal svojo vladavino na zemlji (1 Sam 16,1–13). Bog je Davidu obljubil, da bo neki večni Kralj iz njegove rodbine zakraljeval na večnem prestolu (2 Sam 7). Poslušalcem jasno pokažite to povezavo z Jezusom. Pripeljite jih do uvida, da bo ta prihodnji Davidov sin tudi njegov Gospod (Psalm 110; Iz 9,6–7; Ezk 34,22–23; Mt 22,45).

Kralj David je v Novi zavezi celo opisan kot prerok. O čem je David prerokoval? O Jezusu, seveda: »Ker je bil prerok, je vedel, da mu je Bog s prisego obljubil, da bo sad njegovih ledij posadil na njegov prestol. Videl je v prihodnost in govoril o vstajenju Mesija.« (Apd 2,30–31a; gl. Ps 16,10)

KRALJ IZGANJA

Podobno kot v primeru Adama je podlo upornišvo Božjega ljudstva vodilo v izgnanstvo na vzhod: Izrael in Juda sta bila izgnana iz dobre Božje dežele (1 Mz 3,24; 2 Kr 17,18.23). Prebivalci severnega kraljestva so bili leta 722 pr. Kr. izgnani v Asirijo, prebivalci južnega kraljestva pa leta 586 pr. Kr. v Babilon. Kot v edenskem vrtu je Bog tudi tokrat svoje ljudstvo svaril pred posledicami takšnega upornišva. V svojem usmiljenju in potrpežljivosti je pošiljal preroka za prerokom, da so med svojeglavim ljudstvom širili sporočilo o spreobrnjenju (1 Kr 14,15). Elija, Elizej in številni drugi preroki so nezvestemu Božjemu

ljudstvu odkrito govorili o njegovi upornosti in ga klicali na odgovor. Ljudje pa so bili trmasti in se niso ozirali na ponavljajoča se Božja opozorila:

Gospod je svaril Izraela in Juda po vseh svojih prerokih in po vseh vidcih ter rekel: »Odvrnite se od svojih hudobnih poti in se držite mojih zapovedi in zakonov po vsej postavi, ki sem jo zapovedal vašim očetom in vam jo poslal po svojih služabnikih prerokih!«

Pa niso poslušali; svoj tilnik so napravili trši, kakor je bil tilnik njihovih očetov, ki niso bili zvesti Gospodu, svojemu Bogu. Zavrgli so njegove zakone in zavezo, ki jo je sklenil z njihovimi očeti, in pričevanja, s katerimi jim je pričeval. Hodili so za praznimi maliki in postali prazni, in za narodi, ki so jih obdajali in glede katerih jim je Gospod ukazal, naj ne delajo kakor oni. (2 Kr 17,13–15)

Namesto da bi Izraelci častili resničnega Boga, so častili, kar je bilo lažno, zato so sami postali lažni. Namesto da bi se poklonili edino Bogu, so si napravili malike in svojim lažnim bogovom žrtvovali celo lastne sinove in hčere (2 Kr 17,17). Zato je Bog ljudstvo izgnal, prav kakor je napovedal (3 Mz 26,33; 5 Mz 28,63–67).

Obsodba na izgnanstvo je imela strašne posledice: ljudstvo je ostalo brez kralja, brez domovine, brez templja – samo solzá je bilo v izobilju.

Ob rekah Babilona,
tam smo sedeli in jokali,
ko smo se spominjali Siona.
Na vrbe v njegovi sredi
smo obesili svoje citre,

BIBLIČNA TEOLOGIJA

kajti tam so naši osvajalci
zahtevali od nas besede pesmi,
naši mučitelji veselo rajanje:
»Zapojte nam katero sionskih pesmi!«

Kako bi mogli peti Gospodovo pesem
na tuji zemlji? (Ps 137,1–4)

Izgon Božjega ljudstva v Asirijo in Babilon je znova odražal
Božjo svetost in smrtonosne posledice upornosti proti Bogu.

Kot je kazalo, so se upi in sanje starodavnega Božjega ljudstva,
da se bodo razcvetali pod kraljevsko Božjo vladavino, razblinili.

Mi smo bili nezvesti in nepokorni;
ti nam nisi odpustil.
Ogrnil si se z jezo in nas preganjal,
ubijal si, nisi se usmilil;
ogrnil si se z oblakom,
da ne bi prodrła molitev.
Iz nas si naredil smeti in odpadek
sredi med ljudstvi.
Nad nami odpirajo svoja usta
vsi naši sovražniki;
groza in brezno sta bila za nas,
opustošenje in polom. (Žal 3,42–47)

Bog jih je izgnal. Toda njegova dobrota je vsako jutro nova, saj
je njegova zvestoba velika (Žal 3,23).

Napotek za pridiganje in poučevanje

Vélika dejanja odrešenja in sodbe v Svetem pismu so pogosto podobne še večjih dejanj odrešenja in sodbe v prihodnosti. Od izгона Adama in Eve iz edenskega vrta prek sodbe v obliki vesoljnega potopa v Noetovem času do izgnanstva v Asirijo in Babilon – iz tega jasno razberemo, da je »plačilo za greh [...] smrt« (Rim 6,23). Ne zgrešite tega pomembnega sporočila, ko pridigate ali poučujete iz starozaveznih preroških knjig o Božji sodbi v obliki izgnanstva.

Preroki so uničenje Jeruzalema in izgon v Babilon opisovali kot grozo prebivanja v sami temi (Žal 3,1–2) – to pa je predstava grozot vrženosti v večno temo pekla, v kraj »najzunanjejše teme«, kjer bosta »jok in škripanje z zobmi« (Mt 8,12; 22,13; 25,30).

Vsekakor izpostavite tudi izgnanski status Božjega ljudstva. Vse odkar sta bila Adam in Eva izgnana iz raja, so Božji ljudje »tujci in priseljenci« (1 Pt 2,11; Heb 11,13), kajti naša domovina je v nebesih (Flp 3,20). »[Saj] nimamo tu stalnega mesta, ampak iščemo prihodnje.« (Heb 13,14)

KRALJ OBLJUBLJA

Pa vendar so Božji služabniki preroki celo sredi grozot izgnanstva v srcu Božjega ljudstva dramili in ohranjali živo upanje. Bridka realnost izgnanstva je bila prežeta z obljubo veličastne vrnitve od tam:

»Zato vas bom vrgel iz te dežele v deželo, ki je niste poznali ne vi ne vaši očetje. Tam boste lahko dan in noč služili tujim bogovom. Jaz pa vam ne bom izkazal milosti.«

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Zato, glej, pridejo dnevi, govori Gospod, ko ne bodo več govorili: »Kakor živi Gospod, ki je Izraelove sinove pripeljal iz egiptovske dežele,« ampak: »Kakor živi Gospod, ki je Izraelove sinove pripeljal iz severne dežele in iz vseh dežel, kamor jih je zavrzel.« Pripeljal jih bom nazaj v njihovo deželo, ki sem jo dal njihovim očetom. (Jer 16,13–15)

Preroki so Izrael vedno znova spominjali na obljube, ki jih je Bog dal njihovima prednikoma Abrahamu in Davidu. Kazali so naprej, na novo delo, ki ga bo Bog opravil v poslednjih dneh. Te obljube iz preteklosti in upanje na zadnje dni so obetali veličastno prihodnost. Preroki so po veri gledali prihodnje Božje delo (Hab 1,5; 3,2) in iz tega upanja je vznikalo veselje v Gospodu.

Kajti smokva ne bo cvetela
in na trtah ne bo grozdja,
pridelek oljke bo odpovedal
in polja ne bodo dajala živeža,
drobnica bo izginila iz staj
in v hlevih ne bo živine.
Vendar se bom veselil v Gospodu,
se radoval v Bogu moje rešitve. (Hab 3,17–18)

To preroško upanje je bilo zavrto onkraj opustošenja izgnanstva in osredotočeno na prihod prihodnjega kralja, kot je bil David (Ezk 34,23). Sam Bog je obljubil, da bo prišel in pasel svoje ljudstvo ter da bo David njihov pastir. Bog je obljubil tudi, da bo naredil nekaj neverjetnega: sklenil bo novo zavezo. Enemu izmed svojih prerokov, Jeremiju, je rekel:

To je namreč zaveza, ki jo bom sklenil z Izraelovo hišo po tistih dneh, govori Gospod: Svojo postavo bom dal v njihovo notranjost in v njih srce jo bom zapisal. Jaz bom njihov Bog in oni bodo moje ljudstvo. Ne bodo več učili vsak svojega rojaka, vsak svojega brata in rekli: »Spoznajte Gospoda!«, ker me bodo poznali vsi, od najmanjšega do največjega med njimi, govori Gospod. Kajti njihovo krivdo bom odpustil in njihovega greha se ne bom več spominjal. (Jer 31,33–34)

Nekje drugje Gospod pravi, da bo ta nova zaveza vključevala ponoven zbor njegovega ljudstva v nekakšnem novem izhodu (Ezk 36,22–32; prim. 5 Mz 30,3–4) in razlitje njegovega Duha na nov način – tako, da bo vse Božje ljudstvo dobilo novo srce ter bodo zaupali Bogu in mu bodo poslušni (Ezk 36,26–27; Jl 3,1–3). Preroki so vzbujali celo upanje, da bo Gospod vsega stvarstva to svoje stvarstvo popolnoma obnovil: da bo ustvaril nova nebesa in novo zemljo, kjer bodo vsi narodi častili Gospoda (Iz 65,17; 66:22–24).

Medtem pa so se vsi ti veličastni upi mešali s pričakovanjem prihoda skrivnostnega lika, Gospodovega služabnika. Prihajal bo iz Davidove rodbine in maziljen bo od Božjega Duha (Iz 11,1–3). Ta služabnik bo iz Izraela in bo Božje ljudstvo privedel nazaj h Gospodu (Iz 49,5).

A s svojim delom bo ustvaril ljudstvo, ki bo vključevalo ljudi z vsega sveta. Gospod je o tem služabniku rekel:

Premalo je, da kot moj služabnik
vzpostaviš le Jakobove rodove
in privedeš nazaj Izraelove rešence.

BIBLIČNA TEOLOGIJA

Zato sem te postavil za luč narodom,
da boš moje odrešenje do konca zemlje.
(Iz 49:6b; prim. Apd 13,47)

Božji načrt, da bo blagoslovil svet in izpolnil obljubo Abrahamu, je bil povezan s tem prihodnjim davidovskim likom. Prerok se je veselil njegovega prihoda in je hrepenel po prihodu njegovega večnega kraljestva (Iz. 9,5–6). Ko bo ta kralj slednjič prišel, bo svojemu ljudstvu prinesel odrešenje.

[Vsi] konci zemlje bodo videli
odrešenje našega Boga. (Iz 52,10b)

Toda kako bo ta vzvišeni, skrivnostni prihodnji Kralj iz Davidove rodbine svoje ljudstvo rešil njihovih grehov? Pri tem je osupljivo, da preroki pravijo, da bo kralj strt in umorjen – ne zaradi lastnih prestopkov, temveč zaradi prestopkov svojega ljudstva. Oglejmo si tele Izaijeve besede:

On pa je bil ranjen zaradi naših prestopkov,
strt zaradi naših krivd.
Kazen za naš mir je padla nanj,
po njegovih ranah smo bili ozdravljeni. (Iz 53,5)

Ni presenetljivo, da je več stoletij pozneje apostol Peter preroke imenoval tiste, prek katerih je Kristusov Duh »vnaprej pričeval o trpljenju, namenjenem Kristusu, in o poznejšem poveličanju« (1 Pt 1,11b). Te veličastne obljube, ki so jih zapisali preroki, so podžigala velika pričakovanja.

Pa vendar je bilo videti, kot da je upanje izpuhtelo, ko se je izraelsko ljudstvo končno vrnilo iz izgnanstva (gl. Ezr in Neh). Več stoletij se je zdelo, kot da ti dragoceni preroški upi dremljejo in čakajo dne, ko se bodo vse obljube o Kralju navsezadnje uresničile.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Ko pridigate ali poučujete iz starozaveznih prerokov, zvesto oznanjajte sporočilo knjige, navdihnjene od Svetega Duha, namesto da bi se osredotočili le na samega preroka.* Izaijeva knjiga ne govori pretežno o preroku Izaiju. Danielova knjiga ne govori pretežno o Danielu. Jeremijeva knjiga ne govori pretežno o preroku Jeremiju. Pri obravnavi preroških knjig se vprašajte: Kaj je sporočilo te knjige kot celote? Ko dojamete bistvo knjige, lahko začnete po kanonu iskati povezave do Kristusa (Mt 5,17; Lk 24,25.27.44).

Starozavezne preroške knjige niso v Svetem pismu zato, da bi našo pozornost pritegovali moralni nauki, ki jih je mogoče črpati iz zgodb o življenju različnih posameznikov. Pomagajte svojim verujočim, da ne bodo strmeli v te preroke, temveč tja, kamor so strmeli preroki sami: proti vélikemu Božjemu odrešenju po prihodnjem Mesiju!

To odrešitev so preiskovali in se vanjo poglobljali preroki, ki so prerokovali o milosti, ki je bila namenjena vam. Skušali so dognati, na kateri in na kakšen čas je meril Kristusov Duh, ki je bil v njih in je vnaprej pričeval o trpljenju, namenjenem Kristusu, in o poznejšem poveličanju. Njim je bilo razodeto, da niso služili sebi, ampak vam, v tem, kar so vam zdaj sporočili tisti, ki so vam po Svetem Duhu, poslanem iz nebes, oznanili evangelij. In to so stvari, v katere želijo pogledati angeli. (1 Pt 1,10–12)

* Gl. John Sailhamer, »Preaching from the Prophets,« v *Preaching the Old Testament*, ur. Scott M. Gibson (Grand Rapids, MI: Baker, 2006), str. 115–36.

KAJ JE VÉLIKA ZGODBA SVETEGA PISMA?

2. del

KRALJ PRIDE

Končno je dolgo pričakovani Kralj prišel.

Sam Kralj kraljev je prišel, da bi sebi v slavo odrešil ljudstvo in odkupil upornike, ki so bili izgubljeni. Po dolgih letih teme je na svet prišla luč, resnična luč (Jn 1,9). Po dolgem obdobju tišine je prišla večna Beseda, ki je bila z Bogom in je bila Bog, ki je postala meso in je prebivala med nami, da bi razodela Boga Očeta (Jn 1,1.14.18). Ta Kralj je bil, kot je obljubil Bog, res sin Davida in Abrahama (Mt 1,1). Hkrati pa je bil ta Kralj tudi Bog v mesu, Bog z nami – prav kakor so napovedali preroki:

Vse to pa se je zgodilo, da se je izpolnilo, kar je Gospod rekel po preroku:

BIBLIČNA TEOLOGIJA

*Glej, devica bo spočela in rodila sina
in imenovali ga bodo Emanuel,*

kar v prevodu pomeni Bog z nami. (Mt 1,22–23)

Neskončni Sin Boga je prišel kot dojenček. Neskončni Sin Boga je privzel meseno podobo in prišel v mesu kot pravi človek. In ta Bog človek, ta Kralj, je imenovan Jezus, »kajti on bo svoje ljudstvo odrešil grehov« (Mt 1,21). V Jezusu, učlovečeni večni Besedi, je prišel sam Gospod, da bi prebival sredi svojega ljudstva in izpolnil nalogo, ki mu jo je poveril Oče. Jezus je ljubljeni božji Sin, tisti, nad katerim ima Oče veselje (Lk 3,22b). V nasprotju z Adamom in Izraelom je Jezus vedno živel tako, da je ugajal Očetu in mu dajal slavo. Božji Sin je bil krščen v vodi in obdaril ga je Sveti Duh. Nato je bil odveden v puščavo, da bi se bojeval s satanom, smrtnim sovražnikom Boga in njegovega ljudstva (Lk 4,1–2).

Stara kača hudič je poskušal Jezusa zaustaviti, ko je ta začel delovati. A kjer je spodletelo Adamu, Abrahamu, Mojzesu, Davidu, Salomonu in Izraelu, je Jezusu uspelo – tako, da je zaupal v dobro Božjo besedo. Jezus je vsem jasno pokazal, da je resnični in zvesti Božji Sin (Lk 4,1–13). Po zmagi v puščavi je Jezus začel oznanjevati Božji evangelij, z besedami: »Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo. Spreobrnite se in verujte evangeliju!« (Mr 1,15) Zbral je svoje izvoljene in jih učil o svojem kraljestvu (Mt 13). Božja vladavina in kraljevanje sta se mogočno odražala v vsem Jezusovem zemeljskem delovanju.

Kot prerok, podoben Mojzesu, je Jezus sredi Izraela delal vsakovrstna znamenja in čudeže, s čimer je vsem prikazoval

mogočno Božjo moč (5 Mz 18,15; 34,10–12). Ozdravljal je bolne, nahranil tisoče s kruhom iz nebes in celo obujal mrtve. Pa vendar ni bil takšne vrste kralj, kakršnega je pričakoval svet. Kraljestvo, ki ga je napovedoval Jezus, ni bilo takšne vrste, da bi ga bilo mogoče vzpostaviti z zemeljskimi sredstvi. Jezus je rekel: »Moje kraljestvo ni od tega sveta. Ko bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki bojevali [...]« (Jn 18,36b)

Napotek za pridiganje in poučevanje

Evangeliji vseskozi govorijo o Jezusu. Pa vendar se kaj lahko zgodi, da ga izgubimo izpred oči ter se v pridigah in poučevanju osredotočimo na kaj, kar v resnici ni ključnega pomena. Če bi npr. poučevali Evangelij po Mateju in bi prišli do odlomka 8,23–9,8, kako bi ravnali s tem odlomkom? Opisane so tri situacije, ko je Jezus naredil vrsto čudežev, in marsikaj nas lahko spelje na napačno sled – trije dogodki, opisani v tem delu Svetega pisma, so namreč naravnost osupljivi: pomiritev viharja (8,23–27), ozdravitev obsedence (8,28–34) ter ozdravljenje hrome ga grešnika in odpustitev njegovih grehov (9,1–8). V čem je bistvo? V tem, da je Jezus ta, ki ima oblast! On ima oblast nad stvarstvom, nad demoni ter nad grehom in boleznijo. Ko pridigate ali učite iz Evangelijev, se osredotočajte na Jezusa in ga poudarjajte veliko bolj kot kar koli drugega.

In ne samo to, ampak Jezus vrh vsega niti ni bil kralj takšne vrste, kakršnega je pričakovalo njegovo lastno ljudstvo. »[Beseda je prišla v svojo lastnino], toda njeni je niso sprejeli.« (Jn 1,11) Celo Jezusovi učenci so bili sprva zmedeni glede tega, kakšna je narava njegovega poslanstva in kaj namerava izpeljati. Jezus je privržencem večkrat dal vedeti, da ga bodo ljudje,

BIBLIČNA TEOLOGIJA

namesto da bi ga sprejeli in slavili, zavrnil. Namesto da bi ga častili in oboževali, ga bodo najprej izdali, nato pa celo usmrtili na križu kot zločinca.

Tega dolgo pričakovanega kralja je čakalo križanje.

KRALJ TRPI IN ODREŠUJE

Pot naprej je za Jezusa vodila naravnost na križ. Zgodilo se je natanko tako, kot je Gospod obljubil po svojih prerokih: da bo Gospodov služabnik odrešil svoje uporniško izvoljeno ljudstvo, stem ko bo trpel namesto njega. In prav kakor je Gospod obljubil v Prvi Mojzesovi knjigi 3,15, je Evin zarod nekega dne kači strl glavo, njegova peta pa je bila ranjena. Jezus je na križu nosil strašno prekletstvo greha in je bil žrtvovan kot nadomestilo za skesane grešnike. Na križu je z močnim glasom zavpil: »*Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?*« (Mt 27,46b) Jezus je na križu prelil svojo kri kot žrtev za grešnike, ki jih je odkupil, in sklenil obljubljeni novo zavezo (Lk 22,20). Na križu se je njegova kri prelila »za mnoge v odpuščanje grehov« (Mt 26,28).

Jezus je »dal svoje življenje v odkupnino za mnoge« (Mr 10,45):

Čeprav je bil namreč v podobi Boga, se ni ljubosumno oklepal svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izpraznil tako, da je prevzel podobo služabnika in postal podoben ljudem. Po zunanosti je bil kakor človek in je sam sebe ponižal tako, da je postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu. (Flp 2,6–8)

Jezus je postal namestniška popolnost ter namestniški objekt in prejemnik kazni oziroma je prejel namestniško kazen, kar je njegovo ljudstvo obupno potrebovalo.

Vse, kar je nakazoval žrtveni sistem, je bilo izpolnjeno v »[Božjem Jagnjetu], ki odvzema greh sveta« (Jn 1,29). Tako, kot je Pavel pisal cerkvi v Korintu: »Vse Božje obljube imajo v njem svoj ›da‹.« (2 Kor 1,20a) Pisci Evangelijev prikazujejo, da je Jezus resnično pashalno Jagnje, ki je bilo zaklano, da bi pokrilo grehe svojega ljudstva in ga rešilo sodbe, s tem ko je izvedlo nov, boljši izhod (Lk 9,31; Jn 19,36).

Nič ni moglo Jezusu preprečiti, da bi odkupil svoje ljudstvo; niti smrt. Pokazalo se je, da je njegova ljubezen močnejša od smrti in globlja od pekla.

Po treh dneh je Jezus vstal od mrtvih. Prvi obiskovalki njegovega groba je pričakal angel z neverjetno novico: »Ne bojta se! Vem, da iščeta Jezusa, križanega. Ni ga tukaj. Obujen je bil, kakor je rekel! Stopíta sèm in poglejta kraj, kamor so ga položili. Hitro pojdita in povejta njegovim učencem: ›Obujen je bil od mrtvih!‹« (Mt 28,5b–7a)

S svojim vstajenjem od mrtvih je Jezus začel delo novega stvarstva – delo, ki je bilo prvič obljubljeno v Stari zavezi. Prek Kristusovega vstajenja je ta stvarnost konca časov vdrla v sedanost. Niti prekletstvo greha in moč smrti nista mogla Kralja kraljev zadržati v grobu. Jezus je znova vstal in s tem pokazal, da je natanko tisti, za kogar se je razglašal ves čas svojega zemeljskega delovanja.

Danes, po dva tisoč letih, Gospod Jezus poziva vse upornike, naj se odvrnejo od svojih grehov in zaupajo vanj. Odziv, ki ga Jezus zahteva od vsega sveta, je vera vanj – sicer bo sledila sodba (Jn 3,16–18). Vstali Jezus odrešuje vse – bodisi Jude bodisi pogane – ki verujejo vanj.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Približno tretjina evangelijev je posvečena zadnjemu tednu Jezusovega življenja – tednu, ki je privedel do njegovega križanja in vstajenja. Preostali dve tretjini evangelijev nas pripravljajo na to, da bi razumeli tistega, ki gre v Jeruzalem, je izročen vélikim duhovnikom in pismoukom, obsojen na smrt in izročen poganom, da ga zasmehujejo, pljuvajo vanj, ga bičajo in križajo (Mr 10,33–34).

Ta Jezus – tisti, ki ima vso oblast, gre ponižno, kot služabnik, na križ in umre, da bi odkupil uporniško ljudstvo, ki je zavrnilo njegovo oblast (Mt 20,25–28). In prav ta Jezus, ki je tretjega dne vstal in ki mu je dana »vsa oblast v nebesih in na zemlji«, je vreden vsega našega čaščenja (Mt 28,17–18). Pravzaprav zahteva in si zasluži čaščenje vsega sveta (Mt 28,18–20). Nedvomno se moramo v vseh pridigah iz evangelijev osredotočiti nanj!

Ko oznanjamo Kristusa iz evangelijev, bi morali slediti modremu nasvetu škotskega teologa Sinclairja Fergusona in »svojo energijo posvečati občudovanju, raziskovanju, razkrivanju in povzdigovanju Jezusa Kristusa.«*

* »An Interview with Sinclair Ferguson«, C. J. Mahaney, navedeno v Mahaney, *Living the Cross Centered Life: Keeping the Gospel the Main Thing* (Sisters, OR: Multnomah, 2002), str. 51.

KRALJ POŠILJA

Z vstajenjem od mrtvih je Jezus nebesom in zemlji pokazal, da je vsemočni Kralj. Niti smrt ga ni mogla ustaviti. Vstali Kristus je rekel učencem:

Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence: krščujte jih v ime Očeta

in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal! In glejte: jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« (Mt 28,18b–20)

Jezus učence poziva, naj odidejo in tudi druge naredijo za učence. Slediti Jezusu pomeni pomagati drugim, da mu sledijo. Jezus tako pooblasti svoje privržence, da gredo v svet in naredijo vse narode za njegove učence. Ta Davidov sin namerava svojo vladavino uveljavljati nad vsemi narodi, ta Abrahamov sin namerava prek svojega evangelija blagosloviti vse narode.

A Kristusovega pomembnega naročila privrženci nikakor ne morejo izpolniti brez njegove pomoči. Zato jih spomni na svojo veličastno oblast in tolažečo obljubo, da bo on z njimi vse dni do konca sveta. Da bi bil lahko večno s svojimi učenci, jih mora najprej zapustiti. »Peljal jih je ven proti Betaniji. Povzdignil je roke in jih blagoslovil. Medtem ko jih je blagoslavljal, se je odmaknil od njih in se vzdignil v nebo.« (Lk 24,50–51)

Jezus je že jasno povedal, da bo moral oditi in se vrniti v nebesa, da bi lahko poslal Tistega, ki jim bo dajal moč, da bodo lahko sledili Jezusu in tudi pričevali o njem vsemu svetu. Jasno je povedal tudi že to, da bo za seboj zapustil cerkve, ki bodo imele oblast, da »zavežejo in razvežejo« na zemlji, kar je »zavezano in razvezano« v nebesih (Mt 16,19; 18,18). Jezus je za seboj pustil ambasade ali oporišča svoje suverene vladavine.

Tik preden je odšel v nebesa, je učencem dejal: »Toda pre-
jeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje
priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih
mej sveta.« (Apd 1,8) Jezus je rekel, da bo Sveti Duh ob svojem
prihodu svetu dokazal krivdo (Jn 16,7–11).

Ko je torej Jezus odšel v nebesa, sta on in Bog Oče na binškoštni dan na cerkev izlila obljubljenega Svetega Duha (Apd 2,1–41). Natanko v skladu z Jezusovo obljubo Sveti Duh verujočim daje drznost za oznanjevanje evangelija ter grešnike prepričuje o tem, kako nujno so potrebni spreobrnitve in verovanja.

Značilen primer: nekaj omahljivi Peter, ki je strahopetno trikrat zatajil Gospoda Jezusa na večer, ko je bil ta izdan, je bil pozneje napolnjen z Duhom in je neomajno izjavil, da je Jezus umrl v skladu z Božjim načrtom, da je bil mogočno obujen in je zdaj poveličan v nebesih (Apd 2,22–24). Peter je nato pridigal naprej: »Zagotovo naj torej vé vsa Izraelova hiša: tega Jezusa, ki ste ga vi križali, je Bog naredil za Gospoda in Mesija.« (Apd 2,33–36)

Petrovo sporočilo na binškoštni dan je bilo jasno: Jezus je umrl in znova vstal. On edini je vstali, vladajoči Kralj; on edini je bil povzdignjen na Očetovo veličastno desnico. Nato se je tri tisoč upornikov spreobrnilo od svojih grehov in so začeli zaupati v Jezusa (Apd 2,41). Prejeli so besedo resnice in bili krščeni – natanko tako, kot je ukazal Jezus.

Kar se je tistega dne začelo v Jeruzalemu, se je nato razširilo ne le med Jude, temveč tudi med pogane. Božji načrt, da bo prek Abrahamovega potomca blagoslovil vse narode, se uresničuje. Oblikovale so se lokalne cerkve, te cerkve pa so ustanovljale še več cerkva. Seveda so se spoprijemale z mnogimi ovirami – toda kljub preganjanju in napadom od zunaj in znotraj ni nič moglo zaustaviti napredovanja evangelija.

Vstali Jezus je nato v svoji moči in milosti poklical Savla, človeka, ki je »besnel in grozil s smrtjo Gospodovim učencem«, za svoje izbrano orodje, da »ponese [njegovo] ime pred pogane in kralje in Izraelove sinove« (Apd 9,1.15). Gospod je izbral preganjalca cerkve in ga po milosti preobrazil v apostola, ki je nato pričeval o Jezusu na obsežnem območju rimskega cesarstva.

Po pričevanju in delu apostolov, ki sta jih vodila Peter in Pavel (prej imenovan Savel), skupaj s tisoči neimenovanih kristjanov, se je evangelijska krepil in cerkev širila. »Cerkev je tedaj po vsej Judeji, Galileji in Samariji živela v miru. Izgrajevala se je, napredovala v strahu Gospodovem ter rastle v tolažbi Svetega Duha.« (Apd 9,31) Luka je po vsej knjigi Apostolska dela natrosil izjav, ki povzemajo takratno dogajanje, in tako popisal ta neustavljivi pohod. Vsaka izmed izjav prikazuje, da je Jezus Kralj ter da bo njegovo kraljestvo vzpostavljeno popolnoma in dokončno (Apd 6,7; 12,24; 16,5; 19,20).

Jezus je pred vnebohodom učencem pripovedoval o Božjem kraljestvu (Apd 1,3). Na koncu knjige Apostolska dela Pavel isto počne v Rimu: »Od jutra do večera jim je razlagal, jim pričeval o Božjem kraljestvu in jih skušal pridobiti za Jezusa z besedami iz Mojzesove postave in prerokov.« (Apd 28,23b; gl. tudi 28,31) Veličastna dobra novica o tem, kaj je storil Jezus, se je razširila: iz Jeruzalema v Judejo in Samarijo, nazadnje pa do skrajnih mej sveta – natanko tako, kot je obljubil Jezus (Apd 1,8).

Napotek za pridiganje in poučevanje

Ko pridigate ali poučujete iz Apostolskih del, pazite, da boste izpostavili, kako je Luka poudarjal izpolnitev odrešilnih Božjih obljub prek postopnega uresničevanja Božjega načrta v Kristusu. Luka črpa iz več bibličnoteoloških tem: prihod »poslednjih dni«; upanje na vstajenje mrtvih; obnovev kraljestva; vključitev poganov; izlitje obljubljenega Svetega Duha; pridiganje evangelija najprej v Jeruzalemu, od tam pa postopoma med vsemi narodi. Knjiga Apostolska dela ne govori le o »delih apostolov«, temveč predvsem o delih vstalega Gospoda Jezusa.*

* Gl. Alan J. Thompson, *The Acts of the Risen Lord Jesus: Luke's Account of God's Unfolding Plan* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2011).

KRALJ KRALJUJE

V Stari zavezi vidimo, kako so preroki pozivali Božje ljudstvo, naj zaupa Gospodu ter pod njegovo vladavino in kraljevanjem zvesto živi v ljubezni in poslušnosti. Podobno tudi novozavezna pisma razlagajo in aplicirajo, kako je videti življenje Božjega ljudstva pod vladavino vstalega, poveličanega Kristusa.

Tako lahko vse Sveto pismo verujoče izmodri za odrešenje po veri v Jezusa Kristusa. Pavel piše: »Vse Pismo je navdihnjeno od Boga in koristno za poučevanje, svarjenje, zaboljševanje in vzgojo v pravičnosti, da bi bil Božji človek popoln in pripravljen za vsako dobro delo.« (2 Tim 3,16–17)

Vseskozi v novozaveznih pismih vidimo, kako so pisci sledili doslednemu vzorcu. Izpostavijo in razčlenijo dejstva o tem,

kdo je Jezus in kaj je milostno storil za nezaslužne grešnike. Navsezadnje pa bralce pozovejo, da naj Jezusu sledijo v zaupanju in poslušnosti, njemu v slavo.

Ko je Pavel pisal cerkvi v Kolósah, je začel z opisom veličastnosti Gospoda Jezusa, ki je suveren nad vsem stvarstvom in tudi novim stvarstvom:

Ta je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari, tako prestoli kakor gospostva, tako vladarstva kakor oblasti. Vse je bilo ustvarjeno po njem in zanj. On je obstajal pred vsemi stvarmi in v njem je utemeljeno vse [...] (Kol 1,15–17)

Jezus je kot Gospod vsega stvarstva prvi med vsemi. Osupljivo je tudi, da je on tisti, ki je vzpostavil mir po krvi svojega križa (Kol 1,20).

To je Gospod Jezus, v katerega verujoči upajo in zaupajo glede večnosti. On je tisti, ki je umrl in spet vstal ter tako izpolnil obljubo nove zaveze in odstrl bežen pogled v novo stvarstvo.

Cerkev pa je to: ljudje, ki jih je Kristus odkupil s svojo krvjo ter Sveti Duh napolnil in zbral; ki so združeni po veri v evangelij; ki jim vlada Božja beseda; in po katerih se vladarstvom in oblastem v nebeških področjih oznanja mnogovrstna Božja modrost (Ef 3,10). Cerkev je *»izvoljeni rod, kraljevsko duhovništvo, svet narod, ljudstvo za Božjo last«* (1 Pt 2,9).

Kako naj se torej Božje ljudstvo, cerkev, primerno odzove na tega veličastnega Kralja? »Kakor ste torej sprejeli Gospoda

Kristusa Jezusa, v njem živite, ukoreninjeni in sezidani v njem ter utrjeni v veri, kakor ste bili v njej poučeni, polni zahvaljevanja.« (Kol 2,6–7) Pavel v preostanku Pisma Kološanom modro razčlenjuje, kaj pomeni za vse Jezusove privrženke, da živijo Kristusu v slavo sredi sprijenega in pokvarjenega rodu, v Bogu sovražnem svetu.

Čeprav je Jezus vstal in kraljuje, njegovi privrženki živijo v napetosti med *zdaj* in *ne še*. Jezus gradi svojo cerkev *zdaj*, njegovo kraljestvo pa *ni še* dokončno vzpostavljeno v slavi. Jezus je trpel in nato vstopil v slavo; kdor mu sledi, mora storiti enako.

Peter piše skupini verujočih, razseljenih po vsem rimskem cesarstvu; izpostavlja sedanje blagoslove in tudi prihodnjo dediščino, ki jo zagotavlja Božje usmiljenje v Kristusu (1 Pt 1,3–9): »Slavljen Bog in Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa! V svojem velikem usmiljenju nas je po vstajenju Jezusa Kristusa od mrtvih prerodil za živo upanje [...]« (1 Pt 1,3b)

Jezusovi privrženki imajo živo upanje. Verujoči so že deležni tega upanja – pa vendar prihaja še več. Verujoči trpijo *zdaj*, a bodo poveljani v Kristusu, ko se vrne. To veličastno upanje nas celó sredi težkih preizkušenj in preganjanja navdihuje, da živimo v zaupanju in poslušnosti svojemu Gospodu.

Bodite pozorni na to, kako Peter govori o krščanskem življenju:

Zato opašite ledja svojega razuma, trezni bodite, popolnoma naslonite upanje na milost, ki vam je prinesena v razodetju Jezusa Kristusa. Kot otroci poslušnosti se ne prilagajajte prejšnjim željam, ki ste jih imeli v svoji nevednosti, marveč

bodite v vsem ravnanju tudi sami sveti, kakor je svet tisti, ki vas je poklical, saj je pisano: Bodite sveti, ker sem jaz svet. (1 Pt 1,13–16)

Resnica o tem, kdo je Jezus in kaj je storil, v nas vzbuja in navdihuje poslušnost njemu – vse to v njegovo slavo.

Naloga, ki jo je Jezus dal svojim cerkvam, je težavna in njena cena je visoka. Kadar sledimo Jezusu v veri in poslušnosti, to zagotovo vključuje preganjanost in trpljenje zavoljo evangelija. A ko se verujoči veselijo v upanju na Jezusovo vrnitev, se ozirajo tudi nazaj in se spominjajo, da je bil ta, ki je zdaj vstal in je povišan, tudi služabnik, ki je trpel in umrl.

Privržencem je povedal: »Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali, preganjali in vse húdo o vas lažnivo govorili. Veselite in radujte se, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko. Tako so namreč preganjali že preroke, ki so bili pred vami.« (Mt 5,11–12) Pozneje je Pavel napisal: »Sicer pa bodo preganjani vsi, ki hočejo res pobožno živeti v Kristusu Jezusu.« (2 Tim 3,12) Verujoči trpijo v padlem svetu – tako kot vsi drugi. A v nasprotju z ljudmi, ki še vedno tičijo v svojih grehah, je Jezusovim privržencem obljubljeno dodatno trpljenje ob spoprijemanju s sovražnostjo sveta, ki sovraži Gospoda in nasprotuje njegovemu ljudstvu.

Kaj morajo torej storiti Jezusovi privrženci? Cerkev naj znova upre pogled v svojega Gospoda in Odrešenika Kristusa Jezusa.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Ko pridigate ali poučujete iz novozaveznih pisem, poskrbite, da apostolske zapovedi povežete z apostolsko evangelijsko resnico. Približno tretjino Nove zaveze zavzemajo pisma. Ob razlaganju pisem poudarite, kako so stvari, ki jih *moramo početi*, ukoreninjene ali utemeljene v stvareh, ki v resnici že obstajajo. Zapovedi in opomini evangelija (imperativi: »To morate početi!«) morajo izhajati iz razlage Božje milosti v evangeliju (indikativi: »Bog je to že storil.«).

Peter npr. bralcem zapove: »[Marveč] bodite v vsem ravnanju tudi sami sveti, kakor je svet tisti, ki vas je poklical [...]« (1 Pt 1,15b) To je imperativ. A bodite pozorni na to, kako Peter ta imperativ, tj. zahtevo po svetosti, utemeljuje v veličastnih indikativih Božjega odrešujočega klica in njegove svetosti: »Kot otroci poslušnosti se ne prilagajajte prejšnjim željam, ki ste jih imeli v svoji nevednosti, marveč bodite v vsem ravnanju tudi sami sveti, kakor je svet tisti, ki vas je poklical, saj je pisano: *Bodite sveti, ker sem jaz svet.*« (1 Pt 1,14–16) Sveti moramo biti točno zato, ker je svet tisti, ki nas je odrešujoče poklical k sebi. Bog sam je svet. Naše prizadevanje za svetost sloni na gotovem temelju pripisane Božje svetosti. Če smo njegovi otroci, moramo stremeti za tem, da bi bili v vsem svojem ravnanju podobni njemu.

Ta indikativno-imperativni vzorec je tudi običajna struktura vseh novozaveznih pisem. Pismo Rimljanom in Pismo Efežanom na splošno sledita temu vzorcu. V Pismu Efežanom 1–3 Pavel razlaga, kako obilna je Božja milost do nas v Jezusu. To je indikativ – takšno je stanje. V Pismu Efežanom 4–6 nato apostol izpelje implikacije ter bralce spodbudi in opomni k svetosti. To je imperativ – to bi moralo slediti. Tudi Pavlovo pismo Rimljanom na splošno razumemo kot indikativ (pogl. 1–11), ki mu sledi imperativ (pogl. 12–16).

Ta struktura indikativa in imperativa ni nova. To je biblično-teološki vzorec, ki ga najdemo po vsej Stari zavezi. Na primer: »Jaz sem Gospod, tvoj Bog, ki sem te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. Ne imej drugih bogov poleg mene!« (2 Mz 20,2–3)

Saj ste bili vendar za to poklicani. Saj je tudi Kristus trpel za vas in vam zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah, on, *ki ni storil greha in ni bilo zvijače v njegovih ustih*. Ko so ga sramotili, ni vračal sramotenja, ko je trpel, ni grozil, ampak je vse prepuščal njemu, ki sodi pravično. *Sam* je na svojem telesu *ponesel naše grehe* na les, da bi mi grehom odmrli in živeli za pravičnost. *Po njegovih ranah ste bili ozdravljeni*. (1 Pt 2,21–24; gl. Iz 52,12–53,12)

Kraljevi privrženci tega Kralja gledajo po veri, dokler se ne bo vrnil in ga bodo končno videli iz oči v oči.

KRALJ SE VRNE

Zgodba Svetega pisma se začne tako, da Bog vlada in kraljuje nad vsem in da sveto ljudstvo živi zato, da bi ga slavilo. Primereno je torej, da se Sveto pismo konča z obljubo, da se bo vstali Jezus, ki kraljuje, vrnil, sodil grešni svet in satana ter rešil in naredil vse novo za svoje ljudstvo, s katerim bo Bog spet z veseljem prebival na veke.

Konec svetopisemske zgodbe, kot jo je zapisal Janez v knjigi Razodetje, odstre pogled na to, kako se zgodovina konča. In če vemo, kako se bo končala, to oblikuje našo predstavo o tem, kaj pomeni slediti Jezusu tukaj in zdaj, od danes do poslednjega dne. Vrnitev Kralja je blaženo upanje vseh tistih, ki zaupajo v Jezusa. Medtem ko njegovi privrženci čakajo na njegovo zma-

BIBLIČNA TEOLOGIJA

goslavno vrnitev, se trudijo živeti samoobvladano, pokončno in pobožno po moči Božje milosti, kot ljudstvo, ki je »vneto za dobra dela« (Tit 2,11–14).

Kdor pa ne uboga Kristusovih svetovnih pozivov k spreobrnjenju, bo deležen strašne sodbe, ko »se bo razodel z neba Gospod Jezus z angeli svoje moči in bo v plamenečem ognju kaznoval tiste, ki ne poznajo Boga in niso poslušni evangeliju našega Gospoda Jezusa« (2 Tes 1,7b–8). Ko se bo Kristus vrnil, bo svetovni upor proti njegovi dobri, pravični in sveti vladavini strt. Jezus je izjavil: »[...] strahopetci in neverniki, pokvarjenci in ubijalci, nečistniki in čarovniki, malikovalci in vsi lažnivci bodo dobili svoj delež v jezeru gorečega žvepla. To je druga smrt.« (Raz 21,8) Hudič, pradačni sovražnik Boga, bo vržen v ognjeno jezero, kjer bo mučen »podnevi in ponoči na veke vekov« (Raz 20,10).

Kristus bo poveličan celo v sodbi. Konec zgodbe vključuje tudi milostno odrešenje, saj bodo v prihodnjem Božjem kraljestvu kristjani iz vseh rodov, jezikov in narodov. Odkupljeni grešniki iz vseh narodov bodo blagoslavljali in slavili leva iz Judovega rodu, Abrahamov zarod, Davidovega sina, Kristusa Jezusa Gospoda.

A zakaj? Zakaj je Jezus vreden takšnega oboževanja? Janez pravi:

In peli so novo pesem:

»Vredno si, da vzameš knjigo
in odtrgaš njene pečate,
ker si bilo zaklano in si s svojo krvjo odkupilo
Bogu ljudi

iz vsakega rodu, jezika, ljudstva in naroda
ter si jih napravilo našemu Bogu za kraljestvo
in duhovnike
in kraljevali bodo na zemlji.« (Raz 5,9–10)

Jezus je vreden, kajti bil je zaklan. Verujoči vedo, da je odkupil ljudstvo izmed vseh narodov zavoljo svojega imena, in to jih spodbuja k zvesti poslušnosti pri širjenju te dobre novice vsem narodom. Konec zgodbe nakazuje ne le odkupljeno ljudstvo izmed vseh narodov, ampak vidimo tudi prihod povsem prenovljenega sveta. Kristus bo vse naredil novo – vključno z novimi nebesi in novo zemljo: »Mi pa po njegovi obljubi pričakujemo *nova nebesa in novo zemljo*, v katerih biva pravičnost.« (2 Pt 3,13)

V tem svetu verujoči živijo po veri ter polni upanja pričakujejo mesto, ki naj bi prišlo – mesto, ki ga je zasnoval in zgradil Bog. Janez to veličastno prihodnost opisuje v knjigi Razodetje: »Nato sem videl novo nebo in novo zemljo. Kajti prvo nebo in prva zemlja sta izginila in morja ni bilo več.« (Raz 21,1) V tem novem Jeruzalemu, tem svetem mestu bo Bog spet prebival med svojim ljudstvom. Namesto greha, smrti, solz in bolečine bo vsepovsod navzoč Bog. Janez pravi še: »*In obrisal bo vse solze z njihovih oči in smrti ne bo več, pa tudi žalovanja, vpitja in bolečine ne bo več. Kajti prejšnje je minilo.*« (21,4)

Dobri Božji svet, ki je zdaj omadeževan z grehom in smrtjo, bo obnovljen – narejen na novo. Prejšnje bo minilo. Ne bo več smrti ali bolečine ali solz. Ne bo več greha ne pokvarjenosti ne sramote. In kar je najbolje od vsega: vse Božje ljudstvo bo končno skupaj, zbrano v veličastni Božji navzočnosti, v navzočnosti Kristusa – na veke. On bo nežno obrisal vse solze. Stvar-

nik bo znova prebival s svojimi obnovljenimi ustvarjenimi bitji. Namesto prekletstva bodo v polnosti in svobodi na veke uživala Božji blagoslov. Kristusa bodo oboževali in častili vsi, ki jih je milostno izbral in odrešil.

V samem jedru svetopisemskega sporočila je dobro, pravično kraljevanje Boga nad vsem njegovim ljudstvom in vsem njegovim stvarstvom.¹ Zgodba Svetega pisma je torej zgodba o Bogu Kralju in njegovih ljubečih, milostnih načrtih, da si bo odrešil ljudstvo, ki se bo na veke razveseljevalo v njegovi veličastni navzočnosti. Razumevanje te zgodbe nas privede do središča vse stvarnosti. Pridi kmalu, Jezus Kristus.

Napotek za pridiganje in poučevanje

Ko učite in pridigate o nebesih, morate pregnati predstavo, da bo posmrtno življenje za kristjana nekakšen breztelesen duhovni obstoj »v oblakih«. Takšna predstava namreč prezre upanje na vstajenje telesa in obnovitev vsega.

Stara zaveza in Nova zaveza vidita nenehno upanje za Božje ljudstvo v novih nebesih in novi zemlji: »Mi pa po njegovi obljubi pričakujemo *nova nebesa in novo zemljo*, v katerih biva pravičnost.« (2 Pt 3,13; gl. tudi Iz 65,17; 66,22)

BIBLIČNA TEOLOGIJA OBLIKUJE POUČEVANJE V CERKVI

Če svetopisemska zgodba v celoti govori o Jezusu Kristusu, bi moralo to neposredno vplivati na vsebino in način pridiganja in poučevanja v lokalni cerkvi. V tem poglavju želimo na hitro osvetliti nekaj pomembnih pristopov, s pomočjo katerih je lahko biblična teologija v pomoč vsem, ki proučujejo Božjo besedo, da bi jo razlagali Božjemu ljudstvu. Nato bomo predstavili nekaj uporabnih orodij in nadaljnjih korakov za poučevanje po načelih biblične teologije.

BIBLIČNA TEOLOGIJA KOT VARUHINJA IN VODNICA

Biblična teologija je koristna varuhinja in voditeljica za učitelje in pridigarje Božje besede. Varuje nas pred dvema stalnima sovražnikoma vseh, ki redno poučujejo Sveto pismo: trganjem odlomkov iz kontekstov, da bi z njimi dokazali lastna stališča in domneve, ter moraliziranjem. Biblična teologija pridigarje in učitelje vodi k evangelijski, kristocentrični ekspoziciji, ki poučarja veličastnega junaka celotne zgodbe: Jezusa Kristusa.

Pridiganje Kristusa namesto samovoljnega uporabljanja odlomkov za dokazovanje lastnih predpostavk

Prvič, biblična teologija varuje pridigarja pred samovoljno »uporabo« iz konteksta iztrganih odlomkov za dokazovanje lastnih predpostavk ter ga vodi k oznanjevanju Kristusa na podlagi celotnega Svetega pisma.

Če uporabljamo Sveto pismo, da bi dokazali svoje, ne da bi se menili za kontekst odlomka, odlomku pripisujemo pomen, namesto da bi iz odlomka sklepali na pomen. Ta napačni pristop ne zahteva truda, saj se nam ni treba trudoma, resno in v molitvi poglobljati v besedilo, da bi ugotovili, kaj je izvirno nameraval povedati avtor. To je resna težava, saj bi morali učitelji Božje besede iz Svetega pisma govoriti, »kakor je prav za Božje besede«, tako da bo lahko »po Jezusu Kristusu v vsem slavljen Bog« (1 Pt 4,11).

Namesto da bi skrbno proučevali besedilo in se ponižno ozirali na od Boga navdihnjeni kontekst, pri tem napačnem načinu k besedilu pristopimo z že izdelanim mnenjem, o čem besedilo govori. Toda pridigar mora po Božji milosti stremeti k pravilni obravnavi Božje besede. »Potrudi se, da se boš pred Bogom izkazal za preizkušeneega, za delavca, ki se mu ni treba sramovati in ki pravilno ravna z besedo resnice.« (2 Tim 2,15)

Samovoljno trganje odlomkov iz konteksta je nedovoljeno poseganje v Božjo besedo. S takim pristopom besedo maličimo in poslušalce zavajamo. Pavel je cerkvi v Korintu napisal: »Odrekli smo se skrivnim, sramotnim delom, ki bi se jih morali sramovati. Ne ravnamo zvijačno, tudi ne pačimo Božje besede, marveč se z razodevanjem resnice pred Bogom priporočamo

vsaki človeški vesti.« (2 Kor 4,2) Namesto da bi pastor ali učitelj »z razodevanjem resnice« razkrival, kaj je sporočilo odlomka, odlomku pripiše pomen, ki ga želi najti v njem.

Pavel je Timóteja opominjal, naj oznanjuje besedo (2 Tim 4,2). Opredelitev te »besede« najdemo v Drugem pismu Timoteju 3,16–17: »Vse Pismo je navdihnjeno od Boga in koristno za poučevanje, svarjenje, za poboljševanje in vzgojo v pravičnosti, da bi bil Božji človek popoln in pripravljen za vsako dobro delo.« Vse Pismo je koristno in uporabno; uporabno je »za poučevanje, svarjenje, za poboljševanje in vzgojo«. Pavel zapoveduje, da je treba to koristno besedo pridigati, oznanjevati in širiti (2 Tim 4,1–5).

Namesto da bi pridigar poučeval navdihnjeno in koristno Božjo besedo, podpre lastna prepričanja in stališča z odlomki, iztrganimi iz konteksta. Na tak način izkrivlja pomen svetopi-semskega odlomka in mu pripiše pomen, ki ga odlomek v resnici ne sporoča. Zato morajo učitelji in pridigarji izpostavljati Božje ljudstvo vplivu Svetega pisma, s tem ko zvesto razčlenjujejo pomen posameznih besedil.

Skupnosti, ki jih poučujejo pastori, se proučevanja Svetega pisma v veliki meri naučijo, ko opazujejo, kako ga poučujejo pastori. Poučevanje na podlagi trganja naključnih vrstic iz konteksta, s čimer pridigar poskuša zadostiti lastnim muham, stališčem in željam, ni trden temelj za zdravje cerkve.

A kako nas lahko pred tem varuje biblična teologija? Biblična teologija vodi pridigarja k oznanjevanju Kristusa na podlagi celotnega Svetega pisma. Poznavanje vélike zgodbe Svetega pisma učiteljem Pisma pomaga, da oznanjujejo Kristusa na podlagi vseh delov Pisma.

Izoliranje odlomkov iz kontekstov izhaja iz tega, da ne vidimo povezave celega Svetega pisma (še posebno Stare zaveze) z Jezusom. Ob poučevanju iz Stare zaveze se človek počuti nekako tako, kot da bi hotel na kose razrezati pečenega piščanca, medtem ko mu vsi gledajo pod prste. Dokaj zlahka začnemo dobro, a kmalu je treba sprejeti nekaj zahtevnih odločitev (o katerih ima vsak izmed opazovalcev svoje mnenje) in kaj hitro se znajdemo sredi mastne packarije s številnimi koščki, ki so preostali in s katerimi nihče ne ve, kaj početi.¹ Žal se vse preveč pridigarjev in učiteljev zateka k takšnemu razkosavanju Stare zaveze, namesto da bi iz nje pridigali o Kristusu.

Če učitelj ne pozna celotne zgodbe Svetega pisma, se nagiba k temu, da se izogiba manj znanih delov Pisma. Če pa dobro razume svetopisemsko zgodbo, ki ima vrhunec v Jezusu Kristusu, ga to osvobodi, da lahko poučuje in pridiga celo iz manj znanih odlomkov.

Na primer, kako bi bila biblična teologija vodnica pridigarju, ki poučuje Tretjo Mojzesovo knjigo? Recimo, da je prišel do poglavij 13–15 ter se ukvarja z zakoni za očiščevanje gobavcev in zakoni v zvezi s telesnimi izločki. Če si podrobneje ogledamo poglavja 13–15, odkrijemo, da je to del večjega razdelka knjige, ki navaja zakone o obredni čistosti (3 Mz 11–15). Ti zakoni se ukvarjajo z razlikovanjem med čistim in nečistim.

V grobem lahko rečemo, da Tretja Mojzesova knjiga odgovarja na vprašanje, kako lahko nesveti ljudje prebivajo v navzočnosti svetega Boga. Poudarek na gobavosti in telesnih izločkih v teh poglavjih prikazuje, kako nečistost vodi do omadeževanosti.

Bolni je moral na primer nase opozarjati z vzklikanjem: »Nečist! Nečist!« (3 Mz 13,45) Gobavčeva nečistost je vodila v

omadeževanost, ta pa je zahtevala osamitev in izgon. »Vse dni, dokler je bolan, naj prebiva ločeno; zunaj tabora naj bo njegovo bivališče!« (3 Mz 13,46) Izraelci, ki so bili obredno nečisti, so morali zapustiti Božjo navzočnost in oditi prebivat zunaj tabora. Izgon iz izraelskega tabora je pomenil začasno odrezanost od Boga, čigar veličastna navzočnost je prebivala v šotoru.

Nečist je postal tudi, kdor je prišel v telesni stik z gobavcem ali človekom z izcedkom, zato je bil tudi sam potreben očiščenja. Gospod je Mojzesu rekel, da je treba zakone o očiščevanju ohranjati, saj bodo tako tabor ohranjali svet. »Tako storita, da se bodo Izraelovi sinovi varovali nečistosti, da ne bodo umrli v svoji nečistosti, ko bi onečistili moje prebivališče, ki je sredi njih.« (3 Mz 15,31)

Kako nam torej biblična teologija pomaga razumeti in zvesto oznanjevati ta tri poglavja Tretje Mojzesove knjige?

Kot bomo videli pozneje, je temelj biblične teologije pozorno proučevanje svetopisemskega besedila, pri čemer moramo dopustiti, da Sveto pismo interpretira samo sebe. Ob proučevanju ne pozabimo moliti. Pridigarji si morajo odlomek ogledati podrobneje in ga proučiti v njegovem prvotnem kontekstu; nato pa morajo nanj pogledati z razdalje, da doženejo, kako je odlomek umeščen v veliko zgodbo Svetega pisma, katere vrhunec je Jezus. Ko smo torej zvesto razložili pomen teh poglavij v njihovem zgodovinskem kontekstu, se moramo vprašati, kaj nam svetopisemska zgodba pove o Tretji Mojzesovi knjigi 13–15. Obstaja več osupljivih povezav med temi zakoni o čistosti in Jezusovim delovanjem, ki je popisano v Evangelijih.

Osupljivo je na primer, da Jezus v stiku z gobavcem ali žensko z izcedkom ni postal nečist – nasprotno: on je bil tisti, ki je nečistega posvetil. Luka je srečanji opisal takole:

Ko je bil v nekem mestu, je nenadoma pristopil človek, ki je bil ves gobav. Ko je zagledal Jezusa, je padel na obraz in ga prosil: »Gospod, če hočeš, me moreš očistiti.« Jezus je iztegnil roko, se ga dotaknil in rekel: »Hočem, bodi očiščen!« In gobe so pri priči izginile z njega. (Lk 5,12–13)

Neka žena, ki je že dvanajst let krvavela in potrošila za zdravnike vse, kar je imela za življenje, pa je nihče ni mogel ozdraviti, se mu je približala od zadaj. Dotaknila se je roba njegove obleke in takoj nehala krvaveti. (Lk 8,43–44)

Luka v obeh odlomkih poudarja, da se je Jezus dotaknil bolnika oz. se je Jezusa dotaknil bolnik, ki je zaradi svoje obredne nečistosti hiral v izobčenosti. Pa vendar se Jezus z dotikom gobavca ni omadeževal. Ni se omadeževal z dotikom ženske, ki je imela izcedek. Jezus kot Izraelov Sveti lahko očisti nečisto. A evangelisti ne končajo pri tem.

Vsi evangeliji se končajo s smrtjo in vstajenjem Jezusa. Jezus je šel na križ ter tam prevzel prekletstvo greha. Na križu je bil on sam tisti, ki je trpel zunaj območja tabora in na lastnih ramenih nosil sramoto svojega ljudstva. Ko je na križu prevzel prekletstvo s strani vsemogočnega Boga, je bil odrezan od Božje navzočnosti. Jezus je na križu svojemu ljudstvu omogočil najvišje očiščenje. Avtor Pisma Hebrejcem pravi: »Zato je tudi Jezus trpel zunaj vrat, da bi ljudstvo posvetil s svojo krvjo.« (Heb 13,12)

Biblična teologija torej pridigarju pomaga tako, da ga vodi k evangelijski, kristocentrični razlagi odlomkov, kakršen je 3 Mz 13–15. Namesto da bi odlomke trgali iz konteksta, si moramo prizadevati za zvesto oznanjevanje Kristusa na podlagi vsega Svetega pisma.

Pridiganje o Jezusu namesto moraliziranja

Drugič, biblična teologija pridigarja varuje pred moraliziranjem in ga vodi tako, da bo poslušalcem prikazoval, kako je resnični junak vse zgodbe Jezus.

Pridiganje, ki je prežeto z moraliziranjem, zgolj osvetli pozitivne ali negativne značajske lastnosti svetopisemskih likov – česar namen je, da bi spremenili vedenje poslušalcev. Moraliziranje poslušalce spodbuja k spremembi vedenja, a to počne s spodkopavanjem evangelija. To je težava, saj Sveto pismo, kot smo videli, ni v prvi vrsti program za spreminjanje vedenjskih vzorcev. Dobra novica ali evangelij ni v tem, da mora človek samega sebe moralno izboljšati. Pač pa so pastori in učitelji poklicani, da oznanjajo Kristusa (Kol 1,28). Vse Sveto pismo nam lahko po veri v Kristusa Jezusa dá modrost, ki pelje v odrešitev (2 Tim 3,15). Ne glede na to, kateri odlomek poučujete – ne končajte, dokler jasno ne pokažete, kako odlomek kaže na Jezusa in ga poveljuje.

Biblična teologija nam tudi pomaga, da zvesto poučujemo odlomke, kot so Prva Samuelova knjiga 17, zgodba o Davidu in Goljatu. Odlomek ni mišljen kot lekcija o tem, kako naj se spoprimeemo z »velikani« v svojem življenju. Niti ni mišljen kot predstavitev Davidovega poguma. Seveda ni dvoma, da je David izkazal izjemen pogum, ko se je spoprijel z mogočnim

Goljatom. Toda če na podlagi tega odlomka svojo skupnost učimo tako: »David je bil resnično pogumen; tudi mi se moramo truditi, da bi bili pogumni kot on,« smo na celi črti prezrli in osramotili Kristusa, ki si zasluži vso slavo in hvalo.

Biblična teologija varuje pred moraliziranjem, saj nas odvrča od tovrstnega pridiganja. Že mogoče, da je David junak te zgodbe – toda Jezus je junak svetopisemske zgodbe kot celote. David je t. i. *tip* Jezusa.

Sveto pismo pogosto izpostavlja posameznike kot zglede. V Pismu Hebrejcem so navedeni junaki vere, vključno z Davidom (Heb 11,32–34). Drži torej, da je David pozitiven zgled za verujoče. A če skrbno in ob molitvi proučimo Prvo Samuelovo knjigo 17, začnemo dojemati, da je tu nekdo, ki je večji od Davida! Ko na odlomek pogledamo z razdalje in ga umestimo v svetopisemsko zgodbo, začnemo opazati mnogo čudovitih povezav z nekim še večjim Kraljem.

Pomislite, da je bil David maziljen kralj, napolnjen s Svetim Duhom (1 Sam 16,13), iz Judovega rodu (1 Sam 16,1; prim. 1 Mz 49,10) in iz mesta Betlehem (1 Sam 16,4) ter da je v svoji goreči veri in odnosu z Bogom (17,26.36.45–46) hrabro ravnal (17,48–51) kot reprezentativni prvak svojega ljudstva, da bi tako porazil mogočnega sovražnika (17,4–7) ter sijajne koristi svoje zmage (17,8–9.52–54) pripisal svojemu potuhnjenemu, nezvestemu, nezaslužnemu ljudstvu (17,24). Če ta odlomek učimo z vidika biblične teologije, lahko vidimo, kako kanonični obrisi odlomka kažejo na nekoga še večjega »davida« – nanj, ki je Davidov sin in Davidov Gospod (Lk 20,41–44) ter poslednji prvak Božjega ljudstva. S tovrstnim poučevanjem usmerimo pozornost poslušalcev k

odlomku, hkrati pa jih opozorimo na kanonični kontekst, ki nas privede do Kristusa.

Premislite tudi, kako nas biblična teologija varuje pred moraliziranjem v zgodbi o Samsonu (v knjigi Sodniki 13–16). Pri Samsonovem življenju ne gre pretežno za to, da ne smemo »hoditi« z neverujočimi. Samson se je nespametno zapletal v grešne odnose z ženskami (14,3; 16,4–5), tudi prostitutkami (16,1). V tem je posnemal duhovno prostituiranje Izraela, ki se je pečal s tujimi ženami in bogovi (2 Mz 34,15–16; 5 Mz 7,3–4; Sod 3,6; Jer 3,1–2). Če besedilo omejimo na kritiko Samsona, ker se je zapletal z napačnimi ženskami, in nauk, da ne smemo biti kot on, smo zdrsnili v moraliziranje.

Življenje in smrt Samsona sta neke vrste mikrokozmos, ki odraža globino greha Izraelcev kot ljudstva. Pokvarjeni izraelski voditelji ponazarjajo pokvarjenost ljudstva. Knjiga Sodniki, posebno Samsonovo delovanje, pripoveduje o obupni potrebi Izraelcev po dobrem, pravičnem in svetem Kralju (Sod 17,6; 18,1; 19,1; 21,25).

Ko v knjigi Sodniki opazimo ta kontekst, si lahko odlomek ogledamo z razdalje in pripoved o Samsonu povežemo s širšo zgodbo Svetega pisma. Odkrijemo, da nas številni namigi v besedilu vodijo do ključnih primerjav in nasprotij med Samsonom in Jezusom. Pomislite, da je v Samsonovi zgodbi angel napovedal neplodni Izraelki, da bo zanosila in rodila sina, ki bo odrešil svoje ljudstvo (2,16.18; 13,1–5).

Rešitelj se je kreopil in Gospod ga je blagoslavljal (13,24). Nad njim je bil Gospodov duh in dajal mu je moč za mogočno poslanstvo (13,25; 14,6.19; 15,14). Pa vendar je bil ta od Boga imenovani rešitelj nazadnje izdan – za nagrado v srebru ga je

BIBLIČNA TEOLOGIJA

izdala oseba, ki je bila intimno povezana z njim. Zvezali so ga in odpeljali, da bi ga usmrtili (16,21); množica ga je zasmehovala (16,23–25). Z razširjenimi rokami (16,29) je h Gospodu molil za moč, da bi se prek lastne smrti (16,30) maščeval sovražnikom (16,28).

Toda zadnja molitev tega rešitelja je bila posvečena maščevanju, ne milosti (prim. Lk 23,24). Biblična teologija nam pomaga dognati, kako Sveto pismo oznanjuje Jezusa kot poslednjega odrešenika, sodnika in junaka.

Moraliziranje je lahko težava tudi, kadar poučujemo in pridigamo iz Nove zaveze. Biblična teologija varuje pred moraliziranjem in nas vodi k temu, da imamo oči nenehno uprte v Jezusa – tudi kadar poučujemo iz evangelijev.

Nova zaveza se začne s štirimi Evangeliji, tj. posebne vrste pripovedmi. Evangeliji niso ravno biografije Jezusa, ampak so zavestno napisani tako, da prikažejo življenje, nauke, smrt in vstajenje Jezusa. Sinclair Ferguson nas spomni na ključno, a pogosto prezrto načelo o tem, naj kaj se moramo osredotočati pri prebiranju štirih evangelijev: »Ko berete evangelije, ne izgubite izpred oči Jezusa; pogled nenehno upirajte vanj.«²

To načelo nas varuje pred tem, da bi se ob branju odlomka najprej vprašali: *Kaj mi ta odlomek pove o meni?* Ali pa nas obhaja skušnjava, da bi se takoj vprašali: *Komu v tej zgodbi sem podoben jaz?* Toda najprej in predvsem se moramo vprašati: *Kaj mi ta odlomek pove o Gospodu Jezusu?*

Pomislimo npr. na pripoved v Evangeliju po Luku o tem, kako je Jezusa na začetku njegovega delovanja v puščavi skušal hudič (Lk 4,1–13):

Jezus se je vrnil od Jordana poln Svetega Duha in Duh ga je vodil štirideset dni po puščavi, hudič pa ga je skušal. Tiste dni ni nič jedel, in ko so se končali, je postal lačen. Hudič mu je rekel: »Če si Božji Sin, reci temu kamnu, naj postane kruh.« Jezus mu je odgovoril: »Pisano je: Človek naj ne živi samo od kruha.« Nato ga je hudič povedel gor, mu v hipu pokazal vsa kraljestva sveta in mu rekel: »Tebi bom dal vso to oblast in njihovo slavo, kajti meni je izročena in jo dam, komur hočem. Če torej mene moliš, bo vsa tvoja.« Jezus mu je odgovoril: »Pisano je:

*Gospoda, svojega Boga,
môli in njemu samemu služi!«*

Potem ga je hudič odvedel v Jeruzalem, ga postavil vrh templja in mu rekel: »Če si Božji Sin, se vrzi od tukaj dol; kajti pisano je:

*Svojim angelom bo zate zapovedoval,
da te obvarujejo*

in:

*Na rokah te bodo nosili,
da z nogo ne zadeneš ob kamen.«*

Jezus mu je odgovoril: »Rečeno je: *Ne preizkušaj Gospoda, svojega Boga!*« Ko je hudič končal z vsemi skušnjavami, se je umaknil od njega do primerne časa.

Ključna resnica, ki jo ponazarja ta odlomek, ni, kako naj se obvarujemo skušnjave kot Jezus. To, da nam poznavanje Pisma lahko pomaga premagovati skušnjave, je prav gotovo ena iz-

med drugotnih implikacij besedila. Božjo besedo si moramo shraniti v srce, da v skušnjavi ne bi grešili proti Bogu.

Toda če odlomek zreduciramo na ugotovitev: *Jesus je bil skušan. Tako se je bojeval proti skušnjavi. Tudi mi moramo biti kot on*, smo povsem zgrešili bistvo. V tem odlomku se dogaja več in biblična teologija so naša očala, da lahko to vidimo.

Luka je v kontekstu že poudaril, da je Jezus ljubljeni Božji Sin. Ob Jezusovem krstu – »[Zaslišal] se je glas iz neba: ›Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje.« (Lk 3,22) – nato Luka zapiše Jezusov rodovnik, katerega vrhunec je omemba Adama, ki je bil Božji sin (Lk 3,38). Kadar beremo poročilo o skušnjavi, opazimo, da so vse svetopisemske vrstice, ki jih Jezus navaja v spopadu proti hudiču, povezane z Izraelovimi preizkušnjami v puščavi (5 Mz 8,3; 6,13.16). V Drugi Mojzesovi knjigi 4,22 je Izrael poimenovan Gospodov prvorojenec; v puščavi so bili preizkušani in spodletelo jim je na celi črti.

Ko na situacijo pogledamo z razdalje, se nam začne odstirati več povezav med preizkušanjem Jezusa in preizkušanjem Izraela v puščavi, opisanim v Peti Mojzesovi knjigi 8,2–3:

Spominjaj se vse poti, po kateri te je Gospod, tvoj Bog, teh štiri-deset let vodil po puščavi, da bi te ponižal in preizkusil in tako spoznal, kaj je v tvojem srcu, ali boš izpolnjeval njegove zapovedi ali ne. Poniževal te je in te stradal, pa te hranil z mano, ki je nisi poznal in je niso poznali tvoji očetje; pokazati ti je hotel, da človek ne živi samo od kruha, kajti človek živi od vsega, kar prihaja iz Gospodovih ust.

Kako nas biblična teologija pri tem odlomku varuje pred moraliziranjem in prikazuje Jezusa kot junaka Svetega pisma? Če

pogled upiramo v Jezusa, se ne izgubimo v podrobnostih odlomka in v zgodbo ne projiciramo sami sebe. Luka poudarja, kako bistveno se Jezus razlikuje od Adama in od Izraela. Božjega nezvestega sina Adama je kača skušala, da ne bi zaupal Bogu in bi v raj, v edenskem vrtu zadovoljeval le lastne želje (1 Mz 3,1.6). Adam je bil nezvest in mu je spodletelo. Jezus pa je bil zvest in ni klonil pod hudičevimi pritiski (Lk 4,3–4).

Božji nezvesti sin Izrael (2 Mz 4,22) je prečkal morje (2 Mz 14,21–31), nato pa je Gospod ljudstvo takoj popeljal v puščavo, kjer je bilo preizkušano štirideset let (5 Mz 8,2). Izrael je bil nezvest in mu je spodletelo. Tudi zvesti Božji Sin Jezus je prečkal vodo (Lk 3,21) in Sveti Duh ga je takoj popeljal v puščavo, kjer je bil preizkušen štirideset dni (Lk 4,1–2). V preizkušnji, v kateri sta Adam in Izrael klonila, je Jezus ostal zvest.

Ali torej Evangelij po Luku 4,1–13 govori *pretežno* o tem, kako naj se spoprijemamo s skušnjavo? Ali pa govori *pretežno* o tem, da je Jezus zvesti, poslušni Božji Sin (Flp 2,8; Heb 4,14; 1 Pt 2,22–23)?

Biblična teologija nam pomaga razumeti, da smo vsi nezvesti in neposlušni – tako kot Adam in Izrael. Vsi podlegamo skušnjavam in grešimo proti Bogu. Jezus pa je ta popolnoma zvesti, poslušni Božji Sin, vreden oboževanja in slavljenja.

Biblična teologija nam torej pomaga, da v besedilu oči ohranimo uprte v Jezusa, ki je junak zgodbe. Namesto da bi odlomek aplicirali samo nase in ugotavljali, kako se je treba spoprijemati s skušnjavo, odkrijemo še več razlogov, da Jezusa častimo kot zvestega, poslušnega Sina, ki je že od vsega začetka svojega delovanja prenašal skušnjavo, a ni grešil. Mi pa, tako kot Adam in Izrael, smo neposlušni in grešimo. Kjer

BIBLIČNA TEOLOGIJA

smo mi skušani in se vdamo grehu, zvesti in ljubljeni Božji Sin Jezus ne klone.

Biblična teologija torej nedvomno vpliva na poučevanje v lokalni cerkvi. Odgovoriti pa si moramo na vprašanje: Kako to storiti? Kako uporabljati biblično teologijo, da bo delovala v praksi?

Preostanek poglavja bomo posvetili pregledu različnih orodij, ki jih lahko učitelji Svetega pisma uporabljajo, da bi vsak odlomek zvesto povezali z glavno svetopisemsko zgodbo. (V dodatku »Še nekaj primerov uporabe biblične teologije« pa si oglejte, kako biblično teologijo apliciramo na šest vzorčnih besedil.)

ORODJA IN KORAKI ZA PRIDIGANJE O KRISTUSU

Spodaj opisana orodja smo razdelili na dve kategoriji: orodja za proučevanje in orodja za ugotavljanje strukture zgodbe. Nekatera orodja namreč uporabljamo predvsem za opazovanje, pri čemer poskušamo razumeti besedilo v kontekstu kot tudi prvotno namero avtorja. Ta eksegetska orodja nam pomagajo razbrati pomen odlomka. Ugotavljamo namero človeškega avtorja v odnosu do prvotnih bralcev v konkretnem odlomku. Da bi si lahko čim bolj pomagali s temi orodji, vsako proučevanje začnimo z molitvijo in pozornim opazovanjem svetopisemskega besedila. To imamo v mislih, kadar rečemo, da si bomo besedilo *ogledali podrobno*.

Druga kategorija orodij so orodja za ugotavljanje strukture zgodbe. Z njimi si pomagamo pri ugotavljanju, kako se besedilo umešča v zgodbo celotnega Svetega pisma in kako prispeva k vrhuncu te zgodbe v osebi in delu Jezusa Kristusa. Poudarek

je na božanskem avtorju in sporočilu Svetega pisma kot celoti. To imamo v mislih, kadar rečemo, da si bomo besedilo *ogledali z razdalje*.

Ko apliciramo biblično teologijo, imamo na voljo najmanj pet »interpretacijskih očal«, skozi katera lahko gledamo, ko poskušamo ponižno in s pravilnim pristopom interpretirati odlomke. Ta očala nam kot kakšna varovalna ograja pomagajo, da ostanemo na pravi poti.

Oglejmo si vrste »interpretacijskih očal«, ki nam pomagajo, da ostanemo na pravi poti:

1. Kontekst
2. Zaveza
3. Kanon
4. Božji značaj
5. Kristus

Kontekst

Prvi korak pri biblični teologiji je ta, da vsako besedilo beremo v kontekstu. Kontekst so prva interpretacijska očala, skozi katera moramo preiskovati in razumeti *vsako* svetopisemsko besedilo. Razumevanje vseh svetopisemskih besedil se začne s pozornim branjem v kontekstu, pri čemer uporabljamo gramatično-historično metodo interpretacije.

Pri tej metodi upoštevamo dva konteksta, ki sta bistvene-ga pomena za razumevanje starozaveznih besedil: zgodovinski kontekst in literarni kontekst.

1. *Zgodovinski kontekst*. Kaj je bil v tem odlomku avtorjev namen za izvirne bralce? Prvotni, zgodovinski pomen odlom-

BIBLIČNA TEOLOGIJA

ka je edini objektivni nadzorni mehanizem, ki preprečuje, da bi iz besedila izpeljevali vsakovrstna napačna, subjektivna in samovoljna sporočila. Če razlagalec prezre neposredni pomen odlomka, se izgubi nadzor nad razlago in razlagalec odlomku samovoljno pripiše poljubni pomen.

Zgodovinski kontekst odlomka lahko zvesto doženemo tako, da si pomagamo z naslednjimi vprašanji:

- Kdo je bil avtor?
- Kdo je bilo avtorjevo izvirno občinstvo?
- Kdaj je bilo besedilo napisano? Ali v besedilu najdemo zgodovinske pokazatelje, iz katerih je mogoče to razbrati?
- Katere potrebe svojih poslušalcev je avtor poskušal obravnavati?
- Kaj je avtor izvirno nameraval sporočiti tem prvotnim bralcem?

Premislite npr. o vrednosti zgodovinskega konteksta pri proučevanju knjige *Žalostinke*. Te pesmi žalostinke so nastale po babilonskem uničenju Jeruzalema in templja leta 586 pr. Kr. (prim. Jer 52). Poznavanje tega zgodovinskega konteksta je ključnega pomena za pravilno interpretacijo in aplikacijo knjige.

2. *Literarni kontekst*. Ko pravilno ugotovite zgodovinski kontekst, ste pripravljeni, da prepoznate literarni kontekst odlomka. Najprej ugotovite vrst besedila, ki ga interpretirate.

V Stari zavezi morate npr. določiti, ali je odlomek, ki ga proučujete, pripoved, poezija, preroštvo, zakonodajno besedilo, modrostno besedilo ali apokaliptika. V Novi zavezi ločimo

tri besedilne zvrsti. Evangeliji (po Mateju, po Marku, po Luku in po Janezu) so zgodovinska poročila o Jezusovem življenju. Vsako izmed njih Jezusa predstavlja kot izpolnitev Božjih starozaveznih obljub, da bo na svet poslal Odrešenika za svoje ljudstvo. Evangelijem sledi zgodovinska pripoved z naslovom Apostolska dela, ki opisuje ustanovitev in širjenje cerkve. Apostolska dela in štiri Evangeliji so neke vrste zgodovinski spisi.

Tem knjigam sledijo t. i. epistole ali pisma. Njihovi avtorji so jih pisali kristjanom, da bi jih poučili o tem, kaj pomeni slediti Kristusu.

Zadnja besedilna zvrst v Novi zavezi je apokaliptično slovo in obsega eno samo knjigo: Razodetje. Avtor Razodetja, Janez, opisuje vizijo poslednjih časov, s čimer želi kristjane pripraviti in spodbuditi, da bi že v svojem zemeljskem življenju, že danes živeli za Kristusa.

Del prizadevanja za čim boljšo razlago Svetega pisma je torej v tem, da prepoznate besedilno zvrst odlomka ter ga v tej luči tudi berete, interpretirate in aplicirate. Ko ste določili besedilno zvrst, raziščite, kako je odlomek urejen. Začnite tako, da proučite besedišče in slovnico v odlomku. Išcite jasne pokazatelje strukture, besede ali povedi, ki se ponavljajo, in bodite pozorni na ton pisanja v odlomku.

Da bi lahko odlomek proučili v kontekstu, moramo jasno razumeti pomen odlomka v ožjem in tudi v širšem kontekstu. Kaj je pred odlomkom? Kaj odlomku sledi? Ožji kontekst je povezan s tem, kaj pomenijo vrstice, povedi, odstavki in poglavje ter kakšen je njihov medsebojni odnos. Širši kontekst je povezan s tem, kaj odlomek pomeni v luči celotne knjige in celotnega Svetega pisma.

»Kontekst je kralj.« Če se ne menimo za kontekst, izgubimo edini objektivni nadzorni mehanizem, ki preprečuje, da bi iz besedila izpeljevali vsakovrstna napačna, subjektivna in samovoljna tolmačenja. Vsak odlomek torej začnite brati z očali njegovega konteksta, ki ga je navdihnil Sveti Duh, in sicer z zgodovinskega kot tudi literarnega vidika.

Zaveza

Ko ste odlomek prebrali v njegovem kontekstu, ga morate prebrati v luči zaveze. Božje zaveze so kot jekleni tramovi, ki podpirajo kristocentrično zgodbo Svetega pisma. Zato je pomembno, da opazite katere koli strukture v besedilu, ki kažejo na zavezni razvoj v Božjem načrtu. Najprej ste raziskali zgodovinski kontekst in literarni kontekst, zdaj pa besedilo proučite tako, da ga preberete skozi očala zaveze. Božji načrt odrešenja se postopoma razodeva skozi celotno Sveto pismo; vrhunec tega razodevanja pa je Jezus Kristus. To Božje postopno razodevanje načrta spominja na razvoj semena v drevo. Za pravilno interpretacijo je ključnega pomena, da prepoznate, kako se odlomek umešča v ta zavezni razvoj.

Kot smo videli v tretjem poglavju naše knjige, je Bog skozi vso Prvo Mojzesovo knjigo vzpostavljajl odnose z določenimi ljudmi v določenih obdobjih prek zavez. Bog je v Svetem pismu sklenil zaveze z:

- Adamom (1 Mz 1–2; Oz 6,7),
- Noetom (1 Mz 9,8–17),
- Abrahamom (1 Mz 12,1–3; 15,1–21; 17,1–14),
- Mojzesom (2 Mz 19–25)

- in Davidom (2 Sam 7)
- ter novo zavezo (Jer 31,27–34; Ezk 36,24–28; Mt 26,27–30).

Kadar torej interpretirate svetopisemski odlomek, morate najprej določiti, pod upravo katerih zavez je bilo Božje ljudstvo v nekem trenutku svetopisemske zgodbe. Odlomek si oglejte skozi očala zaveze. Kako bi npr. interpretirali in aplicirali naslednje starozavezne odlomke?

- Navodila Noetu za izgradnjo ladje,
- ozemeljske obljube Abrahamu,
- prehranske predpise v Tretji Mojzesovi knjigi,
- obljube božanske zaščite za Davida.

Vsako od teh besedil je izrecno povezano s svetopisemsko zavezo. Za pravilno razumevanje in interpretacijo je ključno, da vemo, v kateri del svetopisemske zgodbe je odlomek umeščen.

Če pravilno prepoznate, s katero svetopisemsko zavezo je povezano starozavezno besedilo (in to velja za vsa besedila), vam to pomaga odlomek umestiti v svetopisemski potek zgodbe glede na odkupitveno zgodovino:

stvarjenje ⇒ padec ⇒ odkupitev ⇒ novo stvarstvo

Vsak dogodek v Svetem pismu je mogoče vrisati na ta zemljevid odkupitvene zgodovine. Odkupitvena zgodba vam pomaga določiti, na kateri točki v Božjem odkupitvenem načrtu je umeščeno vaše besedilo.

Razumevanje zaveznega konteksta je posebno pomembno tudi pri *apliciranju* Stare zaveze. Kako naj namreč razumemo in apliciramo zakone Tretje Mojzesove knjige, kot je npr. tale (19,19): »[Ne] oblači se z obleko, ki je tkana iz dveh različnih niti!« Ne moremo se od besedila kar neposredno pomakniti v lastno življenje – in sicer iz preprostega razloga: mi ne živimo pod moizesovsko zavezo, kar zadeva oblačila. Bog je dal Izraelu ta predpis v okviru zaveze z Mojzesom, da bi se Izraelci po obleki ločili od drugih ljudstev kot sveto, odbrano ljudstvo. Širše gledano je ta predpis del skupine predpisov v Tretji Mojzesovi knjigi 19, s katerimi Bog Izraelce poziva, da naj se prilagodijo Božji svetosti, s tem ko posnemajo oddeljenost v njegovem stvarstvu in se oddeljujejo od poganskih praks okoliških ljudstev.

Kot verujoči pa vemo, da je prišel Kristus in popolno izpolnil moizesovsko postavo ter s svojo žrtveno smrtjo in vstajenjem ustoličil novo zavezo. Vendar je cerkev – tako kot Izrael – poklicana, da bi postala sveto ljudstvo, kot je svet Gospod (1 Pt 1,14–16). Tisto, kar nas pod novo zavezo zamejuje kot izvoljeno ljudstvo, v katerem prebiva Božji duh, je dejstvo, da nas je Bog v Kristusu očistil krivde sredi sprijenega in sovražnega rodu.

Pri interpretaciji vsakega svetopisemskega besedila se moramo torej vprašati: Kam v zavezni zgodbi Svetega pisma je odlomek umeščen?

Kanon

Naslednja interpretacijska »očala«, na katera je treba pomisliti pri ukvarjanju z biblično teologijo, so očala kanona. To pomeni, da imejte vedno pred očmi načelo, da je najboljši razlagalec

Svetega pisma Sveto pismo samo. Ob branju odlomka iščite besedilne povezave z drugimi deli Svetega pisma.

To najlaže počnete, če uporabljate izvod Svetega pisma, ki je opremljen s sistemom sklicevanja. Sklicevalne označbe v večini izdaj Svetega pisma vam pomagajo najti sled do relevantnih navedkov, namigov in povezav v drugih delih Svetega pisma.

Če ste kdaj prebrali Staro zavezo od Prve Mojzesove knjige do knjige Malahija, ste opazili, kako polno samega sebe je Sveto pismo. S tem hočemo reči, da poznejši starozavezni pisci pogosto namigujejo na predhodne odlomke v kanonu, jih odzvanjajo ali bralce usmerjajo k njim. Tako se npr. Psalmi pogosto navezujejo na dogodke, ki so opisani v Peteroknjižju (gl. Psalm 8 in Psalm 95). Zadnji del knjige Daniela (od 9. do 12. poglavja) opisuje Danielovo videnje, ki nam pomaga interpretirati preroštvo, ki ga je prvotno prejel Jeremija (Jer 25,1–12; Dan 9,2).

Pri branju katerega koli svetopisemskega besedila se vprašajte: Katere povezave s preostalim Svetim pismom najdemo v tem besedilu? Preverite sklicevalne označbe v svoji izdaji Svetega pisma in si z njimi pomagajte pri razumevanju pomena odlomka v kontekstu celotnega kanona.

Še več: kadar interpretirate starozavezno besedilo, ki ga pozneje navajajo pisci Nove zaveze, tudi sami slédite novozaveznim razlagam in si z njimi pomagajte pri interpretaciji. Vprašajte se: Kako na mojo lastno interpretacijo vpliva to, kako je odlomek razumel novozavezni avtor?

Kanonično branje zahteva natančnost in trud. Med branjem opazujte naslednje:

BIBLIČNA TEOLOGIJA

1. *Teme*. Opazujte, kako so odlomki umeščeni v glavne svetopisemske teme, ki se raztezajo od Prve Mojzesove knjige do Razodetja. Nabor tem, kot so kraljstvo, stvarjenje, žrtev, sin, vera, milost in slava, vam bo pomagal besedilo umestiti v ustrezni kanonični kontekst, saj so te teme razširjene po vsem kanonu.

2. *Preroštvo*. Glejte nazaj in glejte naprej! Pričakujte izpolnitev preroštva na več stopnjah. Čudovit način iskanja kanoničnih povezav je ta, da starozaveznim prerokbam sledite do njihove izpolnitve v Kristusu.

3. *Tipologija*. Tipologija analizira vzorce v Novi zavezi. Vzorci se lahko kažejo v starozaveznih dogodkih, osebah ali institutih, ki nakazujejo prihodnost in so izpolnjeni v Novi zavezi. Svetopisemski zgodovinski vzorci nas učijo resnice o Kralju in njegovem kraljestvu.

Tako je bil npr. Adam *tip* Kristusa: »[...] je vendar od Adama do Mojzesa smrt kraljevala tudi nad tistimi, ki se niso pregrešili podobno kakor Adam. On pa je podoba njega, ki je imel priti.« (Rim 5,14) Ko Pavel cerkvi v Korintu opisuje Izraelovo tavanje po puščavi, pravi: »To se je onim zgodilo, da bi bili za zgled, zapisano pa je bilo v svarilo nam, nad katere je prišel konec vekov.« (1 Kor 10,11) Pashalno jagnje je bilo tip, ki je nakazoval na še večje brezmadežno Jagnje, ki bo zaklano, da bi tako rešilo Božje ljudstvo prek še večjega izhoda (2 Mz 12,1–13; Jn 1,36; 19,36; 1 Kor 5,7–8; 1 Pt 1,19; Raz 5,6).

Tipologija je nekaj drugega kot alegorija; pri slednji gre za samovoljne in zgolj jezikovne povezave med simbolom in

stvarjo, ki jo ta domnevno ponazarja. Tako npr. škrlatna vrv, ki jo je prostitutka Rahába spustila skozi okno svoje hiše v Jerihi, ni namig na Kristusovo kri. Če sta si dve stvari v Svetem pismu podobni, še ne pomeni, da gre za tip. Mogoče je najzanesljivejši način prepoznavanja tipa ta, da svetopisemskim avtorjem prepustimo, da povedo svoje prepričanje, s tem ko tip izrecno ukoreninijo v samem svetopisemskem besedilu.

4. *Obljuba in izpolnitev.* Bog je vedno zvest svojim obljubam. Mnoge obljube, ki jih je Bog dal v Stari zavezi, so se izpolnile v Novi. Ob branju Nove zaveze se morate ozirati nazaj, da vidite prvotno obljubo in ugotovite, kako se je izpolnila. Ali je obljuba doslej izpolnjena le delno in bo dokončno izpolnjena v prihodnosti? Ali pa je že povsem izpolnjena? Pozorno opazujte vidik že oz. *ne še* pri nekaterih obljubah, ki jih je izpolnil Kristus.

5. *Neprekinjenost in prekinjenost.* Kaj je enako kot prej in kaj se je spremenilo? Ali avtor v odlomku poudarja razlike ali podobnosti? Če npr. učite Prvo Mojzesovo knjigo 17, v kateri Bog Abrahamu zapove obrezo, vas kanonični kontekst napelje k premisleku o prekinjenosti, ki jo zasledimo v novozaveznih odlomkih, kot je npr. Pismo Galačanom 6,15: »Kajti niti obreza nič ne velja niti neobreza, ampak nova stvaritev.« Kaj se je spremenilo od Prve Mojzesove knjige 17 do Pisma Galačanom 6? Kaj je ostalo enako? Ukvarjanje s temi vprašanji vam bo v pomoč, da boste lahko jasneje prepoznali kanonične povezave, in vas bo usmerilo k osrednji vlogi, ki jo ima v Svetem pismu Kristusov prihod.

Božji značaj

Nespremenljiva stalnica, ki jo opazimo pri branju Svetega pisma, je Božji značaj. Brati moramo *teološko*. Vprašati se moramo:

- Kaj nam ta odlomek pove o Bogu?
- Kateri Božji atributi so izpostavljeni v odlomku?
- Katere teološke teme najdemo v odlomku?
- Kaj iz teh teoloških tem izvemo o Kristusu?

Bog Stare zaveze je isti kot Bog Nove zaveze. Bog in Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa je Bog Abrahama, Izaka in Jakoba. »Jezus Kristus je isti, včeraj in danes in na veke.« (Heb 13,8) Zato bodite še posebno pozorni, kadar svetopisemska besedila govorijo o tem, kdo je Bog in kakšen je.

Vprašajte se: Kaj iz tega odlomka izvem o Božjem značaju? Takšna »očala« so izjemno koristna pri proučevanju psalmov. Tako je npr. večji del Psalma 90 Mojzesovo premišljevanje v molitvi o nespremenljivem Božjem značaju. Bog je večni (v. 2.4); kot mogočen Stvarnik suvereno vlada nad življenjem in smrtjo (v. 2–3.5–6); je Bog svete jeze (v. 7–9.11); je tudi Bog usmiljenja, sočutja in stanovitne ljubezni (v. 13–14); je veličastno mogočen in lep (v. 16–17). Zavedajte se tega in občudujte Božji značaj.

Kristus

Vrhunec vsega, kar smo povedali doslej, so ta zadnja interpretacijska očala. Najboljše smo prihranili za konec.

Brati moramo *kristološko*. Ne glede na to, iz katerega odlomka poučujete, se morate vedno vprašati, kako je odlomek

povezan z osebo in delom Kristusa. Kadar koli odprete Sveto pismo, poskusite ugotoviti, kako se to besedilo umešča v véliko zgodbo. Videli ste, da je Jezus glavni junak; vprašajte se torej:

- Kaj odlomek razkriva o Jezusu Kristusu, njegovem življenju in delu?
- Ali besedilo nakazuje Kristusov prvi prihod?
- Ali je izraženo pričakovanje Kristusove vrnitve?
- Kako evangelij vpliva na moje razumevanje besedila?
- Kako je v besedilu izraženo pričakovanje evangelija ali kakšen je razmislek o evangeliju?

Kot smo videli v drugem poglavju te knjige (gl. predvsem str. 22, »Najboljše svetopisemsko proučevanje vseh časov«), je sam Jezus učil tak kristocentrični način branja, predvsem Stare zaveze.

SKLEP

Sveto pismo je najdragocenejše, kar premore ta svet. V njem najdete nebeško modrost in pristne prerokbe živega Boga. Naj nas Bog naredi zveste, da bomo pripravili svoje srce za preiskovanje, uresničevanje in poučevanje Božje besede (Ezr 7,10). Če želimo postati zvesti razlagalci Božje besede, pa moramo pomagati tudi drugim, da bodo na podlagi celotnega Svetega pisma spoznavali in ljubili Jezusa.

Tako nam pomaga biblična teologija; tako preobraža poučevanje v lokalni cerkvi.

A to še ni vse.

BIBLIČNA TEOLOGIJA OBLIKUJE POSLANSTVO CERKVE

Sveto pismo je dolga in čudovita, od Boga navdihnjena knjiga. Naš cilj pri tej knjižici je, da bi vam pomagali bolje razumeti glavno sporočilo Svetega pisma. To je ključnega pomena – če namreč zgrešimo bistvo Svetega pisma, so posledica lažni evangeliji, lažni spreobrnjenci in lažne cerkve. Popači se tudi razumevanje poslanstva cerkve. Mogoče se spomnite, da smo na začetku knjižice opisali več študij primerov. Zdaj že zmoremo vsakega izmed njih ovrednotiti glede na svetopisemsko zgodbo, kot smo jo orisali v tretjem in četrtem poglavju.

CERKEV EVANGELIJA BLAGINJE

Cerkve, ki zagovarjajo heretični evangelij blaginje, so nespoštljive do Kristusa in zmanjšujejo krščansko upanje. S takšnim smrtonosnim, prevarantskim popačenjem krščanstva na mnoge načine sramotijo Kristusa. Zagovorniki tega heretičnega pogleda izrabljajo Jezusa in zaupanje vanj kot sredstvi za doseganje zemeljskih ciljev, namesto da bi osebo in delo Jezusa

Kristusa poveličevali. Iz svetopisemske zgodbe je razvidno, da največja težava, s katero se grešniki v tem življenju spoprijemajo, ni brezposelnost, malodušnost ali rak – temveč je to večna jeza svetega, dobrega Boga. »Kdor veruje v Sina, ima večno življenje; kdor pa ne veruje v Sina, ne bo videl življenja, ampak ostane nad njim Božja jeza.« (Jn 3,36) Evangelij blaginje je popolno nasprotje resničnega evangelija.

Bog Oče ni poslal ljubljenega Sina na svet zato, da bi mi obogateli, temveč da bi nas za vedno spravil s samim sabo. »Kristus Jezus je zato prišel v svet, da bi rešil grešnike, med temi pa sem prvi jaz.« (1 Tim 1,15b)

Pridigarji evangelija blaginje namesto veselja v Kristusu – v katerem so »skriti vsi zakladi modrosti in spoznanja« ter »vsakršni duhovni blagoslovi« v nebesih (Ef 1,3; Kol 2,3) – v prazno obljublajo zdravje, bogastvo in srečo. Pravijo, da bodo imeli vsi Jezusovi učenci že v tem življenju v izobilju takšnih blagoslovov.

Trpeči služabnik pa je svojim privržencem obljubil nekaj povsem drugačnega: »Na svetu imate stisko [...]« (Jn 16,33b)

Biblična teologija nam pomaga razumeti, da je treba Jezusa Kristusa zvesto oznanjati kot namen, cilj in središče Svetega pisma, kajti »[vse] Božje obljube imajo v njem svoj da« (2 Kor 1,20). Junak je Jezus, in ne kdo izmed nas.

Kot potomec Abrahama je Jezus Kristus tisti, v katerem Bog izpolnjuje obljube, dane Abrahamu. Pavel nam pove: »No, obljube so bile izrečene Abrahamu in njegovemu potomcu. Ne pravi »in potomcem«, kakor če bi šlo za mnoge, temveč kakor za enega: *in tvojemu potomcu*, ki je Kristus.« (Gal 3,16) Jezus Kristus, potomec Abrahama, je prišel ustvariti ljudstvo iz vseh narodov za lastno sla-

vo prek svojega življenja, smrti in vstajenja. Svojega Svetega Duha daje vsem, ki jih je odkupil, kot poroštvo in pečat obljubljenе prihodnje dediščine (Ef 1,13–14). Ni torej »naša« vera tisto, kar nam zagotavlja odrešenje, temveč je to osupljiva milost našega Odrešenika. Izkrivljanje tega dejstva je nespoštovanje Jezusa.

Evangelij blaginje in cerkve, ki ga učijo, zmanjšujejo tudi kristjanovo upanje na večnost z Bogom. Biblična teologija nam pomaga razumeti, da odkupljeni v Jezusu danes živijo kot tisti, »nad katere je prišel konec vekov« (1 Kor 10,11). Kristjani živijo med dvema dobama, v napetosti med *že* in *ne še*. Kristus je *že* prišel, a se še *ni* vrnil, da bi v polnosti vzpostavil svoje večno kraljestvo. Jezus je – pred dva tisoč leti s svojo spravitveno smrtjo ter zmagoslavnim vstajenjem in vnebohodom – *že* premagal smrt; še vedno pa čakamo dne, ko smrti ne bo več (Raz 21,4).

Kot Kristusovi služabniki bi zato morali razumno in trezno pričakovati vrnitev gospodarja (1 Pt 1,13). To svetopisemsko upanje nam pomaga spregledati laž pridigarjev in cerkva, ki učijo evangelij blaginje in nam obljublajo najboljše življenje zdaj.

Kristjanovo najboljše življenje ni *zdaj*. Naše *najboljše življenje* se začne, ko se začne naše *blaženo upanje*. Tega upanja ne more dati finančna varnost ali zdravnikovo zagotovilo, da smo zdravi. Ne more ga dati nov avto, napredovanje v službi ali kateri koli človeški odnos.

Naše blaženo upanje ni nič manj kot »pojavitel slave vélikega Boga in našega odrešenika Jezusa Kristusa, ki je dal sam sebe za nas, da bi nas odkupil iz vse nepostavnosti in nas zase očistil kot lastno ljudstvo, ki je vneto za dobra dela« (Tit 2,13b–14).

Trpimo v tem padlem svetu in čakamo na slavo, ki se bo razodela. Tega smo se spomnili *že* v četrtem poglavju: »Verujoči

BIBLIČNA TEOLOGIJA

trpijo zdaj, a bodo poveličani v Kristusu, ko se vrne. To veličastno upanje nas celo sredi težkih preizkušenj in preganjanj navdihuje, da živimo v zaupanju in poslušnosti svojemu Gospodu.« (Gl. str. 64, »Kralj kraljuje«.) Po presoji biblične teologije se upanje evangelija blaginje izkaže za brezupno. Upanje kristjana je v *Kristusu* in se izpolni, ko so tisti, ki so bili opravičeni, končno s *Kristusom*; v njegovi navzočnosti uživajo polnost veselja in radosti brez konca.¹

CERKEV CIVILNEGA EVANGELIJA

Kristjani vse prepogosto navajajo »dragocene in največje obljube« (2 Pt 1,4) iz Svetega pisma, a jih pri tem narobe aplicirajo. Eno izmed oblik tega hudo napačnega razlaganja Svetega pisma najdemo v cerkvah, ki želijo oznanjevati t. i. civilni evangelij – sporočilo, ki večinoma zadeva »Boga in državo«. Civilni evangelij je stališče, da je posameznik kot državljan države, v kateri prevladuje krščanska moralnost, zaradi zgodovinskega krščanskega ozadja samodejno ali samoumevno kristjan; kolektivna »krščanska« kultura pri tem na splošno velja kot sopomenka Božjega izvoljenega ljudstva. To zgrešeno razumevanje svetopisemskih obljub izvira iz nerazumevanja dejstva, da svetopisemske zaveze dosežejo vrhunec v Kristusu in njegovi cerkvi. Takšno popačenje sporočila Svetega pisma ima za posledico popačenje razumevanja poslanstva cerkve.

Kako nas biblična teologija varuje pred civilnim evangelijem? Pomislimo npr. na pogosto navajano vrstico iz Druge kroniške knjige, vrstico 7,14. Kristjani katere koli nacionalnosti lahko zapadejo v skušnjavo, da bi vrstico aplicirali sami nase oz. na svojo državo, ne da bi se kaj dosti menili za ožji in širši

kontekst odlomka. Davidov sin in kralj Izraela Salomon je takrat pravkar končal projekt izgradnje templja: »Tako je Salomon dokončal Gospodovo hišo in kraljevo hišo; vse, kar je Salomon želel narediti v Gospodovi hiši in v svoji hiši, je srečno izpeljal.« (2 Krn 7,11) Gospod se je ponoči prikazal Salomonu in mu spregovoril (2 Krn 7,12). Nato beremo:

Če bom zaprl nebo in ne bo dežja, ali če bom velel kobilici, naj obžre deželno, ali poslal kugo med svoje ljudstvo, pa se bo moje ljudstvo, ki kliče nase moje ime, ponižalo, molilo in iskalo moje obličje ter se odvrnilo od svojih hudobnih poti, bom prisluhnil iz nebes, jim odpustil greh in ozdravil njihovo deželno. (2 Krn 7,13–14)

En namig, da je ta pogojna obljuba veljala izključno za starodavno Božje ljudstvo Izrael, najdemo v 13. vrstici. Salomon je že prej omenjal istečasne božanske sodbe zaradi Izraelovega greha – sušo, uničenje letine in smrtonosno bolezen – in sicer v molitvi ob posvetitvi templja v Jeruzalemu (2 Krn 6,26.28). Pozoren bralec Stare zaveze bo ta sklop prekletstev prepoznal tudi na seznamu opozoril, ki jih je Bog namenil Izraelu že pred vstopom v obljubljeno deželo (5 Mz 28,20–24).

Bog je svojemu starodavnemu ljudstvu izrekel mnoge obljube in opozorila, ki so bila vezana na njihovo poslušnost. Če so Izraelci zaupali Gospodu in zvesto ubogali njegov glas, so bili deležni Božjih blagoslovov. Če pa so ravnali neumno in niso bili poslušni njegovi dobri besedi, jim je napovedal sodbo in izgnanstvo (5 Mz 28,63–64). Kljub jasnim Božjim opozorilom Mojzesu, Davidu in Salomonu je Izrael hudo grešil; nazadnje se je kraljestvo razcepilo, tempelj je bil uničen,

Božje ljudstvo pa je bilo izgnano – natanko tako, kot je Bog napovedal.

Govorili smo že o vlogi Izraela v postopnem uresničevanju načrta odrešenja. V tretjem poglavju smo zapisali:

Ljudstvo Izrael, ki ga je Bog imenoval »moj prvorojenec« (2 Mz 4,22), je bil nekakšen duhovniški predstavnik v svetu – tako kot Adam. Bodite pozorni na to, kaj je Gospod rekel o Izraelcih: »Zdaj pa, če boste res poslušali moj glas in izpolnjevali mojo zavezo, mi boste posebna lastnina izmed vseh ljudstev, kajti moja je vsa zemlja. Vi mi boste kraljestvo duhovnikov in svet narod.« (2 Mz 19,5–6a) Božja namera je bila, da bi svetost Izraelcev odsevala Božjo svetost: »Bodite sveti, kajti jaz, GOSPOD, vaš Bog, sem svet.« (3 Mz 19,2b) Izrael naj bi Gospodu zaupal in ga ubogal – tako bo postal edinstveno ljudstvo, ki bo Gospodovo modrost prikazovalo vsem narodom sveta. S tem ko se bodo Izraelci držali Božjih zapovedi in jih izpolnjevali, bo svet videl Božjo modrost (5 Mz 4,4–6). (Gl. str. 39, »Kralj zapoveduje«.)

Ko je svetopisemska zgodba napredovala, smo videli, da se je v tistem, kar je Izraelu spodletelo, Jezus – resnični potomec Abrahama – izkazal kot zvesti Božji Sin. Odkupil si je ljudstvo. To ljudstvo, njegova cerkev, vključuje Jude in tudi pogane, po veri združene v Kristusovem evangeliju. Cerkev nebesom oznanja mnogovrstno Božjo modrost (Ef 3,10) in svetu razodeva edinstveno Božjo veličino (Mt 5,14–16). Apostol Peter cerkev opiše tako:

Vi pa ste izvoljeni rod, kraljevsko duhovništvo, svet narod, ljudstvo za Božjo last, da bi oznanjali odlike tistega, ki vas je poklical iz teme v svojo čudovito luč. Nekdaj niste bili ljudstvo, zdaj pa ste

Božje ljudstvo; *niste našli usmiljenja*, zdaj pa ste našli usmiljenje. (1 Pt 2,9–10)

Biblična teologija nam torej pomaga razumeti, da niti Američani niti kateri koli drug narod v današnjem svetu ni sveto Božje ljudstvo – razen cerkve. Amerika ni »mesto, ki stoji na gori« (Mt 5,14) – pač pa je cerkev to mesto.

Tak pogled varuje cerkev pred zmotnim prepričanjem, da je njeno poslanstvo ozdravljenje Amerike ali naše države ali katere koli druge države. Pač pa se Kristusovi privrženci trudijo, da bi bili v blagoslov vsem narodom, s tem ko oznanjajo dobro novico (Apd 8,4) in živijo kot služabniki Boga (1 Pt 1,13–17), ne glede na to, kam jih je Bog v svoji suverenosti postavil (Apd 17,26).

CERKEV V SLOGU LJUDSKE KUHINJE

Če ima cerkev pred očmi celotno zgodbo Svetega pisma, lahko v svojem poslanstvu bolje poudari, kar v zvezi s poslanstvom cerkve poudarja Bog. V prvem poglavju (str. 13) smo si ogledali primer cerkve v slogu ljudske kuhinje. Saj menda ni nič narobe, če hranimo lačne, skrbimo za brezdomce ali služimo ubogim? Kristjani si vendar moramo prizadevati, da bi lajšali trpljenje in pomagali soljudem, kadar je le mogoče – mar ne?

Vsekakor! Lokalne cerkve se morda zavzeto posvečajo takšnemu usmiljenemu služenju ljudem, ki so potrebni pomoči, in k temu spodbujajo svoje člane. Dejanja usmiljenja so prelepa priložnost, da ljudem v stiski pomagamo v osnovnih življenjskih potrebah in hkrati opozarjamo grešnike na najnujnejšo izmed vseh potreb: da se po veri v Jezusa Kristusa spravijo z našim svetim Stvarnikom.

To smo videli v četrtem poglavju:

Kdor ne uboga Kristusovih svetovnih pozivov k spreobrnjenju, bo deležen strašne sodbe, ko »se bo razodel z neba Gospod Jezus z angeli svoje moči in bo v plamenečem ognju kaznoval tiste, ki ne poznajo Boga in niso poslušni evangeliju našega Gospoda Jezusa« (2 Tes 1,7b–8). Ko se bo Kristus vrnil, bo svetovni upor proti njegovi dobri, pravični in sveti vladavini strt. Jezus je izjavil: »[Strahopetci] in neverniki, pokvarjenci in ubijalci, nečistniki in čarovniki, malikovalci in vsi lažnivci bodo dobili svoj delež v jezeru gorečega žvepla. To je druga smrt.« (Raz 21,8) (Gl. str. 69, »Kralj se vrne«.)

Biblična teologija nas tako prisili, da usmiljeno delovanje cerkve ovrednotimo v luči poslednjega dne. Ko nahranimo lačne in oblečemo gole, tistega dne zagotovo želimo slišati Kraljev odgovor: »Resnično, povem vam: Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili.« (Mt 25,40b)

Želimo pa tudi zagotoviti, da razdeljevanje brezplačne juhe ni edina dejavnost naše cerkve. Poklicani smo, da brezplačno razdeljujemo nekaj, kar lahko ljudi nasiti trajno in večno.

Človek naj ne živi samo od kruha,
ampak od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust.
(Mt 4,4b)

Naj je dejavna usmiljena pomoč ljudem v stiski še tako čudovita in v čast Kristusu, ne more in ne sme zmanjšati najvišje prioritete poslanstva cerkve: da oznanjuje evangelij. Samo evangelij je »Božja moč v rešitev vsakomur, ki veruje« (Rim 1,16b). Samo evangelij lahko odstrani strahovito gotovost večnega trpljenja.

Biblična teologija cerkvi pomaga, da ne spregleda tega streznjujočega dejstva.

CERKEV, KI POTRJUJE NEMORALNOST

Sveto pismo verujoče opominja, da si morajo prizadevati za svetost, saj brez nje nihče ne bo videl Gospoda (Heb 12,14). Žal pa številne cerkve po svetu danes odobravajo in potrjujejo dejanja, ki jih Božja beseda obsoja kot grešna (Rim 1,32; 1 Kor 6,9–10).

Božji ljudje se ne smejo prilagajati temu svetu, ampak so poklicani, da se preobražajo z obnovo svojega uma (Rim 12,2). Janez Jezusovo cerkev svari: »Ne ljubite sveta in tudi ne tistega, kar je v svetu! Če kdo ljubi svet, v njem ni Očetove ljubezni [...]« (1 Jn 2,15) Pa vendar je mnogo cerkva, ki pritrjujejo nemoralnosti in katerih glavna skrb je – kot je videti – da bi jih svet odobral.

Biblična teologija nas spominja na to, da si je poslanstvo cerkve vselej navzkriž s svetom. Cerkev Jezusa Kristusa je sestavljena iz spokorjenih, krščenih ljudi, ki verujejo v Jezusa Kristusa, tako da so jim bili odpuščeni vsi grehi in živijo nov, posvečen življenjski slog nasprotovanja in upiranja grehu (Rim 6,1–4). Verujoči se izrečejo za vdanost Kristusu po veri v evangelij in s tem trčijo ob nasprotovanje sveta, mesa in hudiča. To pomeni, da bo poslanstvo cerkve vselej vključevalo trpljenje.

Tega smo se spomnili v četrtem poglavju:

Naloga, ki jo je Jezus dal svojim cerkvam, je težavna in njena cena je visoka. Če želimo slediti Jezusu v veri in poslušnosti, bo to zagotovo vključevalo preganjanost in trpljenje zavoljo evangelija.

A ko se verujoči veselijo v upanju na Jezusovo vrnitev, se ozirajo tudi nazaj in se spominjajo, da je bil ta, ki je zdaj vstal in je povisan, tudi služabnik, ki je trpel in umrl.

Privrženecem je povedal: »Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali, preganjali in vse húdo o vas lažnivo govorili. Veselite in radujte se, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko. Tako so namreč preganjali že preroke, ki so bili pred vami.« (Mt 5,11–12) Pozneje je Pavel napisal: »Sicer pa bodo preganjani vsi, ki hočejo res pobožno živeti v Kristusu Jezusu.« (2 Tim 3,12) Verujoči trpijo v padlem svetu – tako kot vsi drugi. A v nasprotju z ljudmi, ki še vedno tičijo v svojih grehih, je Jezusovim privrženecem obljubljeno dodatno trpljenje ob spoprijemanju s sovražnostjo sveta, ki sovraži Gospoda in nasprotuje njegovemu ljudstvu. (Gl. str. 64, »Kralj kraljuje«.)

Poslanstvo cerkve torej ni v tem, da bi hlepela po minljivem odobravanju, ki ga ponuja svet, temveč da bi delovala za veliko veselje v nebesih (Lk 15,7.10). Kdaj se nebesa veselijo? Jezus je rekel: »Povem vam: Prav táko veselje bo vpríčo Božjih angelov nad enim grešnikom, ki se *spreobrne*.« (Lk 15,10)

Spreobrnjenje pomeni, da se zaradi Božjega usmiljenja v Jezusu odvrnemo od greha. Jezusova cerkev se torej v *dobro sveta svetu upira* ter ga poziva, naj se odvrne od greha in začne zaupati samo v Jezusa Kristusa, kajti on je »pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugače kot po [njem]« (Jn 14,6b). Prvo, kar je Jezus suvereno zahteval od sveta, je to, da se svet spreobrne: »Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo. *Spreobrnite se* in verujte evangeliju!« (Mr 1,15) Kristus je na ta svet prišel, da bi odrešil grešnike in jih pozval k spreobrnjenju. »K spreobrnjenju nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.« (Lk 5,32)

Zato ni nič presenetljivega, da so po prejemu Kristusovega Duha na binkošti Peter in preostali člani mlade cerkve začeli grešnike pozivati k spreobrnjenju in veri (Apd 2,37–41; gl. tudi 3,19; 8,22; 26,20). Bog zdaj »naroča, naj se vsepovsod vsi spreobrnejo« (Apd 17,30). Kot Kristusovi poslanci v njegovem imenu rotimo svet, da naj se spravi z Bogom (2 Kor 5,20).

Lokalne cerkve so ambasade ali oporišča evangelija. Najvišja prioriteta našega poslanstva mora biti oznanjevanje evangelija in pozivanje grešnikov, da se spreobrnejo – pri čemer se moramo ponižno spominjati, da smo bili tudi mi sami odrešeni izključno po milosti. »In taki ste bili nekateri. Toda bili ste umiti, posvečeni ste bili, opravičeni ste bili v imenu Gospoda Jezusa Kristusa in v Duhu našega Boga.« (1 Kor 6,11)

POVEZAVA MED BIBLIČNO TEOLOGIJO IN POSLANSTVOM CERKVE

Kot vidite, vaš pogled na svetopisemsko zgodbo korenito vpliva na to, kako vidite poslanstvo cerkve. Bodite pozorni na to, saj se bo ta pogled odražal v vašem pridiganju Božje besede (gl. peto poglavje), proračunu cerkve, opisu del in nalog pastorja in drugih cerkvenih delavcev ter opominjanju članov cerkve, kako morajo živeti.

Vrnimo se k svetopisemski zgodbi, kot smo jo spoznavali v tretjem in četrtem poglavju. Kako bi na podlagi poteka svetopisemske zgodbe opredelili poslanstvo cerkve? Na vprašanje lahko odgovorimo na dva načina – odvisno od tega, katero obdobje v življenju cerkve imamo v mislih: ko se cerkev zbira oziroma ko se razkropi. Kaj je torej poslanstvo cerkve? Jezus je rekel:

BIBLIČNA TEOLOGIJA

»Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite torej in *naredite vse narode za moje učence*: krščujte jih v ime Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih *izpolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal!* In glejte: jaz sem z vami vse dni do konca sveta.« (Mt 28,18b–20)

Jezus je torej s svojim velikim pooblastilom učence pozval, da naj zvesto in stanovitno živijo kot učenci ter da naj za učence naredijo tudi druge.²

Potemtakem je naše glavno poslanstvo, da živimo kot učenci in da druge *naredimo* za učence. Ko se cerkev zbere za skupnostno življenje, mora delo za vzgajanje učencev postati naša prednostna naloga.

Ko se zbere cerkev, se zbor kristjanov osredotoči na Božjo besedo. Beremo besedo, molimo Besedo, pridigamo Besedo, pojemo Besedo in »vidimo« Besedo v evangelijskih obredih krsta in Gospodove večerje.³ Ko se zberemo, poudarjamo oznanjevanje Kristusa na podlagi celotnega Svetega pisma, saj »je vera iz oznanjevanja, oznanjevanje pa je po Kristusovi besedi« (Rim 10,17). Pastorji si morajo prizadevati,

da se sveti usposobijo za delo služenja, za izgrajevanje Kristusovega telesa, dokler vsi ne pridemo do edinosti vere in do spoznanja Božjega Sina, do popolnega človeka, do mere doraslosti Kristusove polnosti. Tako ne bomo več nedorasli otroci, ki jih premetava in kot valove razburka vsak veter nauka v človeški zvižahnosti in pretkanosti, v blodnem zavajanju. (Ef 4,12–14)

Ko se cerkev zbere, moramo članstvo vzeti resno. Skrbno moramo upoštevati Kristusovi zapovedi v zvezi s krstom in Gospodovo večerjo. Zvesto izvajanje svetopisemskih obredov gre

z roko v roki z odgovornostjo skupnosti, da svetopisemsko sprejema nove verujoče kot člane, in tudi s cerkveno disciplino (Mt 18,15–17; 1 Kor 5,1–13). Zbrana cerkev, ki je razločno vidna, svéta in oddeljena od svetá, prikazuje medsebojno ljubezen, ki ni od tega sveta in katere gorivo je evangelij; po tej ljubezni pa lahko drugi spoznajo, da pripadamo Bogu. »Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste med seboj imeli ljubezen.« (Jn 13,35)

Naše poslanstvo je, da iz drugih ljudi naredimo učence za našega vstalega Kralja, po njegovem evangeliju, v moči njegovega Duha, na slavo Bogu Očetu.

Kot člani *smo* učenci in k temu smo poklicani ves čas – tako vsak zase kot skupaj z drugimi člani cerkve.

Ko se cerkev razkropi, si prizadevamo med ljudmi *delovati* kot Jezusovi učenci, ki oznanjajo odrešujoče sporočilo, kamor koli gredo, kajti: »*Kdor koli bo klical Gospodovo ime, bo rešen.*« (Rim 10,13) Molimo, da bi Gospod odrešil našo izgubljeno družino, prijatelje, sosede in sodelavce (Rim 10,1). Drzno in ponižno širimo besedo resnice, evangelij svojega odrešenja, kajti vera prihaja, kot rečeno, »iz oznanjevanja, oznanjevanje pa je po Kristusovi besedi« (Rim 10,17); in zato, ker je evangelij edina »Božja moč v rešitev vsakomur, ki veruje« (Rim 1,16).

Ko se cerkev razkropi, smo vsak na svoj način poklicani k čaščenju Kristusa. To pomeni, da ljubimo Gospoda in da ljubimo bližnjega na vseh življenjskih področjih. Biti Jezusov učenec pomeni, da vedno in povsod živiš njemu v slavo in deluješ zanj. »Kar koli že delate, delajte iz srca, kot da delate za Gospoda, ne za ljudi, saj veste, da boste v povračilo prejeli dediščino od Gospoda. Služite Gospodu Kristusu.« (Kol 3,23–24) Ne pri-

BIBLIČNA TEOLOGIJA

zadevamo pa si vsak zase, temveč kot člani občestva in skupnosti lokalne cerkve.

Naš trud, da bi živeli kot Kristusovi učenci, pomeni, da priznavamo pomen družine, poklicne kariere in sprostitev, ne da bi to malikovali. Pomeni, da smo pri obravnavi vprašanj pravičnosti in politike zvesti Svetemu pismu in hkrati skrbno pazimo, da bratom in sestram ne bi vsiljevali stališč v zvezi s postranskimi in spornimi zadevami.

Biti učenec pomeni, da v vsem želimo z dobrimi deli povečevati Boga in častiti Kristusa. Peter piše:

Lepo živite med pogani, tako da bodo, čeprav vas zdaj obrekujejo kot hudodelce, sprevideli vaša dobra dela in slavili Boga na dan obiskanja.

Zaradi Gospoda se podredite vsaki človeški ustanovi, bodisi kralju kot najvišjemu bodisi oblastnikom kot tistim, ki so od njega poslani zato, da kaznujejo hudodelce in dajo priznanje tistim, ki delajo dobro. Bog namreč hoče, da delate dobro in tako utišate nevednost nespametnih. Živite kot svobodni ljudje, vendar ne tako, da bi bila vaša svoboda zagrinjalo zla, ampak kot Božji služabniki. Vse spoštujte, brate ljubite, Boga se bojte, cesarja spoštujte. (1 Pt 2,12–17)

Zbrani in razkropljeni člani Kristusove cerkve tako poskušajo biti učenci in tudi druge narediti za učence, dokler se Kristus ne bo vrnil in bo zemlja polna spoznanja o njegovi slavi.

SKLEP

Lahko se zgodi, da spregledamo kaj prečudovito lepega, tudi če imamo to prav pred nosom.

12. januarja 2007 se je v ameriškem mestu Washington na postaji podzemne železnice L'Enfant Plaza pojavil mladenič in se namestil poleg koša za odpadke. Nosil je majico, kavbojke in kapo s šiltom. Iz kovčka je vzel violino, odprti kovček pa postavil na tla, tako da je bil obrnjen proti ljudem, ki so hodili mimo. Mladenič je nato zaigral.

Ura je bila 7.51 zjutraj – jutranja konica. V naslednjih 43 minutah je fant odigral šest klasičnih skladb, medtem ko je mimo prihitelo skoraj 1100 ljudi. Se bo kdo od mimoidočih ustavil in prisluhnil prelepi glasbi?

Violinist, ki je stal pred golo steno v zgradbi podzemne železnice, ni bil običajen ulični glasbenik. Imenoval se je Joshua Bell – eden najboljših klasičnih glasbenikov na svetu. Pri štirih letih se je izkazal za čudežnega otroka, zdaj je priznan virtuoz. S svojimi nastopi polni koncertne dvorane po vsem svetu. Glasba, ki jo je izvajal tistega jutra, je bila daleč od vsakdanje.

V tistih 43 minutah je Bell igral glasbene mojstrovine, ki so ostale žive stoletja, in nekatere izmed njih veljajo za najlepše skladbe vseh časov. To prečudovito glasbo je igral na eno najdragocenejših violin, kar jih je bilo kdaj izdelanih: na stradivarko iz leta 1713, vredno tri in pol milijona dolarjev.

Tistega petka, 12. januarja 2007 je imelo prek tisoč ljudi brezplačno vstopnico za prvo vrsto parterja na koncertu enega najznamenitejših glasbenikov na svetu – a le, če so imeli oči za gledanje in ušesa za poslušanje, da bi lahko uživali v tem neverjetnem privilegiju. Pa vendar se je tisto jutro na postaji podzemne železnice ustavila le peščica mimoidočih, ki so nato prisluhnili Bellovemu prečudovitem igranju.¹

Takšna situacija je blizu nam vsem. Prezaposlenost v življenju, hitenje od enega do drugega opravka in storilnostna naravnost imajo lahko nehotene posledice: oslepijo nas za vse, kar je resnično pomembnega, resnično lepega in dragoce-nega – tudi če imamo to pred nosom. Življenje v tem padlem svetu zlahka »cepi« naše srce tako, da se ne znamo več čuditi, ne znamo več občutiti strahospoštovanja, tudi če imamo privilegij, da zremo nekaj resnično osupljivega, neverjetnega ter veličastno lepega.

Jaz (*Nick*) to občutim kdaj ob prebiranju Svetega pisma. Mogoče se vam godi podobno. Čeprav vem, da je Božja beseda slajša kot med in dragocenejša od zlata (Ps 19,11), v praksi pogosto stežka verjamem, da je tako. Prezrem slavo, ki jo imam pred nosom. Ne zmorem se ustaviti, da bi potrpežljivo in v molitvi prisluhnil simfoniji Svetega pisma.

Toda avtorja kljub vsemu še naprej ponižno upava in moliva k Bogu, da ste ob branju te knjige okusili in opazili nekaj tega čudenja in strahospoštovanja ter privilegija, da lahko poznate in ljubite Jezusa Kristusa, kot se je razodel v Svetem pismu. Upava in moliva, da zdaj bolj razumete, zakaj je biblična teologija tako čudovita. Jezus Kristus je izvir, iz katerega pritekajo vsi blagoslovi; biblična teologija pa je svetopisemski

zemljevid, ki nas vodi k temu večnemu izviru. Sveti Duh nam postopoma pomaga, da sprevidimo, kako nas veličastni zemljevid Svetega pisma vodi k našemu vstalemu, vladajočemu Kralju ter njegovemu načrtu, da s krvjo odkupi svoje ljudstvo sebi v slavo in hvalo.

Tako kot učenca na poti v Emavs tudi midva upava in moliva, da bi se nam popolnoma odprle oči in um (Lk 24,31.45) ter bi *prepoznali* Jezusa v celotnem Svetem pismu – zato, da bi ga lahko *ljubili* z vsem srcem in ga razbirali iz vsega Svetega pisma (Lk 24,32). To je najmanj, kar si zasluži.

Apostol Peter je v svojem prvem pismu zapisal:

To odrešitev so preiskovali in se vanjo poglobljali preroki, ki so prerokovali o milosti, ki je bila namenjena vam. Skušali so dogmati, na kateri in na kakšen čas je meril Kristusov Duh, ki je bil v njih in je vnaprej pričeval o trpljenju, namenjenem Kristusu, in o poznejšem poveličanju. Njim je bilo razodeto, da niso služili sebi, ampak vam, v tem, kar so vam zdaj sporočili tisti, ki so vam po Svetem Duhu, poslanem iz nebes, oznanili evangelij. In to so stvari, v katere želijo pogledati angeli. (1 Pt 1,10–12)

Veličastno odrešenje, ki ga imamo v Kristusu, so prerokovali in napovedovali starozavezni Božji preroki in s tem se zdaj zavzeto ukvarjajo Božji angeli. Razmišljajte o tem, kakšen privilegij imamo v Kristusu! Potem pa po Božjem Duhu ponižno in v molitvi raziskujte njegovo prečudovito Besedo – in odkrivali boste vedno novo bogastvo njegove veličastne milosti v Jezusu.

Dodatek

ŠE NEKAJ PRIMEROV UPORABE BIBLIČNE TEOLOGIJE

Kadar se (*Nick*) od koga učim česa novega, mu pogosto rečem: »Prosim, pokaži mi; ni dovolj, če mi samo poveš.« V nadaljevanju boste našli nekaj primerov bibličnoteološkega proučevanja raznovrstnih svetopisemskih besedilnih zvrsti. Vsak odlomek najprej na grobo umestim v kontekst, nato pa pokažem, kako nam biblična teologija pomaga odlomek osvetliti s kristocentričnega vidika.

Najprej si bomo ogledali tri starozavezna, nato pa tri novozavezna besedila; na primerih bomo videli, kako je besedila mogoče brati skozi »očala« biblične teologije.

»BLAGOSLOVLJEN BOŠ V MESTU« (5 MZ 28,1–6)

Videli smo, da trganje odlomkov iz konteksta vodi v samovoljno interpretacijo. Z drugimi besedami: če svetopisemsko besedilo interpretiramo zunaj njegovega konteksta, mu lahko pripisemo, da pravi kaj, česar v resnici ne pravi.

Oglejmo si npr. naslednje besede s konca Pete Mojzesove knjige:

Če pa boš natančno poslušal glas Gospoda, svojega Boga, in vestno izpolnjeval vse njegove zapovedi, ki ti jih danes dajem, te bo Gospod, tvoj Bog, postavil visoko nad vse narode na zemlji. In nadte bodo prišli vsi ti blagoslovi in te dosegli, če boš poslušal glas Gospoda, svojega Boga. Blagoslovljen boš v mestu in blagoslovljen boš na polju. Blagoslovljen bo sad tvojega telesa, sad tvoje zemlje, sad tvoje živine, prireja tvojega goveda in prirastek tvoje drobnice. Blagoslovljena bosta tvoj koš in tvoje nečke. Blagoslovljen boš ob prihodu in blagoslovljen boš ob odhodu. (5 Mz 28,1–6)

Učitelji evangelija blaginje pomen tega odlomka popačijo v nekaj takega: »Bog ti obljublja blagoslove! Bog obljublja, da te bo povišal. Obljublja, da bodo nadte prišli blagoslovi. Obljublja, da boš blagoslovljen v svojem mestu in pri delu. Obljublja, da bodo blagoslovljeni tvoji otroci in tvoja letina in tvoja živina in tvoje črede. Narediti moraš samo to, da ga zvesto ubogaš in izpolnjuješ njegove zapovedi – in boš blagoslovljen v vsem: družbeno, fizično in finančno. To blagoslovljeno življenje imaš na dosegu roke. Samo ubogaj Gospoda.«

Bodimo pozorni na to, da je v odlomku res prikazana neločljiva povezava med poslušnostjo in blagoslovom. Če ni poslušnosti, ni blagoslova. A ko se zgodba o Izraelu začne razvijati, postane jasno, da Izraelci ne bodo ubogali Gospoda. Le preberite preostanek Pete Mojzesove knjige. Če kateri koli pridigar v tem odlomku vidi evangelij blaginje, to pomeni, da je pozabil na kontekst odlomka in na potek svetopisemske zgodbe.

Kako nam biblična teologija pomaga zvesto interpretirati ta odlomek? Začnimo tako, da premislimo o zaveznem kontekstu odlomka. V Peti Mojzesovi knjigi 28 Mojzes Izraelcem naroči, da morajo biti Božji besedi poslušni zaradi zaveze, ki

jo je Bog sklenil z njimi na gori Sinaj. Mojzes jim posreduje različne Božje blagoslove za poslušnost (28,1–14) in strašna prekletstva za neposlušnost (28,15–68).

Bodite pozorni na to, da je Mojzes precej več časa posvetil razčlenjevanju prekletstev kot blagoslovov. To nam pove, da Mojzes sam ni bil prepričan, da bo Izrael po njegovi smrti ubogal Gospoda – kaj šele takrat, ko jih bo Józue pripeljal v obljubljeni deželo. Ko je Mojzes premišljeval o bližnji prihodnosti Izraela, je slutil neubogljivost, malikovalstvo in izgnanstvo – in ne zvestobe, blagoslovov in blaginje.

Izrael za časa Mojzesa ni ubogal Gospoda. Le zakaj bi se to spremenilo po Mojzesovi smrti? Gospod je celo rekel Mojzesu, da bodo Izraelci kmalu prelomili zavezo, ki jo je z njimi sklenil na Sinaju, saj bodo neposlušni in bodo malikovali: »In Gospod je rekel Mojzesu: »Glej, ti boš legel k svojim očetom. To ljudstvo pa se bo vzdignilo in se bo v svoji sredi vlačugalo s tujimi bogovi dežele, v katero pojde. Mene pa bo zapustilo in prelomilo mojo zavezo, ki sem jo sklenil z njim.« (5 Mz 31,16; gl. tudi 31,24–29)

Iz konteksta odlomka jasno razberemo, da Izraelci niso hoteli in niso mogli biti poslušni Božji zavezi.

Tudi mi ji ne moremo biti. Tudi mi si, enako kot Izraelci, zaslužimo Božja prekletstva, ne blagoslovov. Božji zakon zahteva popolno poslušnost – a Izraelci so bili in tudi mi smo v srcu grešni in nagnjeni k zlu (1 Mz 6,5; 8,21; 5 Mz 31,21). Pogosto nam spodleti, zato je naše edino upanje za blagoslove to, da namesto nas kdo drug zmore popolno poslušnost; da kdo drug prevzame prekletstva, ki si jih zaslužimo zaradi svoje neposlušnosti; da nam kdo drug dá novo srce in uboga Božje ukaze.

Mojzes je razumel, da Božje ljudstvo obupno potrebuje novo zavezo. In natanko o tem govori Peta Mojzesova knjiga 29–30! Mojzes je zrl v daljno prihodnost in tam videl upanje: »Gospod, tvoj Bog, bo obrezal tvoje srce in srce tvojega zaroda, da boš z vsem srcem in vso dušo ljubil Gospoda, svojega Boga, da boš živel.« (5 Mz 30,6; gl. Jer 31,33; 32,39–40; Ezk 11,19; 36,26–27; Kol 2,11) Bog bo v prihodnosti sklenil novo zavezo s svojim ljudstvom.

A pozor, to še ni vse: prišel bo nekdo – prerok, podoben Mojzesu (5 Mz 18,15.18; Lk 7,16), ki bo popolnoma, z vsem srcem, dušo, umom in močjo ubogal Boga; ki bo dopolnil vso postavo (Mt 5,17) ter svojemu ljudstvu zagotovil novozavezne blagoslove (Lk 22,20). Ime mu je Jezus.

Toda da bi lahko ljudstvu omogočil te blagoslove, je moral prevzeti njim namenjena prekletstva. Pavel v Prvem pismu Galačanom navaja prvo Mojzesovo knjigo 27,26: »Vse tiste, ki se naslanjajo na dela postave, pa zadene prekletstvo. Kajti pisano je: *Preklet je vsak, ki ne vztraja pri vsem, kar je zapisano v knjigi postave, da bi to izpolnjeval.*« (Gal 3,10)

Zato, pravi Pavel, je bil Jezus Kristus, pravični, namesto nas obsojen na križu: »Kristus pa nas je odkupil od prekletstva postave tako, da je za nas postal prekletstvo. Pisano je namreč: *Preklet je vsak, kdor visi na lesu.* To se je zgodilo zato, da bi Abrahamov blagoslov prešel v Kristusu Jezusu k poganom in da bi mi po veri prejeli obljubo Duha.« (Gal 3,13–14)

Pridigarji evangelija blaginje in drugih lažnih sporočil učijo, da Sveto pismo govori o nas – v resnici pa govori o Kristusu.

»BOG SEDI NA PRESTOLU SVOJE SVETOSTI« (PS 47,9)

V tretjem in četrtem poglavju naše knjižice smo obravnavali pomembno temo Božjega kraljstva, ki se razteza po vsem Svetem pismu. Oglejmo si npr. naslednjo vrstico iz Psalmov:

Bog kraljuje nad narodi,
Bog sedi na prestolu svoje svetosti. (47,9)

Psalm 47 je poziv vsemu svetu, »vsem ljudstvom«, da naj vriskuje vzklikajo Bogu (47,2). Zakaj?

Zakaj Gospod, Najvišji, je strašen,
velik kralj nad vso zemljo. (47,3)

Gospoda bi morala slaviti vsa zemlja, saj je on edini Kralj nad vso zemljo. Podobno zgradbo najdemo v Psalmu 47,7–8, kjer je 7. vrstica poziv k prepevanju Bogu, 8. vrstica pa razloži, zakaj tak poziv: »Zakaj Bog je kralj vse zemlje [...]« (8b)

To nas pripelje do 9. vrstice:

Bog kraljuje nad narodi,
Bog sedi na prestolu svoje svetosti.

Ta vrstica nas uči, da Bog vlada nad vsemi narodi. Kljub njihovi neubogljivosti Bog kraljuje nad njimi. Sveti Bog Izraela sedi na svojem svetem prestolu. Bog kraljuje. Ena izmed glavnih tem psalmov je vesoljno Božje kraljevanje. Čudoviti refren »Gospod kraljuje« se ponovi v več psalmih (gl. Ps 93,1; 97,1; 99,1)!

Dodatek

Zakaj Gospod je velik Bog,
velik kralj nad vsemi bogovi. (Ps 95,3)

Če na besedila pogledamo z razdalje, vidimo, kako tema Božjega kraljstva osvetljuje problem greha. Vse od tretjega poglavja Prve Mojzesove knjige naprej nam Sveto pismo pripoveduje žalostno zgodbo o ljudstvih, ki se Bogu upirajo, namesto da bi ga častili. To po vsem svetu razširjeno uporništvo se je jasno pokazalo v ošabnem načrtu izgradnje stolpa v Babélu (1 Mz 11,1–9): »Rekli so: ›Dajmo, sezidajmo si mesto in stolp, katerega vrh naj sega do neba, in naredimo si ime, da se ne bomo razkropili po vsej zemlji!« (11,4). Bog je grešna prizadevanja v Babélu onemogočil; izbral je Abrama in obljubil, da bo povečal njegovo ime (1 Mz 12,1–3). Posledica tega bo, da bodo prek Abrahamovega rodu blagoslovljeni vsi narodi zemlje (1 Mz 17,4–6; 22,17–18).

Zanimivo je, da v Psalmu 47 najdemo namig na Božjo obljubo Abramam (Abrahamu), in sicer v zadnji vrstici:

Knezi ljudstev se zbirajo,
ljudstvo Abrahamovega Boga;
zakaj štiti zemlje pripadajo Bogu,
nad vse je povzdignjen. (47,10)

Psalm je zazrt v prihodnost, k dnevu, ko bodo narodi priznali Boga Izraela kot vélikega Kralja vseh narodov. In še več: narodi sami – tu jih predstavljajo »knezi ljudstev« – se bodo zbrali kot »ljudstvo Abrahamovega Boga«.

Knjiga Psalmi se začne tako, da kralji besnijo proti Bogu in njegovemu Maziljencu (Ps 2,1–3). Iz Psalmal 47,8–9 pa izvemo,

da bodo nekega dne voditelji vseh narodov oboževali in častili Gospoda, ki sedi na prestolu.

Natanko isto najdemo na koncu Svetega pisma, v videnju Božjega prestola v Razodetju 4–5. Janez vidi Božji prestol v nebesih – prestol svetega, vsemogočnega Gospoda Boga, ki »je bil, ki je in ki pride« (Raz 4,8). V Razodetju 5 Janez zasliši novo pesem o Levu in Jagnjetu, ki sedi na prestolu. Jagnje je vredno časti. Zakaj?

[...] ker si bilo zaklano in si s svojo krvjo odkupilo Bogu
ljudi iz vsakega rodu, jezika, ljudstva in naroda [...] (5,9b)

To, da narodi sveta častijo Boga, je bilo kupljeno s krvjo Jagnjeta, ki kraljuje in sedi na prestolu.

In kako se ljudstvo odzove na tako veličastno dejanje Najvišjega? Beremo:

In vse stvari, ki so na nebu, na zemlji, pod zemljo in na morju,
in sploh vse, kar je v njih, sem slišal, kako so govorile:

»Sedečemu na prestolu in Jagnjetu
hvala in čast, slava in mogočnost
na veke vekov.« (Raz 5,13)

Nekega dne bodo vsa ljudstva »[ploskala] z rokami in [vzklikala] Bogu z glasom vriskanja« (Ps 47,2) – zaradi Jagnjeta, ki je bilo zaklano namesto njih. Božje Jagnje, ki kraljuje in sedi na Božjem prestolu, bo prejelo »nagrado svojega trpljenja«: vsa ljudstva ga bodo večno slavila in se veselila.

»SIN MOJ, ČE SPREJEMAŠ MOJE IZREKE« (PRG 2,1–6)

Pri nekaterih delih Stare zaveze se nam zdi, da jih lažje povežemo s Kristusom kot druge. Zdi se nam npr. da katero izmed preloštev lažje navežemo nanj kot eno izmed poglavij Pregovorov.

Kako se torej modrostne knjige navezujejo na Kristusa? Na kratko si oglejmo Pregovore 2,1–6:

Sin moj, če sprejemaš moje izreke
in hraniš pri sebi moje zapovedi,
tako da tvoje uho posluša modrost,
da nagibaš svoje srce k razumnosti,
da, če kličeš razsodnost,
daješ svoj glas razumnosti,
če jo iščeš kakor srebro,
jo odkopavaš kakor zaklade,
tedaj boš razumel strah Gospodov
in boš dosegel spoznanje Boga.
Kajti Gospod daje modrost,
iz njegovih ust prihajata spoznanje in razumnost.

Kot kaže, je ključno sporočilo odlomka v tem, da ti bo Bog dal modrost, če jo boš iskal. Pisec odlomka modrost vzporeja s »spoznanjem in razumnostjo« (2,6), »strahom Gospodovim« in »spoznanjem Boga« (2,5). Z drugimi besedami, Pregovori 2,1–6 so podrobnejša obravnava Pregovorov 1,7a: »Strah Gospodov je začetek znanja [...]« Modrost – strah Gospodov – je v tem, da goreče poslušamo in ubogamo očetove »izreke« in »zapovedi«.

Oglejmo si odlomek z razdalje in pomislimo, na katerem mestu se ta pregovor umešča v svetopisemsko zgodbo. V Pregovorih 1,1 odkrijemo, da je kralj Salomon napisal vsaj uvodne dele

te knjige. Davidov sin Salomon je bil maziljeni kralj Izraela. Bog je Davidu obljubil, da bo eden izmed njegovih sinov posrednik Božje vladavine izraelskemu ljudstvu, prek ljudstva pa narodom sveta. Narodi se bodo morali ozreti k Izraelu – tega vodi moder kralj, ki vse dni premišljuje Božjo besedo (5 Mz 17,18–20) – ter v njem videti modro, razumno ljudstvo (5 Mz 4,6).

V Pregovorih torej vidimo, kako Bog uporablja svojega posebej imenovanega sina, kralja Salomona, da bo druge sinove vodil po poti modrosti. Oglejmo si Pregovore 1,8:

Poslušaj, sin moj, vzgojo svojega očeta,
ne zametuj nauka svoje matere.

Takšno očetovsko modrost najdemo v odlomku Pregovori 2,1–6, ki se začne z nagovorom »Sin moj«. Toda kako nas odlomek usmerja h Kristusu?

Prvič, odlomek nas usmerja h Kristusu prek avtorstva. Davidov sin Salomon nas usmerja naprej, k resničnemu Davidovemu sinu, ki bo še prišel.

Drugič, pomislite na svetopisemsko temo modrosti in na to, kako bo modrost zaznamovala prihajajočega Kralja iz Davidovega rodu. Seveda je Salomon slovel po svoji modrosti. »Bog je dal Salomonu modrost in izredno bistrumnost in širino duha kakor sipine ob morskem obrežju. Salomonova modrost je presegala modrost vseh sinov Vzhoda in vso egipčansko modrost.« (1 Kr 5,9–10)

Tudi obljubljeni Mesija bo moder sin, ki bo v modrosti prekašal samega Salomona. Ta sin bo opisan kot nekdo, na komer bo počival duh modrosti in razumnosti:

Dodatek

Mladika požene iz Jesejeve korenike,
poganjek obrodi iz njegove korenine.
Na njem bo počival Gospodov duh:
duh modrosti in razumnosti,
duh svéta in moči,
duh spoznanja in strahu Gospodovega.
(Iz 11,1-2; gl. tudi Iz 50,4-5)

Ko se torej ozremo k Novi zavezi, najdemo odlomke, ki Jezusa opisujejo kot mladeniča, polnega modrosti: »Otrok pa je rasel in se krepil. Bil je vedno bolj poln modrosti in Božja milost je bila z njim.« (Lk 2,40) Jezus je hrepenel po tem, da bi bil v Očetovi hiši (Lk 2,49). Pozneje se je izrecno primerjal s Salomonom: »Kraljica Juga bo ob sodbi vstala s tem rodом in ga obsodila, kajti prišla je s konca zemlje, da bi slišala Salomonovo modrost; in glejte: več kakor Salomon je tukaj.« (Mt 12,42; gl. tudi Lk 11,31)

Ko je Jezus učil v shodnici, so se ljudje zelo čudili: »Od kod temu ta modrost in ta mogočna dela?« (Mt 13,54b) Apostol Pavel pravi, da je Kristus Božja moč in Božja modrost (1 Kor 1,24) ter tisti, v katerem »so skriti vsi zakladi modrosti in spoznanja« (Kol 2,3).

Celotno knjigo Pregovori moramo torej brati z razumevanjem, ki nam ga omogoča le biblična teologija: Jezus dopolnjuje Salomonovo modrost *in* Salomonovo sinovstvo. To je v našem odlomku razvidno, saj v Novi zavezi vidimo, kako deček Jezus išče modrost pri svojem nebeškem Očetu: »Po treh dneh so ga našli v templju. Tam je sedel med učitelji, jih poslušal in vpraševal. In vsi, ki so ga slišali, so bili iz sebe nad njegovo razumnostjo in njegovimi odgovori.« (Lk 2,46-47)

Celo učitelji postave so strmeli nad znanjem dvanajstletnika po imenu Jezus.

Če smo v Kristusu, vemo, da smo bili posinovljeni. Če smo v Kristusu, vemo, da knjiga Pregovori ni samo knjiga praktičnih nasvetov za življenje. Pač pa nam tudi pomaga razumeti, kaj pomeni živeti v strahu Gospodovem in nato živeti po njegovo kot Božji otroci, tako da lahko napredujemo v »modrosti, rasti in milosti«, kot je napredoval Jezus.

Božja modrost je dragocena. Truditi se moramo zanjo, kot da bi bila zaklad (Prg 2,1–5). In če jo najdemo, moramo za to slaviti le Boga, saj edino on daje modrost (Prg 2,6).

Zdaj pa si oglejmo dve znani zgodbi iz evangelijev in odlomek iz Pavlovega Pisma Kološanom.

»VIDELI SO, DA HODI PO JEZERU« (MR 6,45–52)

V Evangeliju po Marku 6 je Jezus naredil več čudežev, ki so pripomogli k razodevanju njegove identitete: da je on Sin živega Boga. Nahranil je pet tisoč ljudi (6,30–44) in ozdravil številne bolnike (6,53–56). Med poročili o teh dogodkih je umeščena epizoda, ko Jezus hodi po gladini jezera (6,45–52). V tem odlomku naletimo na naslednjo – nekoliko zagonetno – izjavo: »Videl je, kako se [učenci] mučijo z veslanjem, kajti veter jim je bil nasproten. Okrog četrte nočne straže je šel k njim tako, da je hodil po jezeru. Hotel je iti mimo njih [...]« (6,48)

Jezus stopa po vodi proti učencem, ki se bojujejo z vetrom, oni pa ga ne prepoznajo. Mislijo, da je duh! Toda zakaj nas Marko želi opozoriti na to, da je Jezus, ki je po vodi »šel k njim«, hotel tudi »iti mimo njih«? S pomočjo biblične teologije si lahko razjasnimo odgovor na to vprašanje.

Marko namiguje na starozavezna besedila, ki bralcem razkrivajo Jezusovo resnično identiteto. Večina študijskih izdaj Svetega pisma vključuje sklicevalne označbe, ki bralce opozarjajo na te starozavezne namige; navadite se uporabljati te označbe. Na kratko si oglejmo kanonične povezave tega odlomka.

Isti glagol (»iti mimo«) je v Stari zavezi pogosto uporabljen pri opisu t. i. *teofanije* – situacije, ko Bog svojemu ljudstvu manifestira svojo navzočnost. Na gori Sinaj se je Bog na Mojzesovo prošnjo, da naj mu Bog pokaže svoje veličastvo, odzval tako, da je »šel mimo« (2 Mz 33,17–23; 34,6) – na ta način se mu je posredno razodel.

Bog je Mojzesu tudi razložil, zakaj bo tako ravnal: »[Noben] človek me ne more videti in ostati živ.« (2 Mz 33,20b)

Gospod je tudi »šel mimo« preroka Elija: »In glej, Gospod je šel mimo, velik in silen vihar, ki kruši gore in lomi skale, je bil pred Gospodom [...]« (1 Kr 19,11b)

Še eno kanonično povezavo z Evangelijem po Marku 6,48 najdemo v knjigi Job:

Resnično vem, da je tako:
kako bi mogel človek biti pravičen pred Bogom?
Če bi se kdo hotel pravdati z njim,
bi mu ne mogel od tisoč reči odgovoriti ene same.
Modrega srca je in silne moči,
kdo bi se mu uprl in ostal cel?
On prestavlja gore, ne da bi opazile,
kako jih prevrača v svojem srdcu.
On premika zemljo z njenega mesta,
da se majejo njeni stebri.

On zapoveduje soncu, da ne vzide,
in zapira zvezde.
Sam razpenja nebo
in stopa po morskih valovih.
Ustvaril je Veliki voz in Orion,
Gostosevce in ozvezdja na jugu.
On dela velike reči, ki so nedoumljive,
in čudovite, ki jim ni števila.
Če hodi poleg mene, ga ne vidim,
kadar odide, ne opazim. (Job 9,2–11)

Bodite pozorni na to, da je Bog Stvarnik tisti, ki

dela velike reči, ki so nedoumljive,
in čudovite, ki jim ni števila. (9,10)

Samo on zapoveduje soncu in zvezdam. Zanimivo, da je on tudi tisti, ki »stopa po morskih valovih«. Ta veličastni opis Boga se v 11. vrstici stopnjuje v ponižno priznanje:

Če hodi poleg mene, ga ne vidim,
kadar odide, ne opazim.

Drugače rečeno, ta neskončno veličastni Bog presega človeško razumevanje. Bog je skrivnostno nedoumljiv.

Kaj te kanonične povezave pomenijo za naše razumevanje vrstice 6,48 Evangelija po Marku? Čeprav je Jezusova hoja po vodi prikaz njegove božanske slave in moči, ga učenci vendarle ne morejo v polnosti doumeti (gl. Mr 6,51–52). A Jezusove pomirjujoče besede »Jaz sem« (Mr 6,50) odzvanjajo ime Boga Ab-

rahama, Izaka in Jakoba, ki ga je Bog iz gorečega grma razodel Mojzesu v Drugi Mojzesovi knjigi 3,14.

Marko torej Jezusa identificira kot Božjega Sina, učlovečenega Gospoda. Čudeži v Evangeliju po Marku 6 prikazujejo Jezusovo identiteto: on je tisti veličastni, ki »stopa po morskih valovih« ter »dela velike reči, ki so nedoumljive, in čudovite, ki jim ni števila« (Job 9,8–10). Bistvo Jezusove hoje po vodi v Marku 6 torej ni v tem, da bi vi ali jaz sklepali, da tudi mi lahko metaforično »hodimo po vodah« z Jezusom v »nevihtah« svojega življenja. Ko Evangelij po Marku beremo naprej, odkrijemo, da je prav ta Jezus tisti, ki se nazadnje v vsej slavi razodene na krvavem rimskem križu (Mr 15,39).

»JAZ SEM DOBRI PASTIR« (JN 10)

V Evangeliju po Janezu 10 vidimo, kako je Jezus razpravljal s farizeji (Jn 9,40). Ravno pred tem (9. pogl.) je naredil osupljivo znamenje: ozdravil je človeka, ki je bil od rojstva slep; zdaj Jezus svojo identiteto naprej pojasnjuje farizejem, ki pa njegovih besed ne sprejemajo.

Skozi vse poglavje vidimo, kako Jezus omeni več starozaveznih prispodob, s katerimi slika svoj mesijanski avtoportret. V nasprotju s »tatovi in roparji«, ki so prišli pred njim, sebe imenuje »dobri pastir«:

Jaz sem dobri pastir. Dobri pastir da svoje življenje za ovce. Tisti pa, ki je najemnik in ne pastir in ovce niso njegove, pusti ovce in zbeži, ko vidi, da prihaja volk, in volk jih pograbi in razkropi. Je pač najemnik in mu za ovce ni mar. Jaz sem dobri pastir in poznaj svoje in moje poznajo mene, kakor Oče pozna mene in jaz

poznam Očeta. Svoje življenje dam za ovce. Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva. Tudi tiste moram pripeljati in poslušale bodo moj glas in bo ena čreda, en pastir. (Jn 10,11–16)

V odlomku 10,19–30 Jezus znova nagovori Jude in se vrne k prisposodobam ovc in pastirja, rekoč:

Moje ovce poslušajo moj glas; jaz jih poznam in hodijo za menoj. Dajem jim večno življenje; nikoli se ne bodo pogubile in nihče jih ne bo iztrgal iz moje roke. Oče, ki mi jih je dal, je večji od vseh, in nihče jih ne more iztrgati iz Očetove roke. Jaz in Oče sva eno.« (10,27–30)

Izmed povedanega je poslušalce šokirala zadnja izjava – »Jaz in Oče sva eno«. Janez piše: »Judje so spet pograbili kamenje, da bi ga kamnali.« (10,31)

Kot je videti, želi Jezus v tem odlomku izpostaviti dvojico: »Jaz sem dobri pastir« (10,11) in »Jaz in Oče sva eno« (10,30).

Šele pogled skozi »očala« biblične teologije nam ustrezno razjasni moč njegovih trditev in tudi odziv nasprotnikov. Kate-re kanonične povezave lahko torej odkrijemo pri tem odlomku?

Z uporabo sklicevalnih označb hitro najdemo številne Jezusove namige na 34. poglavje knjige Ezekiel. Gospod tu obsodi lažne pastirje in duhovne voditelje Izraela. Gospod Ezekielu ukaže, naj prerokuje proti Izraelovim pastirjem (34,1–2). Sam Gospod je »proti pastirjem« (34,10), tako kot je Jezus proti farizejem.

Na podlagi Ezekiel 34 pa lahko sklepamo še o dvojcem. Prvič, Gospod sam bo dobri pastir svojega ljudstva: »Sam bom pasel svoje ovce in sam jim bom dajal počitek, govori

Gospod Bog.« (34,15) Gospod sam bo pasel svoje ovce in jih hranil (34,14).

Drugič, prihajajoči davidovski kralj bo tudi dobri pastir svojega ljudstva: »Postavil bom čeznje enega pastirja, da jih bo pasel, svojega služabnika Davida. Ta jih bo pasel, ta jim bo pastir. Jaz, Gospod, bom njihov Bog in moj služabnik David bo knez sredi med njimi. Jaz, Gospod, sem govoril.« (34,23–24) Prihajajoči Mesija bo pasel svoje ovce in jih hranil.

Preroštvo v Ezekielu 34 sproži vprašanje, ki buri duhove: Ali bo prihodnji dobri pastir Božjega ljudstva Gospod sam ali bo to prihodnji davidovski kralj? Jezus to skrivnost razjasni v Evangeliju po Janezu 10. Jezus je tisti obljubljeni Mesija, davidovski kralj, ki je dobri pastir svojega ljudstva. Jezus pa je tudi »eno z očetom«. On je Bog sam. Z drugimi besedami, Gospod in davidovski pastir v Ezekielu 34 sta ista oseba. Jezus je večna Beseda, ki je postala meso (Jn 1,14), ki je bila v začetku pri Bogu in ki je bila Bog (Jn 1,1).

V Ezekielu 34 Gospod tudi obljubi, da bo rešil svojo čredo (34,22). Kako bo potekala ta rešitev? V Evangeliju po Janezu 10 Jezus spet odgovori: »Jaz sem dobri pastir. Dobri pastir da svoje življenje za ovce.« (10,11) V Jezusu, ki je utelešena Beseda in obljubljeni Mesija, se izpolni upanje, o katerem govori Ezekiel 34. V Jezusu ima Božje ljudstvo svojega dobrega pastirja – in Jezus kot Dobri Pastir zbere svoje ljudstvo in ga nahrani. Najbolj neverjetno od vsega pa je, da Jezus svoje ljudstvo reši tako, da na križu zanj dá svoje življenje. Jezus je torej Dobri Pastir, ki bo na veke skrbel za svoje ljudstvo. Jezus – Jagnje, ki je s svojim življenjem rešilo Božje ovce – izpolnjuje vsako njihovo potrebo (Raz 7,16–17).

**»ON NAS JE NAMREČ IZTRGAL IZ OBLASTI TEME«
(KOL 1,12–14)**

Izhod Božjega ljudstva iz Egipta je največje starozavezno dejanje božanske odrešitve, vrhunski primer Gospodove odrešujoče moči. Starozavezni pisci se pogosto navezujejo na ta pretekli izhod in bralce s tem spominjajo, da z Bogom nič ni nemogoče.

Izhod postane tudi prisposoba tega, kar bo Bog v prihodnosti storil za svoje ljudstvo. O tematiki »novega izhoda« lahko berete v preroških knjigah, predvsem Izaiju (Iz 11,11.15–16; 14,1–2; 62,11–12). V njih je opisana neka še večja operacija odrešitve, ki prihaja, in to je živordeča nit, vtkana v tapiserijo Svetega pisma od Prve Mojzesove knjige do Razodetja.

To nas privede do Pisma Kološanom 1,12–14. Kot bomo videli, apostol Pavel črpa iz te teme izhoda, da bi tako spodbudil bralce k zahvaljevanju Bogu Očetu za to, kar je Bog naredil po ljubljenem Sinu Jezusu Kristusu. Te vrstice so zaključek Pavlove uvodne molitve.

Čeprav cerkve v Kolósah ni ustanovil Pavel (prim. Kol 2,1–5), je bil zelo vesel dela evangelija, ki ga je Bog opravljal med Kološani. Pavel pismo začne – kot je imel navado – z zahvalo Bogu (1,3–8) in Kološane obvesti o tem, kako v molitvah posreduje za skupnost (1,9–14). Pavel nato takoj preide v veličastno razlago o prvenstvu Božjega Sina, ki je Gospod stvarstva (1,15–17) in novega stvarstva (1,18–20).

Kadar Pavel moli v imenu Kološanov, se osredotoča na teme, ki so vse prežete s pojmom izhoda:

Zato tudi mi vse od dne, ko smo slišali o tem, ne nehamo moliti in prositi za vas, da bi se izpopolnili po globokem spoznanju nje-

gove volje, v vsej modrosti in duhovni razumnosti, da bi živeli, kakor je vredno Gospoda, in bili njemu v vsem všeč, da bi obrodili sad v vsakršnem dobrem delu in rastle v spoznanju Boga, po moči njegovega veličastva okrepljeni z vso silo, za vso stanovitnost in potrpežljivost, in bi se z veseljem zahvaljevali Očetu, ki vas je usposobil za delež svetih v luči. On nas je namreč iztrgal iz oblasti teme in nas prestavil v kraljestvo svojega ljubljene Sina, v katerem imamo odkupitev, odpuščanje grehov. (1,9–14)

Preiščimo, kje v odlomku so povezave s tematiko izhoda.

V 12. vrstici Pavel pravi: »[Oče vas] je usposobil za delež svetih v luči.« Bog je ljudstvo usposobil ali opremil za dediščino. Bodite pozorni, da je Pavel tu uporabil drugo osebo množine; to je pomembno, saj Pavel že v naslednji vrstici preide na prvo osebo množine. Videti je, da v 12. vrstici svojemu pretežno poganskemu bralstvu v Kolósah pravi: Bog je celo vas naredil za svoje dediče! Bog je v Kristusu pogane naredil za dediče, za delež svetih v luči.

Ta jezik »dedičev« in »dediščine« se v Stari zavezi nanaša na Jude pod staro zavezo (4 Mz 26,52–56). Tu pa Pavel z istimi besedami označuje verujoče *pogane* pod *novo* zavezo. Kako je Bog za svoje ljudstvo to naredil? Pavel nam pove: »On nas je namreč iztrgal iz oblasti teme in nas prestavil v kraljestvo svojega ljubljene Sina, v katerem imamo odkupitev, odpuščanje grehov.« (Kol 1,13–14)

Z drugimi besedami, Bog je svoje darilo dediščine svojemu novozaveznemu ljudstvu zagotovil z nekim novim, še večjim izhodom. Svoje ljudstvo je rešil in ga prestavil iz oblasti teme v svoje veličastno kraljestvo – kraljestvo svojega ljubljene Sina.

Ob jeziku 13. vrstice se spomnimo na to, kar je Bog rekel Mojzesu v Drugi Mojzesovi knjigi 6,6–8:

Zato reci Izraelovim sinovom: »Jaz sem Gospod; izpeljem vas izpod tlake Egipčanov, rešim vas iz njihove sužnosti in vas osvobodim z iztegnjeno roko in z velikimi sodbami. Vzamem vas za svoje ljudstvo in bom vaš Bog in spoznali boste, da sem jaz, Gospod, vaš Bog; izpeljem vas izpod tlake Egipčanov. Potem vas pripeljem v deželo, za katero sem vzdignil roko, da jo dam Abrahamu, Izaku in Jakobu; in dal vam jo bom v posest, jaz sem Gospod.«

Izraelci so v Egiptu živeli pod jarmom brezsrčnega gospodarja; bili so sužnji. Toda Bog jih je z mogočno roko rešil iz suženjstva (2 Mz 14,30). Pavel pa pravi, da je zdaj Bog v Kristusu naredil nekaj še večjega. Zdaj je svoje ljudstvo odrešil iz še hujšega suženjstva, iz še hujše teme (Apd 26,18). Kako? Po Jezusovem križu: »Razorožil je vladarstva in oblasti ter jih javno izpostavil, ko je v njem slavil zmago nad njimi.« (Kol 2,15) V Kristusu ima Božje ljudstvo odkupitev (1,14). Kristus je svojemu ljudstvu omogočil osvoboditev iz suženjstva, s tem ko je na križu postal odkupnina zanj (Mr 10,45).

Kakšno vlogo ima v našem proučevanju Pisma Kološanom 1,12–14 biblična teologija? Pavel želi, da bi se Kološani (in mi!) Bogu zahvaljevali za čudovito odrešenje. Zato si izposodi jezik izhoda in opiše novi izhod, ki ga je Bog izvedel po Kristusovi smrti na križu. Pavel želi, da bi njegovi bralci drugo z drugim povezali ti dve odrešujoči Božji deli: izhod in križ.

Želi pa tudi poskrbeti, da bomo Kristusov križ videli še večji od izhoda. To nam bo usta napolnilo s hvalo in v srcu bomo slavili Boga. Jezus kot Božji Sin je tudi sam razumel, da hodi po

sledeh Izraela, Božjega prvorojenega »sina« v Stari zavezi. Tako kot Izrael je tudi Jezus prišel iz Egipta (Mt 2,13–15). Tako kot Izrael je tudi Jezus šel skozi vodo in tudi on je bil preizkušan v puščavi (Mr 1,9–13).

V Evangeliju po Luku je Jezusovo odrešujoče delo opisano v jeziku izhoda. Kako? V Evangeliju po Luku 9,22 Jezus učencem pove: »Sin človekov mora veliko pretrpeti. Starešine ljudstva, véliki duhovniki in pismouki ga bodo zavrgli in umorili, in tretji dan bo obujen.« Le nekaj vrstic zatem Luka piše, da sta prikazni Mojzesa in Elije govorili o Jezusovem »izhodu« (9,31).

Ta izhod naj bi se zgodil v Jeruzalemu med pasho. Jezus se je daroval na križu kot brezmadežno Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta (Jn 1,29) ter tako uresničil vse tipe in »sence« izhoda in pashe. Njegova kri je bila prelita zato, da bi pokrila grehe njegovega ljudstva in pri tem vsrkala jezo, ki si jo je zaslužilo ljudstvo – pa vendar se ni zlomila nobena izmed njegovih kosti (2 Mz 12,46; Jn 19,36). Kristus kot naše pashalno Jagnje je bil žrtvovan ter je s tem svojemu ljudstvu omogočil nov, še večji izhod (1 Kor 5,7).

Kristjani, ali ste hvaležni za to veličastno odrešenje, za ta novi, večji izhod, ki ga je Bog namesto vas uresničil po svojem Sinu? Glavna aplikacija odlomka je, da se moramo tega dejanja spominjati in se zanj zahvaljevati.

Zakaj Pavel uporablja jezik izhoda v kontekstu zahvalne molitve? Deloma zaradi odziva Izraela na to, kar je Bog storil zanje: namesto da bi se zahvaljevali, so godrnjali in pozabljali, da jih je Bog rešil. Pavel se na izhod navezuje v kontekstu spodbujanja Kološanov, da naj se zahvaljujejo za novi izhod, ki so ga deležni v Kristusu.

Izraelci so bili odkupljeni, a so negodovali. Mi smo bili odkupljeni v Kristusu. Bomo negodovali in godrnjali — ali se bomo zahvaljevali?

OPOMBE

3. poglavje: *Kaj je vélika zgodba Svetega pisma? – 1. del*

1. Paul R. Williamson, *Sealed with an Oath: Covenant in God's Unfolding Purpose*, New Studies in Biblical Theology (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2007), str. 43.

4. poglavje: *Kaj je vélika zgodba Svetega pisma? – 2. del*

1. Gl. Graeme Goldsworthy, »Kingdom of God,« v *New Dictionary of Biblical Theology*, ur. T. Desmond Alexander in Brian S. Rosner (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000), str. 618.

5. poglavje: *Biblična teologija oblikuje poučevanje v cerkvi*

1. Ta analogija je bila prilagojena po Andrewu Erringtonu, kot je navedeno v: Brian S. Rosner, *Paul and the Law: Keeping the Commandments of God*, New Studies in Biblical Theology (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2013), str. 25.

2. Sinclair Ferguson, *From the Mouth of God* (Carlisle, PA: Banner of Truth, 2014), str. 111.

6. poglavje: *Biblična teologija oblikuje poslanstvo cerkve*

1. Za obsežnejšo obravnavo smrtonosnih napak evangelija blaginje gl. David W. Jones in Russell S. Woodbridge, *Health, Wealth, and Happiness: How the Prosperity Gospel Overshadows the Gospel of Christ* (Grand Rapids, MI: Kregel, 2011, 2017).

2. Za obsežnejšo obravnavo te paradigme gl. Jonathan Leeman, »The Soteriological Mission,« v *Four Views on the Church's Mission*, ur. Jason S. Sexton (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2017).

3. Gl. Mark Dever in Paul Alexander, *The Deliberate Church: Building Your Ministry on the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2005), str. 81–86.

Opombe

Sklep

1. Gene Weingarten, »Pearls before Breakfast,« *Washington Post Magazine*, 8. april 2007, http://www.washingtonpost.com/lifestyle/magazine/pearls-before-breakfast-can-one-of-the-nations-great-musicians-cut-through-the-fog-of-a-dc-rush-hour-lets-find-out/2014/09/23/8a6d46da-4331-11e4-b47c-f5889e061e5f_story.html.

PRIPOROČENI VIRI

V nadaljevanju boste našli seznam knjig, člankov in avdiovirov, ki vam bodo v pomoč pri poglobljenem proučevanju biblične teologije. Viri so navedeni od najpreprostejših do najzahtevnejših.

Helm, David, z Gail Schoonmaker. *The Big Picture Story Bible*. Wheaton, IL: Crossway, 2004.

Roberts, Vaughan. *God's Big Picture: Tracing the Storyline of the Bible*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2002.

Bruno, Chris. *The Whole Story of the Bible in 16 Verses*. Wheaton, IL: Crossway, 2015.

Helm, David R. *Expositional Preaching: How We Speak God's Word Today*. Wheaton, IL: Crossway, 2014.

Charles Simeon Trust Workshops, <http://www.simeontrust.org/>.

Goldsworthy, Graeme. *Evangelij in kraljestvo: krščanska interpretacija Stare zaveze*. Ljubljana, Slovenija: Reformirana evangelijska cerkev, 2013.

Sailhamer, John H. *NIV Compact Bible Commentary*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2009.

Priporočeni viri

- Leeman, Jonathan. »The Soteriological Mission.« V Four Views on the Church's Mission, ur. Jason S. Sexton. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2017.
- Carson, D. A. The God Who Is There: Finding Your Place in God's Story. Grand Rapids, MI: Baker, 2010.
- Lawrence, Michael. Biblical Theology in the Life of the Church: A Guide for Ministry. Wheaton, IL: Crossway, 2010.
- Schreiner, Thomas R. The King in His Beauty: A Biblical Theology of the Old and New Testaments. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013.
- Chapell, Bryan, in Dane Ortlund, ur. ESV Gospel Transformation Bible. Wheaton, IL: Crossway, 2013.
- NIV Zondervan Study Bible: Built on the Truth of Scripture and Centered on the Gospel Message, ur. D. A. Carson in T. Desmond Alexander, str. 2631–96. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2015.
- Van Pelt, Miles V., ur. A Biblical-Theological Introduction to the Old Testament: The Gospel Promised. Wheaton, IL: Crossway, 2016.
- Kruger, Michael J., ur. A Biblical-Theological Introduction to the New Testament: The Gospel Realized. Wheaton, IL: Crossway, 2016.
- Rosner, Brian, in T. Desmond Alexander. New Dictionary of Biblical Theology: Exploring the Unity and Diversity of Scripture. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000.

IX 9Marks

Izgrajevanje Zdravih Cerkva

JE VAŠA CERKEV ZDRAVA?

Organizacija 9Marks želi cerkvene voditelje usposobiti za svetopisemski pogled na oznanjevanje Božje slave med narodi prek zdravih cerkva ter jih opremiti s praktičnimi orodji za uresničevanje tega cilja.

Zato želimo cerkvam pomagati, da bi rasle na naslednjih devetih področjih, ki bi morala zaznamovati vsako zdravo cerkev, a so pogosto spregledana:

1. Ekspozicijsko pridiganje
2. Biblična teologija
3. Svetopisemsko razumevanje dobre novice
4. Svetopisemsko razumevanje spreobrnitve
5. Svetopisemsko razumevanje evangelizacije
6. Cerkveno članstvo
7. Svetopisemska cerkvena disciplina
8. Svetopisemsko učenčevstvo
9. Svetopisemsko cerkveno vodstvo

V organizaciji 9Marks pišemo članke, knjige, knjižne recenzije in spletni časopis. Prirejamo konference, snemamo intervjuje in pripravljamo druge vire, ki so cerkvam v pomoč pri oznanjevanju Božje slave.

Obiščite našo spletno stran z vsebinami v več kot **30** jezikih in se naročite na naš spletni časopis.

V angleškem jeziku:

9marks.org/about/international-efforts

www.9Marks.org

KAKO CERKEV KRISTJANE VARUJE PRED LAŽNIMI EVANGELIJI?

Kristjani nešteti cerkva po vsem svetu vsak teden prebirajo Sveto pismo, a pri tem zgrešijo bistvo; posledica je, da cerkve teden za tednom poučujejo lažne evangelije. Eden izmed najpomembnejših mehanizmov, s katerim se lahko cerkve obvarujejo pred to nevarnostjo, je razumevanje biblične teologije: branja Svetega pisma v luči njegovega glavnega sporočila, katerega vrhunec je v Jezusu Kristusu.

Avtorja najprej oblikujeta okvir za razumevanje celovite zgodbe Svetega pisma, nato pa razložita osnovna načela, s katerimi si lahko pomagamo pri določanju prednostnih elementov poučevanja tega sporočila. Knjiga bo tako cerkvam v pomoč pri varovanju resnice evangelija.

NICK ROARK (Južnobaptistični teološki seminar) je pastor Baptistične cerkve Franconia v mestu Alexandria v Virginiji (ZDA). Pred tem je bil član pastoralne ekipe Baptistične cerkve Capitol Hill v Washingtonu.

ROBERT CLINE je vodja vsebin in učnega načrta izobraževalnih programov v ustanovi Mednarodni misijski svet pri Južni baptistični konvenciji.

Knjiga je izšla v zbirki 9Marks: Izgrajevanje zdravih cerkva.

Organizacija 9Marks želi cerkvenim voditeljem pripomoči k bibličnemu pogledu na oznanjanje Božje slave med narodi prek zdravih cerkva ter zagotoviti praktična orodja za ta namen.

Zato želimo, da bi cerkve premogle naslednjih devet značilnosti, ki so odraz zdravja cerkve:

- 1 Ekspozicijsko pridiganje
- 2 Biblična teologija
- 3 Svetopisemski pogled na razumevanje evangelija
- 4 Svetopisemski pogled na spreobrnitev
- 5 Svetopisemski pogled na evangelizacijo
- 6 Svetopisemski pogled na članstvo v cerkvi
- 7 Svetopisemski pogled na cerkveno disciplino
- 8 Svetopisemski pogled na učenčevstvo
- 9 Svetopisemski pogled na cerkveno vodstvo

Predstavitve drugih knjig in virov založbe Crossway si oglejte na: www.9Marks.org